

ΜΕΛΕΤΗ «ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΥΡΕΣΗ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΩΝΑ»

ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ - ΠΡΟΤΑΣΗΣ
«ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΥΡΕΣΗ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΩΝΑ»

ΦΟΡΕΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ :

ΑΝΑΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ :

σύμφωνα με την ΑΠΟΦΑΣΗ Δ.Σ. ΤΕΔΚΝΑ : 87/2009

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ :

Δαφνομήλη 16-18 ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 114 71,
Τηλ.: 210-3613690, 1, 2 Fax: 210-3647921
Email: info@aspadesign.gr - www.aspadesign.gr

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ :

Σπύρος Τσαγκαράτος, αρχιτέκτων δρ πολεοδόμος
Φαίδων Γεωργιάδης, πολεοδόμος χωροτάκτης

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ :

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	7
I. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ	9
A. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ	9
A.1. Υφιστάμενη πολιτική και πρακτικές από το 1990 μέχρι το 2001	9
A.2. Υφιστάμενη πολιτική και πρακτικές από το 2001 και σήμερα	12
A.2.1. Στεγαστική αποκατάσταση	13
A.2.2. Απασχόληση	15
A.2.3. Εκπαίδευση	18
A.2.4. Υγεία	19
A.2.5. Πολιτισμός - Αθλητισμός	19
A.2.6. Αστικό Δημοτική Κατάσταση	20
A.3. Το θεσμικό πλαίσιο - στεγαστικής αποκατάστασης και προσωρινής διαμονής	21
A.3.1. Γενικό Πλαίσιο	21
A.3.2. Μηχανισμοί στεγαστικής αποκατάστασης	24
A.3.3. Χώροι Οργανωμένης Εγκατάστασης Πλανοδίων	24
B. ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΑΤΤΙΚΗ	29
B.1. Εισαγωγή	29
B.2. Η τυπολογία της στέγασης	31
B.3. Κατανομή των Ρομά στην Αττική	33
Γ. ΟΙ ΡΟΜΑ ΣΤΟΝ ΕΛΑΙΩΝΑ - ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΡΦΕΩΣ	42
Γ.1. Ο Ελαιώνας, περιοχή εγκατάστασης Ρομά	42
Γ.1.1. Η απαξίωση στον Ελαιώνα	42
Γ.1.2. Ο πολεοδομικός προγραμματισμός & η σημερινή πραγματικότητα	42
Γ.2. Δημογραφικά, Κοινωνικό-οικονομικά χαρακτηριστικά	45
Γ.2.1. Πληθυσμικά & Δημογραφικά χαρακτηριστικά	47
Γ.2.2. Ιθαγένεια - Καθεστώς Διαμονής	50
Γ.2.3. Απασχόληση	52
Γ.2.4. Στοιχεία εκπαίδευσης	53
Γ.2.5. Περίθαλψη - Υγεία	53
Γ.2.6. Μετακινήσεις	54
Γ.2.7. Χαρακτηριστικά - Εξοπλισμός κατοικιών	55
Γ.2.8. Ερωτήσεις σε ομάδες κατοίκων	56
Γ.3. Χαρακτηριστικά καταυλισμού & κατοικιών	57
Γ.3.1. Η ιστορική εξέλιξη	57
Γ.3.2. Η πολεοδομική ανάλυση	59
Γ.3.3. Η κατοικία	66
Γ.4. Οι μέχρι σήμερα ενέργειες & διαδικασίες	69
Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	71

II. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ - ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ	77
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	77
2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ	78
3. ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΘΕΜΑΤΩΝ	80
3.1. Χαρακτήρας χώρου ως προς τη διάρκεια στέγασης	80
3.2. Χαρακτήρας χώρου ως προς την χρήση - «ειδική κοινωνική υποδομή»	82
3.3. Κοινωνική αποδοχή της εγκατάστασης	83
3.4. Ολοκληρωμένη αντιμετώπιση, τοπικό σχέδιο δράσης (Τ.Π.Δ.)	83
3.5. Περιφερειακή ή ανά χωροταξική υποενοότητα ρύθμιση αντίστοιχων ζητημάτων	85
3.6. Προσδιορισμός κλίμακας εγκατάστασης, χωρητικότητα	86
3.7. Λήψη άμεσων μέτρων βελτίωσης συνθηκών στον υφιστάμενο καταυλισμό	88
3.8. Ανάληψη ειδικών δράσεων	88
4. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ	89
4.1. Αντίστοιχα παραδείγματα οργάνωσης χώρων για την υποδοχή Ρομά	89
4.1.1. Το παράδειγμα του Δήμου Μενεμένης	89
4.1.2. Η μελέτη ΔΕΠΟΣ	91
4.2. Προσέγγιση των προδιαγραφών χώρου προσωρινής διαμονής	93
5. Αξιολόγηση Εκτάσεων Κριτήρια αξιολόγησης θέσεων	96
6. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ	99
6.1. Εναλλακτικές ως προς τη θέση αναζήτησης της αναζήτησης της εγκατάστασης	99
6.1.1. Περιοχή Ελαιώνα	99
6.1.2. Πολεοδομικό Συγκρότημα της Αθήνας	101
6.1.3. Θριάσιο	101
6.1.4. Βόρεια δυτική ενότητα Πολεοδομικού Συγκροτήματος	102
6.1.5. Πεδιάδα Μεσογείων	102
6.2. Εναλλακτικές ως προς τη διαδικασία & τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό της εγκατάστασης	103
6.2.1. Εναλλακτική ολοκληρωμένου λειτουργικού σχεδιασμού	103
6.2.2. Εναλλακτική ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού αντίστοιχων εγκαταστάσεων στην ευρύτερη περιοχή θέσης υποδοχής	103
6.2.3. Εναλλακτική διαμόρφωσης θετικού πλαισίου, διαβούλευσης με τους εν δυνάμει Ο.Τ.Α. υποδοχής στη διαδικασία αναζήτησης θέσεων	103
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	104
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	109
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	111

Ο Ελαιώνας, λόγω της θέσης αλλά και της εγκατάλειψής του, λειτούργησε ως περιοχή υποδοχής καταυλισμών Ρομά. Σήμερα παραμένει ένας, μεταξύ των οδών Ορφέως και Σαλαμινίας, εντός διοικητικών ορίων Δήμου Αθηναίων, στα όρια με τον Δήμο Ταύρου.

Τα προβλήματα του καταυλισμού γίνονται γρήγορα αντιληπτά και έχουν δύο όψεις.

Η πρώτη όψη του προβλήματος αφορά τις συνθήκες διαβίωσης οι οποίες προσβάλλουν την αξιοπρέπεια του ανθρώπου, τις αξίες που διέπουν την πολιτεία μας, δημιουργούν κινδύνους δημόσιας υγιεινής και καταστρατηγούν αρχές όπως της παροχής μίας ελάχιστης εκπαίδευσης, υπηρεσιών υγείας και υποτυπώδους κοινωνικής πρόνοιας, που ένα Κράτος οφείλει να παρέχει στους διαμένοντες στην επικράτεια του, με λίγα λόγια, συνθήκες διαβίωσης ιδιαίτερης φτώχειας που προσβάλλουν την «ανθρωπιά» της κοινωνίας μας.

Η δεύτερη όψη του θέματος, αφορά καταγγελίες περιοίκων για παραβατικές συμπεριφορές και δημιουργούν ιδιαίτερα δυσμενείς επιπτώσεις προς στον οικιστικό ιστό και τους κατοίκους της πόλης κυρίως λόγω καύσης καλωδίων ελαστικών και άλλων υλικών για τη συλλογή χαλκού με αποτέλεσμα αέρια ρύπανση και υποβάθμιση συνθηκών διαβίωσης αλλά και καταγγελίες κλοπών κυρίως από επαγγελματίες της γύρω περιοχής.

Για την αντιμετώπιση της εξεύρεσης κατάλληλου χώρου για τη μετεγκατάσταση του πληθυσμού, κρίθηκε απαραίτητη η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση και σταδιακή διερεύνηση του θέματος.

Η διάρθρωση της μελέτης ακολουθεί τα παρακάτω βήματα.

Το πρώτο κεφάλαιο της μελέτης αποτυπώνει μέτρα και πρακτικές αλλά και το θεσμικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε την τελευταία 20ετία. Τα θέματα Ρομά η ελληνική πολιτεία τα αντιμετωπίζει ως πλέγμα ενεργειών με άξονες, τη στέγαση, την απασχόληση, την εκπαίδευση, την κοινωνική πρόνοια και την υγεία.

Εξετάζοντας την πολιτική και τις πρακτικές της διοίκησης έναντι των Ρομά, γίνεται αντιληπτό ότι η ελληνική πολιτεία σε μία πρώτη φάση ενεργειών και έργων που άρχισε το 1996 και σε μια δεύτερη από το 2001 με το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης για τους Ρομά, επιδεικνύει σημαντική θέληση βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσής τους και έχουν επενδυθεί προς αυτό σημαντικοί πόροι.

Η αποτελεσματικότητα των ενεργειών αυτών αξιολογείται με σαφήνεια από τη μελέτη «Καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης των Ρομά στην Ελλάδα, απολογισμού δράσεων, και εκπόνηση σχεδίου δράσης για την 4^η προγραμματική περίοδο» που εκπονήθηκε πρόσφατα κατ' εντολή του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο προσεγγίστηκε η κατανομή των Ρομά στην Αττική. Η καταγραφή του πληθυσμού από την ΕΣΥΕ έχει σταματήσει από τη δεκαετία του '50. Η κοινωνική απομόνωση των αμιγών καταυλισμών, η μετακίνηση, καθώς και η διασπορά βάσει της τυπολογίας στέγασης, αποτελούν μέχρι σήμερα εμπόδια στην ποσοτικοποίηση αυτής της κοινωνικής ομάδας.

Οι σημαντικοί σε πληθυσμό αμιγείς καταυλισμοί Ρομά, συναντώνται στον Ασπρόπυργο σε τρεις θέσεις, στο Βοτανικό και στο Κορωπί κατά μήκος της Αττικής Οδού.

Η αναλυτική καταγραφή του καταυλισμού της Ορφέως που αποτελεί το κύριο αντικείμενο της μελέτης παρουσιάζεται στο 3^ο κεφάλαιο. Αποτελεί τον μοναδικό σήμερα καταυλισμό στον Ελαιώνα, συγκεντρώνει περί τα 100 καταλύματα όπου διαμένουν 450 άτομα Ρομά Αλβανικής καταγωγής και υπηκοότητας, όπου τα ανήλικα τέκνα υπερβαίνουν το 50%, εκ των οποίων 100 έχουν γεννηθεί στην χώρα μας, με ελάχιστη έως μηδενική πρόσβαση σε υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας και μηδενική τεχνική υποδομή ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτρισμού. Η συλλογή άχρηστων υλικών, «παλιατζής», κατά κύριο λόγο και η επαιτεία δευτερευόντως, συνιστούν τις βιοποριστικές τους ενασχολήσεις.

Στα συμπεράσματα του 4^{ου} κεφαλαίου διαπιστώνεται μεταξύ άλλων, αφενός το ευαίσθητο της αποκοπής ενός πληθυσμού από την περιοχή που έχει επιλεγεί, κυρίως διότι τους παρέχει τις όποιες δυνατότητες οικονομικής επιβίωσης και αφετέρου η αναμενόμενη απροθυμία περιφερειακών δήμων που συχνά αντιμετωπίζουν παρόμοια θέματα να παραλάβουν το «πρόβλημα».

Τέλος στο 5^ο κεφάλαιο, προτείνεται ένα πλαίσιο μέτρων και εναλλακτικών κατευθύνσεων αντιμετώπισης του ζητήματος. Για το λόγο αυτό, παρατίθενται τυπολογίες οικισμών ως παραδείγματα συσχετιζόμενα με τον υπό εξέταση καταυλισμό και προσεγγίζονται αναγκαίες εκτάσεις και πολεοδομικά μεγέθη. Παράλληλα εξετάζονται οι ευρύτερες χωροταξικές υποενοότητες της Αττικής που εν δυνάμει μπορούν να παραλάβουν τη νέα εγκατάσταση. Πρόσθετα δίνεται έμφαση στη λήψη ολοκληρωμένων μέτρων, ώστε η εγκατάσταση να είναι επιτυχής διατηρώντας το ρόλο της, γεγονός που θα ενισχύσει την αποδοχή της από τις τοπικές κοινωνίες.

Στην εκπόνηση του τεύχους και στην κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων του θέματος, ιδιαίτερα σημαντική ήταν η επαφή των μελετητών με στελέχη υπουργείων, της περιφέρειας Αττικής, Συνηγόρου του Πολίτη, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλων φορέων που ασχολούνται με ζητήματα Ρομά.

Ιδιαίτερα ευχαριστούμε :

- Από το Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Δ/ση Αναπτυξιακών Προγραμμάτων την Αρετή Μπελιά Γενική Διευθύντρια, τη Σεβαστή Μπέσιου, Τμηματάρχη, τη Λουίζα Κυριακάκη και Νατάσσα Μπιλά Εισηγήτριες
- Την Προϊστάμενη του τμήματος Διεθνών Οργανισμών και Σχέσεων μετά Κυβερνήσεων, της Διεύθυνσης Διεθνών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Υπουργείου Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων Ροή Χουρδάκη
- Τον Ειδικό Σύμβουλο του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη Γεώργιο Χονδροματίδη
- Τον αρχιτέκτονα μηχανικό του Α' τμήματος Ειδικών Στεγαστικών Προγραμμάτων, ΥΠΕΚΑ, Χρήστο Αντωνόπουλο
- Από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης την Τασούλα Μπογιάτση.
- Τη Διευθύντρια της Περιφέρειας Αττικής (ΠΕ.ΧΩ) Καλλιόπη Καρδαμίτση και την ιατρό Μαντώ Μαρούλη της Επιτροπής πλανοδίων της Περιφέρειας Αττικής
- Την κοινωνιολόγο μέλος του Συνηγόρου του Πολίτη Αριάδνη Παπαδοπούλου
- Την Κατερίνα Γιάντσου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΥΣΕΚΤ)

Από τον Δήμο Ταύρου τους :

- Δήμαρχο Ταύρου Δημήτριο Σούτο
- Αντιδήμαρχο Ταύρου Σωτήριο Ανδρέου που μας έφερε σε επαφή με τους κατοίκους του καταυλισμού
- Τη Ζυμαράκη Εύα μέλος της Επιτροπής κατοίκων Ταύρου «κατά της καύσης των καλωδίων»

Καθώς και το σύνολο των στελεχών των δήμων της Αττικής με τους οποίους επικοινωνήσαμε για τα σχετικά με τους Ρομά αντίστοιχα ζητήματα.

Στην προσπάθεια προσέγγισης των Ρομά στην Αττική σημαντική ήταν η τηλεφωνική επικοινωνία που είχαμε με στελέχη Ιατροκοινωνικών Κέντρων :

- Κέντρο Ζεφυρίου - κοινωνική λειτουργός Ζωή Γκαϊδαζή
- Κέντρο Μενιδίου Δημήτριος Μамάς
- Κέντρο Άνω Λιοσίων - ψυχολόγος Γαρυφαλιά Μπεκρή
- Κέντρο Μεγάρων - επισκέπτρια Βασιλική Φουσκάρη

και Κέντρων Υγείας :

- Μαρκοπούλου κα. Παρασκευοπούλου
- Σπάτων - παιδίατρος κα. Παπαδοπούλου
- Ελευσίνας κα. Κοντοπίδου
- Από το Διαδημοτικό Δίκτυο τους Μανώλη Ράντη και τον Κώστα Παϊτέρη

Τέλος, θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον Πρόεδρο της ΤΕΔΚΝΑ Δημήτριο Καλογερόπουλο με τον οποίο ανά τακτά διαστήματα ήρθαμε σε επαφή και συζητήσαμε την πορεία της μελέτης και την Παυλίνα Σημαντήρα αρχιτέκτονα, επιστημονικό συνεργάτη της ΤΕΔΚΝΑ, που λόγω της συνεχούς συνεισφοράς και παρουσίας της τη θεωρούμε ως μέλος της μελετητικής ομάδας.

Όπως επίσης ευχαριστούμε ιδιαίτερα τους κατοίκους του καταυλισμού της Ορφέως που μας δέχτηκαν και απάντησαν στις ερωτήσεις μας.

A. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A.1. Υφιστάμενη πολιτική και πρακτικές από το 1990 μέχρι το 2001

Στην Ελλάδα περίπου το **1990** αρχίζει να γίνεται αντιληπτή η ανάγκη αποκατάστασης των τσιγγάνικων ομάδων που διαβιούν στη χώρα. Αν και δημιουργούνται σταδιακά Προγράμματα Κοινωνικής Υποστήριξης για τους Τσιγγάνους, λόγω ελλιπής γνώσης σχετικά με τα χαρακτηριστικά αυτής της ευάλωτης ομάδας, λόγω ανεπάρκειας του θεσμικού πλαισίου και έλλειψης τεχνογνωσίας, δεν λειτούργησαν επιτυχώς. Αξιόλογη εξαίρεση αποτέλεσαν οι Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης, (Ν.Ε.Λ.Ε.), οι οποίες μελέτησαν και προώθησαν δράσεις που απευθύνθηκαν στους Τσιγγάνους σε αρκετούς νομούς της χώρας.

Οι Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης την περίοδο **1988-1995**, μέσα από τα προγράμματα κοινωνικής υποστήριξης για τους Τσιγγάνους, δραστηριοποιήθηκαν στους τομείς της εκπαίδευσης ενηλίκων και στην επαγγελματική τους κατάρτιση. Δημιουργήθηκαν πιλοτικά, περίπου δύο Κέντρα Υποστήριξης Τσιγγάνων, που αποτέλεσαν την πρώτη απόπειρα για συγκρότηση οργανωμένων δομών.

Επίσης η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης δημιούργησε έναν δίαυλο επικοινωνίας ανάμεσα στην πολιτεία και στις ομάδες των Τσιγγάνων και κατάφερε να επιτύχει την πρώτη συστηματική χαρτογράφηση όσον αφορά τον τρόπο εγκατάστασης των Τσιγγάνων, τους οποίους κατηγοριοποίησε σε 4εις ομάδες: μόνιμοι σε σπίτια, ημι-εγκατεστημένοι, διερχόμενοι και μόνιμοι σε καταυλισμούς.

Όσον αφορά την εκπαίδευση των Τσιγγανοπαίδων το **1987** το Υ.Π.Ε.Π.Θ. με πρωτοβουλία του και σε συνεργασία με τη Γ.Γ.Λ.Ε., το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας εκπονεί μελέτη για την «αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προβλημάτων των Τσιγγάνων».

Το Υ.Π.Ε.Π.Θ, μέχρι το **1994**, συμμετέχει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή με πρόγραμμα που δομείται από τη Γ.Γ.Λ.Ε., ενώ από το **1995** η Γ.Γ.Λ.Ε. συμμετέχει ανεξάρτητα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για προγράμματα που αφορούν Τσιγγάνους που διαβιούν στην Ελλάδα. Ταυτόχρονα την περίοδο εκείνη στα σχολεία της Ελλάδας αρχίζουν να λειτουργούν τάξεις υποδοχής και φροντιστηριακά τμήματα, σύμφωνα με τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Το 1996 άρχισε να υλοποιείται πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων των Τσιγγάνων μέσα σε ένα πιο ενιαίο ολοκληρωμένο πρόγραμμα εθνικής πολιτικής παρεμβάσεων σε ζητήματα Τσιγγάνων.

Το Υπουργείο Υγείας σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ, εκπονούν το 1ο Πλαίσιο Εθνικής Πολιτικής Υπέρ Των Ελλήνων Τσιγγάνων, το οποίο ανέφερε ως βασικό παράγοντα για την υλοποίηση του σχεδιασμού του, τη σύσταση του «Συμβουλίου Πολιτικής Για Τους Έλληνες Τσιγγάνους», με τη συμμετοχή ενός μεγάλου αριθμού βασικών φορέων, όπως εκπροσώπων Υπουργείων, φορέων κοινωνικής υποστήριξης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς, και εκπροσώπων των Τσιγγάνων.

Το πλαίσιο αυτό περιελάμβανε:

- τη δημιουργία διαμορφωμένων χώρων προσωρινής διαμονής και τη προώθηση έργων υποδομής για την άμεση ανακούφιση των σκηνιτών Τσιγγάνων
- την εκπόνηση μελέτης για το στεγαστικό πρόβλημα των Τσιγγάνων από τη Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας και Στέγασης (Δ.Ε.ΠΟ.Σ. Α.Ε.)
- την κατάρτιση προγράμματος απόκτησης τροχόσπιτων για τις οικογένειες σε ετήσια βάση
- τη δημιουργία Κέντρων Υποστήριξης τη Τσιγγάνων υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Λαϊκής Επιμόρφωσης (Γ.Γ.Λ.Ε) και της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς (Γ.Γ.Ν.Γ.)
- την ανάπτυξη προγραμμάτων που θα αφορούσαν την Εκπαίδευση, τον Πολιτισμό, την Επαγγελματική εκπαίδευση, την Υγεία και Πρόνοια και τον Αθλητισμό
- τη δημιουργία συμβουλευτικών τμημάτων για την ενθάρρυνση των Τσιγγάνων για έκδοση ταυτοτήτων.

Την ίδια χρονιά στον τομέα της εκπαίδευσης εκπονείται το πρόγραμμα «Εκπαίδευση Τσιγγανοπαίδων», υπό την αιγίδα του Υ.Π.Ε.Π.Θ. το οποίο υλοποιήθηκε από το 1997 ως και 2001 από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Τα αποτελέσματα της εφαρμογής του προγράμματος, σε 30 περιοχές, ήταν η μείωση της σχολικής διαρροής των Τσιγγανοπαίδων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση από 75% σε 26%.

Επιπλέον στα αποτελέσματα αυτού του προγράμματος περιλαμβάνονται και τα εξής :

- Ενθάρρυνση των τσιγγάνων μαθητών να ολοκληρώσουν την υποχρεωτική εκπαίδευση, υποστηρίζοντας τόσο τους ίδιους όσο και τις οικογένειες τους.

- Διαμόρφωση κατάλληλων προγραμμάτων σπουδών προσαρμοσμένα και σεβόμενα το πολιτισμικό και γλωσσικό κεφάλαιο που φέρουν τα Τσιγγανόπαιδα στο σχολείο.
- Επιμόρφωση, σε θέματα Ρομά, 5000 περίπου εκπαιδευτικών σε όλη τη χώρα.
- Δίκτυο συνεργατών, με διαρκή παρουσία των υπευθύνων στον εκπαιδευτικό χώρο δράσης.
- Παραγωγή διδακτικού και εποπτικού υλικού, που αναδεικνύει το πολιτισμικό κεφάλαιο των τσιγγάνων μαθητών.
- Καθιέρωση κάρτας «μετακινούμενου μαθητή», η οποία διευκολύνει τους τσιγγάνους μαθητές στην εγγραφή τους σε σχολεία των περιοχών που μετακινούνται.
- Δημιουργία τεσσάρων μουσικών εργαστηρίων, στα οποία τα Τσιγγανόπαιδα διδάσκονται παραδοσιακή μουσική.
- Στήριξη και ενημέρωση όλων των γονέων για θέματα εκπαίδευσης αλλά και πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης.

Τον Ιούνιο του **1999**, η **ΔΕΠΟΣ ΑΕ**, για λογαριασμό του ΥΠΕΧΩΔΕ, εκπόνησε και παρέδωσε την πρώτη και μοναδική εμπειριστατωμένη μελέτη, που είχε ως τίτλο «Μελέτη Σχεδίου Προγράμματος για την Αντιμετώπιση των Άμεσων Οικιστικών Προβλημάτων των Ελλήνων Τσιγγάνων», καταγράφοντας τους χώρους διαμονής των τσιγγάνικων κοινοτήτων, τις στεγαστικές ανάγκες των Τσιγγάνων που διαβιούν σε όλη την χώρα, το μέγεθος του πληθυσμού, τη σχέση τους με τον οικιστικό ιστό, τις χρήσεις και πρότεινε εναλλακτικές λύσεις κατοίκησης.

Πρωθήθηκε στεγαστικό πρόγραμμα στο Δήμο Σοφάδων και ολοκληρώθηκε από τη ΔΕΠΟΣ η ένταξη στο Σχέδιο Πόλης, συνολικά, 1000 στρεμμάτων.

Δόθηκαν επίσης από το ΥΠΕΣΔΑ πιστώσεις 200 εκατ. δραχμών για τη μετεγκατάσταση 50 οικογενειών Τσιγγάνων από τα Σπήλαια των Δίδυμων Τοίχων στο Διδυμότειχο και δημιουργήθηκε νέος οικισμός 24 κατοικιών στη Μενεμένη.

A.2. Υφιστάμενη πολιτική και πρακτικές από το 2001 και σήμερα (Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης)

Τον Μάιο του 2001 υιοθετείται το **Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης** για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων (ΟΠΔ), διαδεχόμενο το Εθνικό Πλαίσιο Πολιτικής και Μέτρων για τους Έλληνες Τσιγγάνους του 1996, υπό την ευθύνη του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης, καθώς και τη σύσταση Κεντρικής Επιτροπής Παρακολούθησης Προγράμματος, που αποτελούνταν από εκπροσώπους των αρμόδιων Υπουργείων, του Γραφείου Ποιότητας Ζωής του τότε πρωθυπουργού Κ. Σημίτη, της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ) και της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας.

Το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης εντάσσεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την κοινωνική ενσωμάτωση των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, επιχειρώντας την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, μέσω της υλοποίησης θετικών δράσεων κοινωνικής ένταξης και αποτελείται από δυο άξονες, τις υποδομές, με τις οποίες επιχειρείται η στεγαστική αποκατάσταση των Τσιγγάνων και τις υπηρεσίες που αναφέρεται σε θέματα εκπαίδευσης, υγείας, απασχόλησης, πολιτισμού και αθλητισμού.

Όπως διαπιστώθηκε και στη μελέτη αποτίμησης δράσεων για το Εθνικό Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα του Υπουργείου Απασχόλησης και ΕΥΣΕΚΤ, οι προσπάθειες που είχαν γίνει μέχρι τότε χαρακτηρίζονταν από *«αποσπασματικότητα, αλληλοεπικαλύψεις, μονοδιάστατη αντιμετώπιση καίριων προβλημάτων, διαφορετική φιλοσοφία και αντίληψη στη διαδικασία της προσέγγισης και, κυρίως, σοβαρή αδυναμία στο συντονισμό υλοποίησης σύνθετων και πολυδιάστατων ενεργειών»*.

Με βάση αυτές τις αδυναμίες το Ο.Π.Δ στόχευε σε ένα πιο ενιαίο σχέδιο δράσης και σκοπός του ήταν η εφαρμογή μιας εθνικής πολιτικής μέσα από την υλοποίηση παρεμβάσεων, οι οποίες θα συντονίζονταν από τα συναρμόδια υπουργεία και την Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι οποίες θα στόχευαν στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, την προαγωγή της κοινωνικής δικαιοσύνης και την κοινωνική ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων.

Το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης είναι το πρώτο εμπειριστατωμένο σχέδιο δράσης που εμπεριείχε ένα σαφές πρόγραμμα στεγαστικής πολιτικής για τους Τσιγγάνους που διαβιούν στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με δράσεις που θα βοηθούσαν τη σωστή και ομαλή κοινωνική ένταξή τους σε τομείς όπως την εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγεία κ.α.

A.2.1. Στεγαστική αποκατάσταση

Τέσσερα ήταν τα μέτρα που είχαν ως στόχο την **στεγαστική αποκατάσταση** και εδραιοποίηση των Τσιγγάνων που διαβιούν στην Ελλάδα.

Πρόγραμμα στεγαστικής δανειοδότησης Ελλήνων Τσιγγάνων

Το πρόγραμμα στεγαστικής δανειοδότησης αφορά τη χορήγηση 9.000 στεγαστικών δανείων, ύψους 60.000 ευρώ το καθένα, με επιδοτούμενο επιτόκιο και την εγγύηση τους Ελληνικού Δημοσίου (ΦΕΚ 412/Β' /29-03-2000) για δημιουργία πρώτης κατοικίας. Η δανειοδότηση αφορά Έλληνες Τσιγγάνους που διαμένουν σε παραπήγματα, καταυλισμούς και δεν πληρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις για μόνιμη κατοικία. Προβλέπονται ακόμα έργα υποδομής, όπως έργα ύδρευσης, αποχέτευσης κ.α. που υλοποιούνται από τους Ο.Τ.Α. με κρατική χρηματοδότηση.

Η χορήγηση στεγαστικών δανείων σε Έλληνες Τσιγγάνους προβλέφτηκε αρχικά με την αριθμ.18830/02-05-2002 (ΦΕΚ 609/Β/2002) ΚΥΑ των Υπουργών Οικονομίας & Οικονομικών και ΕΣΔΔΑ, με την οποία προβλεπόταν η χορήγηση συνολικά 3.500 δανείων, ύψους 45.000 € έκαστο. Εν συνεχεία, ο αριθμός των δανείων προς χορήγηση αυξήθηκε στα 4.500, ενώ αντίστοιχα το ύψος των δανείων αυξήθηκε στις 60.000 €. Εν συνεχεία παρατάθηκε σταδιακά η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων για τη συμμετοχή στη διαδικασία αξιολόγησης, αυξήθηκε ο αριθμός χορήγησης δανείων στα 9.000 και λήφθηκαν περαιτέρω μέτρα και τεχνικές προδιαγραφές αξιοποίησής τους.

Τον Ιούνιο του 2006 γίνεται η τελευταία αναπροσαρμογή του προγράμματος (ΚΥΑ 33165/23-06-06) που προέβλεπε την υιοθέτηση κοινωνικών κριτηρίων αξιολόγησης, δηλαδή μοριοδότηση, συγκρότηση επιτροπών αξιολόγησης σε τοπικό επίπεδο με συμμετοχή εκπροσώπων των Τσιγγάνων και κοινωνικών λειτουργών, ενίσχυση δράσεων των ΟΤΑ, απλοποίηση της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων και αυστηρό έλεγχο παρακολούθησης της διαδικασίας χορήγησης και εκταμίευσης των δανείων σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση 2008 του ΥΠΕΣ.

Κατασκευή ολοκληρωμένων οικισμών ή και αγορά οικοπεδικών εκτάσεων

Σύμφωνα με τη μελέτη του ΟΠΔ στον άξονα αυτό συμπεριλαμβάνεται η κατασκευή ολοκληρωμένων οικισμών, στο πλαίσιο εκτέλεσης επειγόντων προγραμμάτων στεγαστικής αποκατάστασης «ευπαθών κοινωνικών ομάδων», Ν.3448/2006, Ν. 2790/2000, άρθρο 6 παρ. 2, ή ακόμα και αγορά οικοπεδικών εκτάσεων για την οργανωμένη οικιστική δόμηση που πραγματοποιούν οι Δήμοι της Χώρας, με παραχώρηση από το Κράτος δημοσίων, δημοτικών ή κοινοτικών εκτάσεων γης σε Έλληνες Τσιγγάνους που έχουν

ενταχθεί στο πρόγραμμα δανειοδότησης, με τον αριθμό 61261/30-11-2004 Απόφαση του Υφυπουργού ΕΣΔΔΑ (ΦΕΚ 1851/Β/14-12-2004).

Προβλέπεται η δυνατότητα αγοράς οικοπέδων από τους ΟΤΑ με τη χρηματοδότηση του ΥΠΕΣ. για τη μετεγκατάσταση ή την αναβάθμιση της οικιστικής κατάστασης των Ελλήνων Τσιγγάνων στις περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα. Μέσα στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η δημιουργία μόνιμων κατοικιών.

Στεγαστικές δράσεις που στοχεύουν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης σε υφιστάμενους οικισμούς μέχρι την επίτευξη βιώσιμης λύσης μόνιμης στεγαστικής αποκατάστασης.

Πρόκειται για δράσεις που αφορούν τη μετεγκατάσταση των Ελλήνων Τσιγγάνων σε προσωρινούς οικισμούς.

Στους οικισμούς αυτούς θα τοποθετούνται λυόμενοι οικισμοί και θα κατασκευάζονται οι απαραίτητες υποδομές όπως ύδρευση, αποχέτευση, παιδικές χαρές, Ιατρο-κοινωνικά κέντρα κ.α.

Από το 2002 μέχρι σήμερα, χορηγήθηκαν 557 λυόμενοι οικίσκοι για τη δημιουργία οικισμών με οργανωμένη υποδομή στους Δήμους Σερρών, Εχεδώρου, Αγρινίου, Ναυπάκτου, Τυχερού, Χρυσούπολης, Μυτιλήνης, Παρελίων, Τρικκαίων, Νέας Ιωνίας, Βραχναϊκών, Αμαλιάδας, Ξυλοκάστρου.

Οργάνωση Υποδομών Κατασκηνώσεων για διερχόμενους Πληθυσμούς

Το σχέδιο αυτό είχε ως στόχο τη δημιουργία οργανωμένων κατασκηνώσεων (camping) με κατάλληλες συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης, για προσωρινή διαμονή των Τσιγγάνων που μετακινούνται για επαγγελματικούς ή κοινωνικούς λόγους.

Το μέτρο αυτό προτάθηκε για να περιορίσει την ανεξέλεγκτη και αυθαίρετη κατάληψη ακατάλληλων χώρων που εκμεταλλεύονταν οι τσιγγάνικες ομάδες για προσωρινή ή μόνιμη διαμονή και την καταπάτηση ξένης ιδιοκτησίας για τον ίδιο σκοπό. Επίσης τη λειτουργική και αισθητική αναβάθμιση της προσωρινής διαμονής, τη μείωση των αντιδράσεων και των συγκρούσεων που δημιουργούνται στην τοπική κοινωνία εξαιτίας των προβλημάτων που επιφέρει η συγκρότηση αυθαίρετου και τη βελτίωση των υγιεινών συνθηκών του εκάστοτε καταυλισμού.

A22. Απασχόληση (Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας)

Το **2001** εκπονείται στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης πρόγραμμα για την Κοινωνική Ενσωμάτωση ευπαθών ομάδων του πληθυσμού που παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες (2001-2003) υπό την αιγίδα του Υπουργείου Απασχόλησης.

Οι Τσιγγάνοι εντάσσονται σε αυτήν την κατηγορία μαζί με τους παλιννοστούντες, μετανάστες και τους πρόσφυγες. Με γνώμονα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές οι ομάδες, όπως στέγαση, γεωγραφική απομόνωση, προβλήματα υγείας, απασχόλησης και εκπαίδευσης, τα προγράμματα φτώχειας και αποκλεισμού έχουν ως στόχο τα εξής:

- Ένταξη των ομάδων στην αγορά εργασίας.
- Ισότιμη πρόσβαση στα κοινωνικά αγαθά και δικαιώματα.
- Αποτροπή κινδύνων εμπέδωσης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Αποτροπή του αναλφαριθμητισμού.

Σκοπός του προγράμματος είναι η παροχή ειδικών κινήτρων για τη διευκόλυνση της απασχόλησης σε ομάδες κοινωνικού αποκλεισμού. Τα προγράμματα επιχορήγησης είναι προγράμματα με χρηματοδότηση Εθνικών πόρων, που αναφέρονται στο «τετραετές πρόγραμμα επιχορήγησης εργοδοτών», στο «τετραετές πρόγραμμα επιχορήγησης εργοδοτών μερικής απασχόλησης» και στο «πρόγραμμα ορισμένου χρόνου σύμβασης πλήρους απασχόλησης» για την επιχορήγηση επιχειρήσεων εποχιακού χαρακτήρα ή επιχειρήσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε 10,8 δις δρχ. για το 2001 και προβλεπόντουσαν να δημιουργηθούν 1.800 νέες θέσεις εργασίας που θα εντάσσονταν και οι Τσιγγάνοι που διαβιούν στην Ελλάδα.

Τον Ιούλιο του 2003 εκπονείται έκθεση για το «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση 2003-2005».

Στόχος ήταν μέχρι το 2006 να διατεθούν 5 δις ευρώ στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ για τη συνέχιση της υλοποίησης του Ολοκληρωμένου Προγράμματος για τους Τσιγγάνους, που συντονίζεται από το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης.

Το πλαίσιο αυτής της 2ετίας είχε στόχο την αποκατάσταση της στέγασης, την παροχή υπηρεσιών στους τομείς της κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης, καθώς επίσης στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που αφορούν την υγεία, τον πολιτισμό, την εκπαίδευση, την πρόνοια και τον αθλητισμό.

Τον Σεπτέμβριο του 2003 ο τότε πρωθυπουργός Κ. Σημίτης ανακοίνωσε τη «Χάρτα της Σύγκλισης 2004-2008». Στο πλαίσιο της Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού της ΕΕ υπεισέρχεται στη Χάρτα Σύγκλισης το «Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη» τον Ιούλιο του 2003.

Στην «Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Προστασία και Κοινωνική Ένταξη 2006-2008» υπήρξε σχετικό σχέδιο δράσης «Προάσπιση - Προαγωγή υγείας και κοινωνικής Ενσωμάτωσης των Ελλήνων Τσιγγάνων», στο πλαίσιο του Ολοκληρωμένου Πρόγραμμα Δράσης το οποίο διένυε τη Β' φάση (περίοδος 2004-2008).

Οι κυριότεροι άξονες του προγράμματος ήταν :

- Καταπολέμηση των διακρίσεων.
- Ενημέρωση των συγκεκριμένων ομάδων και περαιτέρω ευαισθητοποίηση της κοινωνίας.
- Πρόσβαση στην απασχόληση με όρους ισότιμους με εκείνους που ισχύουν για τον υπόλοιπο πληθυσμό.
- Ισότιμη πρόσβαση σε Εκπαίδευση και Κατάρτιση.
- Ισότιμη πρόσβαση σε υποδομές, αγαθά και υπηρεσίες.
- Ανάπτυξη ολοκληρωμένων και συνεκτικών Παρεμβάσεων - Οριζόντια Διασύνδεση των Πολιτικών.

Στο πρόγραμμα αυτό εντάσσονται και τα Ιατρο-κοινωνικά Κέντρα. Η ενέργεια υλοποιείται στο πλαίσιο των ΠΕΠ, με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ και Γ' ΚΠΣ με τελικούς διάδοχους τους ΟΤΑ, ΜΚΟ και περιλαμβάνει:

- Υπηρεσίες πρόληψης
- Βασική πρωτοβάθμια υγεία
- Πρωτοβάθμια κοινωνική φροντίδα
- Κοινωνική ενσωμάτωση

Στα Ιατρο-κοινωνικά Κέντρα παρείχαν σε ευπαθείς ομάδες κοινωνικού αποκλεισμού, ιατρό για πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη, κοινωνικό λειτουργό για την ομαλή ένταξη των ομάδων αυτών, επισκέπτη υγείας για προβλήματα που χρίζουν άμεση ανάγκη, ψυχολόγο και διαμεσολαβητή τσιγγάνικης καταγωγής για τη δημιουργία ενός διάυλου επικοινωνίας Πολιτείας και Τσιγγάνων.

Η πρόβλεψη του Υπουργείου Απασχόλησης ήταν για 37 Ιατρο-κοινωνικά Κέντρα. Το 2005 ως το 2008 λειτούργησαν 18 τέτοια κέντρα.

Παράλληλα με τις βασικές αρμοδιότητες που έπρεπε να καλύψουν τα Κέντρα αυτά παράλληλα είχαν ως στόχο :

- Εύρεση θέσεων εργασίας στις ευπαθείς ομάδες.
- Ενισχυτική διδασκαλία.
- Δημιουργία Δημιουργικής Εργασίας για παιδιά.
- Τακτική επικοινωνία με Ασφαλιστικά Ταμεία και Δημόσιες Υπηρεσίες.
- Μεσολαβητή για εγγραφή παιδιών στα σχολεία.
- Ψυχολογική υποστήριξη.
- Ιατροφαρμακευτική κάλυψη.
- Αστικοδημοτική κάλυψη.

Μέσω της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας “EQUAL” που στόχος της είναι ο προσδιορισμός νέων πολιτικών για την αγορά εργασίας όσον αφορά στις ευπαθείς ομάδες εκπονήθηκαν μια σειρά μελέτες - δράσεις που αφορούν στους Τσιγγάνους κυρίως στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού», για την περίοδο 2007-2013 προβλέπονται παρεμβάσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής ατόμων με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες (π.χ. Τσιγγάνους).

Επίσης τα Εθνικά Προγράμματα (ΟΑΕΔ) υλοποιούν παρόμοιες δράσεις που απευθύνονται σε ομάδες με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες ή ευπαθείς ομάδες και στις οποίες συμμετέχουν και Έλληνες Τσιγγάνοι.

A22. Εκπαίδευση

Στον τομέα της εκπαίδευσης το έτος 2001 το πρόγραμμα «Εκπαίδευση Τσιγγανόπαιδων», που λειτουργούσε μέχρι τότε, διαδέχεται το πρόγραμμα «Ένταξη Τσιγγανόπαιδων στο Σχολείο», μέρος του ΟΠΔ, το οποίο υλοποιήθηκε από το 2002 ως 2004 από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, με κύριο προσανατολισμό να διευρύνει την προσπάθεια που είχε καταβληθεί από το 1997 και να επεκτείνει τη δράση του σε 41 Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

Οι κύριες δράσεις του συνοψίζονται στις ακόλουθες:

- Ευαισθητοποίηση και Επιμόρφωση σε περισσότερους από 800 εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και σε περισσότερους από 500 διευθυντές σχολικών μονάδων και στελέχη της εκπαιδευτικής ιεραρχίας, σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.
- Παραγωγή διδακτικού και επιμορφωτικού υλικού που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στα βιώματα των παιδιών.
- Διευκόλυνση της εγγραφής στο σχολείο ανεξαρτήτως πιστοποιητικών και άλλων χαρτιών.
- Κάρτα μετακινούμενου μαθητή.
- Οικονομική ενίσχυση μαθητών.
- Εκπαιδευτική - παιδαγωγική παρακολούθηση και υποστήριξη μαθητών με προγράμματα προκατάρτισης και ενισχυτικής διδασκαλίας.
- Δίκτυο διαμεσολαβητών με την ενσωμάτωση κοινωνικών λειτουργών.
- Ευαισθητοποίηση κοινής γνώμης.

Τα έτη 2005-2007 επαναπροκηρύχθηκε το ειδικό πρόγραμμα με τίτλο «Ένταξη Τσιγγανοπαίδων στο Σχολείο» και υλοποιήθηκε από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας με την αριθμ. 5766/20-3-2006 απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης ΕΠΕΑΕΚ του ΥΠΕΠΘ και περιελάμβανε, ένα δίκτυο 170 σχολείων παρέμβασης και 170 σχολείων παρακολούθησης.

Στα σχολεία παρέμβασης παρέιχαν στα Τσιγγανόπαιδα μαθησιακή παρέμβαση, εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης, επιμόρφωση εκπαιδευτικών για ζητήματα που αφορούν Τσιγγάνους, καθώς επίσης σχολικούς συμβούλους, εκδηλώσεις κ.α. Κατά το σχολικό έτος 2006-2007 ενεγράφησαν 8.065 μαθητές στα σχολεία παρέμβασης του προγράμματος. Όσον αφορά την εκπαίδευση των Ενηλίκων το ΟΠΔ θέτει ως κύριο φορέα την Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε./ΥΠ.Ε.Π.Θ.) στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων και της δια βίου μάθησης για όσους διαμένουν στην Ελλάδα (ανεξαρτήτως του επιπέδου εκπαίδευσής τους), αλλά και τους Έλληνες του εξωτερικού.

A23. Υγεία

Υλοποίηση προγραμμάτων περί υγείας και πρόνοιας που εντάσσονται στο ΟΠΔ έχουν ως στόχο καταγραφή των προβλημάτων υγείας σε κάθε καταυλισμό, την προάσπιση και προαγωγή της υγείας, την ενσωμάτωση των παραπάνω σε κοινωνικό-προνοιακά προγράμματα με ενισχυμένες δράσεις και την υποστήριξη των Τσιγγάνων για την αξιοποίηση αυτών των παροχών. Καθώς επίσης την προσφορά εμβολιασμών στα παιδιά και την παροχή βασικών αναγκών πρωτοβάθμιας υγειονομικής φροντίδας.

Για το λόγο αυτό το ΟΠΔ στο πλαίσιο της Κοινωνικής Ένταξης των Τσιγγάνων εντάσσει:

- κινητές ιατρο-κοινωνικές μονάδες
- μονάδα προληπτικών γυναικολογικών εξετάσεων (test pap, μαστογραφία κ.α.), για τους διαβιούντες σε καταυλισμούς
- ιατρό-κοινωνικά κέντρα που απευθύνονται σε Τσιγγάνους που διαβιούν σε οργανωμένους οικισμούς (συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ, «Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις των ΠΕΠ») και παρέχουν υπηρεσίες πρόληψης, βασικής πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και κοινωνικής φροντίδας, εμβολιασμοί, υπηρεσίες συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού καθώς και τη διευκόλυνση πρόσβασης των Ελλήνων Τσιγγάνων στο ΕΣΥ, την εξοικειώσή τους με τις δημόσιες υπηρεσίες και την κοινωνική τους ένταξη. Στο πλαίσιο αυτό υπάρχουν και προγράμματα επιμόρφωσης των στελεχών που θα λειτουργήσουν τα Ιατρο-κοινωνικά Κέντρα.

Μέχρι σήμερα λειτουργούν 18 Ιατρο-κοινωνικά κέντρα σε ισάριθμους Δήμους της Χώρας με καταυλισμούς Τσιγγάνων. Στο πρόγραμμα συμμετέχει και το ΕΚΑΚΒ από τον Οκτώβριο του 2003 με κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους.

A24. Πολιτισμός - Αθλητισμός

Βασικός στόχος του ΟΠΔ είναι η κοινωνική ένταξη και συμμετοχή των Ελλήνων Τσιγγάνων στα σύγχρονα πολιτιστικά δρώμενα με την παράλληλη καταγραφή και διάδοση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Η δράση υλοποιήθηκε με εθνικούς και κοινοτικούς πόρους. Για το λόγο αυτό τα έτος 2007-2008 λειτούργησαν σποραδικά, σε περιορισμένους Δήμους εργαστήρια πολιτιστικού ενδιαφέροντος, όπως το Διαπολιτισμικό Εργαστήριο Ιλίου, του οποίου το πρόγραμμα ανανεώθηκε και εμπλουτίστηκε, ύστερα από αξιολόγηση και κυρίως με την ευκαιρία ανακήρυξης του 2008 ως Ευρωπαϊκό Έτος Διαπολιτισμικού Διαλόγου. Επίσης δημιουργήθηκαν τα Σπίτια Πολιτισμού : σε 13 Δήμους με μεγάλη πληθυσμιακή συγκέντρωση της ομάδας στόχου καθώς και συμμετοχή Τσιγγανόπαιδων σε προγράμματα μαζικού αθλητισμού.

A25 Αστικό δημοτική κατάσταση

Στα πλαίσια της υλοποίησης του προγράμματος και κυρίως από την ενεργοποίηση του θεσμού των Ιατρο-κοινωνικών κέντρων, επιλυθήκαν με σημαντική επιτυχία τα προβλήματα της αστικο-δημοτικής κατάστασης.

Μέχρι τότε μεγάλο μέρος του πληθυσμού δεν είχε πιστοποιητικά έγγραφα όπως ταυτότητα, ή εγγραφή σε δημοτολόγια. Η παράλειψη εκ μέρους τους δήλωσης της γέννησης των τέκνων τους, η συχνές μετακινήσεις και ακόμη και η άρνηση δημοτικών αρχών να τους εγγράψουν και η έλλειψη ειδικής μέριμνας του κράτους για την αντιμετώπιση αυτού του θέματος υπήρξαν τα βασικά αιτία γι' αυτήν την κατάσταση.

Η έλλειψη αυτή έθετε εκτός πλαισίου νομιμότητας τα άτομα αυτά, δεν επέτρεπε να ασκήσουν νόμιμα οικονομική δραστηριότητα και κάθε συνδιαλλαγής με τον δημόσιο τομέα και η σημαντική επίλυση αυτού του ζητήματος υπήρξε από σημαντική επιτυχία του προγράμματος.

A.3. Το θεσμικό πλαίσιο - στεγαστικής αποκατάστασης και προσωρινής διαμονής

A.3.1. Γενικό Πλαίσιο

Κρίνεται σκόπιμη η παρουσίαση του ευρύτερου θεσμικού πλαισίου που διέπει θέματα στεγαστικής κατά κύριο ρόλο αποκατάστασης Ρομά, πριν την ανάλυση του ειδικού πλαισίου που προβλέπεται για την «προσωρινή εγκατάσταση πλανοδίων».

Παραθέτουμε σημεία του πορίσματος του Συνηγόρου του Πολίτη με θέμα «Καταυλισμός Τσιγγάνων στην περιοχή του Βοτανικού : Απροθυμία των φορέων της δημόσιας διοίκησης προς εξεύρεση λύσης» (Απρίλιος 2009).

Ο Συνήγορος του Πολίτη επισημάνει ότι : *«κανονιστικό θεμέλιο της μέριμνας, την οποία ένα δημοκρατικό κοινωνικό κράτος δικαίου, όπως η χώρα μας, οφείλει να επιδεικνύει απέναντι σε τέτοιες ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες αποτελεί η υποχρέωση προστασίας της αξίας του ανθρώπου (αρ. 2 παρ. 1 και 5 παρ.1 του Συντάγματος και άρθρο 3 ΕΣΔΑ) ασχέτως ιθαγένειας, φύλου, καταγωγής, θρησκειότητας κ.λπ..*

Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη επισημάνει σχετικά με τον πληθυσμό καταυλισμού Βοτανικού ότι : *«τυχόν απομάκρυνση του εν λόγω πληθυσμού, χωρίς να έχει προηγηθεί η υπόδειξη της μετεγκατάστασής του σε κατάλληλο για αξιοπρεπή διαβίωση χώρο, θα στερείται νομιμότητας και θα εκθέσει για μια ακόμη φορά τη χώρα μας διεθνώς»*

Σύσταση Διυπουργικής Επιτροπής

Το 2000 με το ΦΕΚ 24Β συστήνεται διυπουργική Επιτροπή που κατά το άρθρο 1, ως στόχο έχει τον πολιτικό σχεδιασμό αντιμετώπισης των Ελλήνων Τσιγγάνων και ειδικότερα το σχεδιασμό και συντονισμό για τα θέματα των Ελλήνων Τσιγγάνων, την επεξεργασία και την προώθηση νομοθετικών, διοικητικών και οικονομικών μέτρων για την υγεία, την στέγαση, την εκπαίδευση, την απασχόληση, την πολιτιστική ανάπτυξή τους καθώς και για την παρακολούθηση της εφαρμογής των σχετικών προγραμμάτων.

Η διυπουργική επιτροπή αποτελείται από : Υπουργό Εσωτερικών,

Υφυπουργοί :

- Εθνικής Οικονομίας (δημόσιες επενδύσεις και περιφερειακής ανάπτυξης)
- ΠΕΧΩΔΕ (Χωροταξία - Περιβάλλον)
- Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Υγείας και Πρόνοιας (Γενική Διεύθυνση Υπηρεσιών Υγείας)

Γενικοί Γραμματείς :

- Υπ. Οικονομικών (δημόσιες δαπάνες)
- Υπ. Πολιτισμού
- Υπ. Νέας Γενιάς
- Λαϊκής Επιμόρφωσης
- Αθλητισμού

Χωρίς δικαίωμα ψήφου εκπρόσωπος γραφείου Πρωθυπουργού για θέματα ποιότητας ζωής. Επίσης ανάλογα καλούνται και άλλοι εκπρόσωποι Υπουργείων ή φορέων.

Σημειώνουμε, ότι δεν υφίσταται αντίστοιχης σύνθεσης επιτροπή στελεχών των υπουργείων.

Δικαιούχοι στεγαστικής αποκατάστασης :

Το δημόσιοι και οι αρμόδιοι φορείς που εκτελούν προγράμματα στεγαστικής αποκατάστασης με έμφαση τις ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες. Αρχικά στα προγράμματα αυτά δεν προβλέπονταν ως δικαιούχοι Έλληνες Τσιγγάνοι. Σταδιακά με τις παρακάτω νομοθετικές ρυθμίσεις προσδιορίζονται ως δικαιούχοι :

Με το νόμο 2790/2000 ΦΕΚ 24Α-16/02/2000 άρθρο 06 δίνει δυνατότητα απόκτησης γης για αποκατάστασης παλλινοστούντων ομογενών και την υλοποίηση στεγαστικών προγραμμάτων.

Στη συνέχεια με το Ν.3212/2003 ΦΕΚ 308Α-31/12/2003 άρθρο 13 παρ. 11. διευρύνεται η έννοια του δικαιούχου στεγαστικής αποκατάστασης καθώς ορίζεται ότι «Οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 6 του Ν. 2790/2000 εφαρμόζονται και για την εκτέλεση επειγόντων στεγαστικών προγραμμάτων αποκατάσταση ειδικών κοινωνικών ομάδων σε εκτάσεις που διατίθενται από το Δημόσιο, του ΟΤΑ ή άλλα ΝΠΔΔ ή σε εκτάσεις ιδιοκτησίας των προσώπων που υπάγονται στην κοινωνική ομάδα.

Με το νόμο 3448/2006 ΦΕΚ 57Α-15/03/2006, άρθρο 34 παρ. 1, προσδιορίζεται ότι οι Ρομά είναι ειδική κοινωνική ομάδα καθώς αναφέρεται : «στην έννοια των ειδικών κοινωνικών ομάδων της παρ. 11 του άρθρου 13 του Ν. 3212/2003 για την εκτέλεση στεγαστικών προγραμμάτων αποκατάστασής τους, περιλαμβάνονται και οι Έλληνες Τσιγγάνοι.»

Αναλογικά ισότιμη συμμετοχή των υπηκόων τρίτων χωρών στους τομείς υγείας και στέγασης

Με το ΦΕΚ Β 2363/20.11.2008 ΚΥΑ 25057/2008, στα πλαίσια του Ολοκληρωμένου Προγράμματος «Εστία» για την ομαλή προσαρμογή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην ελληνική επικράτεια (άρθρο 6.) ορίζεται ότι :

Με γνώμονα την ανάγκη για αναλογικά ισότιμη συμμετοχή των υπηκόων τρίτων χωρών στους τομείς υγείας και στέγασης, λαμβάνονται μέτρα και υλοποιούνται δράσεις που αφορούν αφενός στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης και της χρήσης των υπηρεσιών αυτών από τους υπηκόους τρίτων χωρών αφετέρου στην εγκαθίδρυση των συνθηκών που ανταποκρίνονται σε ιδιότυπες και πολιτισμικά καθορισμένες συμπεριφορές στα θέματα αυτά.

Πέραν των μέτρων που αφορούν θέματα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, επιδιώκεται η αποφυγή της γκετοποίησης, και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των υπηκόων τρίτων χωρών.

Ειδικότερα αναφέρεται η δυνατότητα λήψης μέτρων που αφορούν την:

- α. Διάφορα θέματα παροχών υγείας
- β.
 - i. Δημιουργία ειδικών κινητών ιατρικών κέντρων επιδημιολογίας και λοιμώξεων σε συνοριακές γραμμές και σε σταθμούς εισόδου υπηκόων τρίτων χωρών,
 - ii. δημιουργία κινητών πολυιατρικών μονάδων υγιεινής και εξέτασης σε περιοχές υψηλής συγκέντρωσης μεταναστών.
 - iii έκτακτη υγειονομική περίθαλψη σε χώρους προσωρινής φιλοξενίας και διαμονής και
 - iv παροχή κοινωνικών υπηρεσιών για θέματα υγείας.
- γ. Χορήγηση οικονομικών και άλλων βοηθημάτων αποκατάστασης.
- δ. Πρόβλεψη στεγαστικών εγγυήσεων σε ιδιοκτήτες ακινήτων και επιδοτήσεων σε μισθωτές υπηκόους τρίτων χωρών.
- ε. Ανάπλαση του περιβάλλοντος χώρου διαμονής μεγάλου αριθμού υπηκόων τρίτων χωρών και σε δημιουργία χώρων συνεύρεσης και αλληλεπίδρασης με ημεδαπούς.

A.3.2. Μηχανισμοί στεγαστικής αποκατάστασης

Στα πλαίσια υλοποίησης έργων επειγόντων στεγαστικών προγραμμάτων δίνεται η δυνατότητα από την πολεοδομική νομοθεσία της θεσμοθέτηση τοπικών ρυμοτομικών σχεδίων εκτός εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων και οικισμών για τον καθορισμό κτιρίων δημόσιων και δημοτικών σκοπών και γενικά κτίρια κοινής ωφέλειας καθώς και για την εκτέλεση επειγόντων στεγαστικών προγραμμάτων του Ο.Ε.Κ., ΔΕΠΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ.

Η διαδικασία βασίζεται στο νόμο 1337/83 άρθρο 26 (και όπως αυτός συμπληρώθηκε). Ο ΟΕΚ δύναται να αναλάβει την εκτέλεση προγραμμάτων τρίτων φορέων εφόσον χρηματοδοτηθούν από αυτούς. (ΔΕΠΟΣ και ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ είναι ανενεργοί φορείς).

Η παραπάνω διαδικασία υλοποιείται άμεσα σε περιοχές που δεν έχουν προσδιορισθεί χρήσεις γης με Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια ή Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου. Σε περιοχές (όπως ιδιαίτερα την περιαστική ζώνη του πολεοδομικού συγκροτήματος) όπου έχουν καθορισθεί χρήσεις γης η ασφαλής θεσμικά διαδικασία είναι της ένταξης της χρήσης σε περιοχή συμβατή με την κατοικία.

Στα πλαίσια του προγράμματος των στεγαστικών δανείων, δίνεται η δυνατότητα σε δήμους να παραχωρήσουν εκτάσεις και να προβούν σε προγράμματα οργανωμένης δόμησης κατοικιών. Στην περίπτωση αυτή με την ΚΥΑ (υπ' αριθμ.28807 ΚΥΑ, ΦΕΚ 812/Β/1-6-04) υιοθετείται ως ελάχιστο εμβαδόν κατοικίας τα 85 τ.μ.

A.3.3. Χώροι Οργανωμένης Εγκατάστασης Πλανοδίων

ΥΑ Αρ.23641/3-7-2003 (ΦΕΚ 973/Β/15-7-03), «Τροποποίηση της Α5/696/25-4-83 Υγειονομικής Διάταξης για την οργανωμένη εγκατάσταση των πλανόδιων»

Η ΚΥΑ 23641/2003 (που αποτελεί συνέχεια αντίστοιχης του 1983) απαγορεύει την ανεξέλεγκτη εγκατάσταση πλανοδίων, και παράλληλα ορίζει ένα πλαίσιο δημιουργίας οργανωμένης εγκατάστασης για την υποδοχή πλανοδίων. Μέχρι σήμερα έχει από ότι γνωρίζουμε δημιουργηθεί ένας οργανωμένος χώρος και αυτός με στόχο την τελική αποκατάσταση δικαιούχων.

Αποτελεί το μόνο πλαίσιο παροχής χώρου εγκατάστασης σε αλλοδαπούς πλανοδίους καθώς τα προαναφερόμενα μέτρα στεγαστικής αποκατάστασης αφορούν αποκλειστικά Έλληνες πολίτες.

Στο πρώτο άρθρο (παρ.2) επιτρέπει την προσωρινή εγκατάσταση πλανοδίων στους Χώρους Οργανωμένης Εγκατάστασης Πλανοδίων (ΧΟΕΠ) «μέχρι τη ρύθμιση των θεμάτων που αφορούν στη μόνιμη εγκατάσταση των ανωτέρω».

Διαδικασία καθορισμού (άρθρο 2)

Ο καθορισμός του χώρου γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας :

- 1) ύστερα από πρόταση του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου και εισήγηση Επιτροπής Καθορισμού οργανωμένων εγκαταστάσεων πλανοδίων.
- 2) «Εφόσον ο Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν υποβάλει την πρότασή του εντός ενός μήνα, στην περίπτωση αποστολής σχετικής πρόσκλησης από την Περιφέρεια, ο Γενικός Γραμματέας αυτής προχωρεί στις λοιπές ενέργειές του κατά τα ανωτέρω οριζόμενα».

Η επιτροπή που συγκροτείται από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας αποτελείται από εκπροσώπους :

- της Διεύθυνσης Υγιεινής,
- της Διεύθυνσης Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος και
- της Διεύθυνσης Γεωργίας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης
- της Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού,
- της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων,
- του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στα εδαφικά όρια του οποίου πρόκειται να διαμορφωθεί η οργανωμένη μόνιμη κατασκήνωση για την προσωρινή εγκατάσταση των πλανοδίων και
- εφόσον συντρέχει λόγος της οικείας αρχαιολογικής ή άλλης υπηρεσίας και αρχής.

Επίσης αναφέρεται ότι οι χώροι μπορεί να είναι είτε δημόσιοι είτε ιδιωτικοί.

Προδιαγραφές Άρθρο 3

Χωρητικότητας (παρ.1) Η χωρητικότητα κάθε χώρου, ως προς των αριθμό των κατοικιών και ατόμων, καθορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, με γνώμονα την υγιεινή και αποδεκτή ανθρώπινη διαβίωση.

Έργα Υποδομής (παρ.3)

Οι χώροι οργανωμένης εγκατάστασης πρέπει να διαθέτουν τα απαραίτητα έργα υποδομής για την υγιεινή διαβίωση, όπως :

- πόσιμο νερό,
- αποχέτευση,
- δοχεία συλλογής και μέσα αποκομιδής των απορριμμάτων και

- δυνατότητες ατομικής καθαριότητας σε κοινόχρηστα λουτρά και πλύσεως ιματισμού ως και
- παροχή ηλεκτρικού ρεύματος.

Οι λεπτομέρειες για τα έργα υγιεινής καθορίζονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από την υγειονομική υπηρεσία, με βάση τις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις και γνώμονα την προστασία της υγείας των πλανοδίων και της δημόσιας υγείας γενικότερα.

Παρεκκλίσεις του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού (άρθρο 3 παρ.4)

Τα αποχωρητήρια, τα λουτρά, οι εγκαταστάσεις πλύσεως ιματισμού, τυχόν μικρά αναψυκτήρια και βάσεις τοποθέτησης λυομένων, θα τοποθετούνται κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων του Γ.Ο.Κ.

Θέματα λειτουργίας (Άρθρο 4)

- 1) Η οργάνωση και εποπτεία της λειτουργίας των εγκεκριμένων χώρων εγκαταστάσεως γίνεται από τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα.
- 2) Για την κάλυψη των εξόδων εγκατάστασης και λειτουργίας των οργανωμένων χώρων κατασκήνωσης, μπορεί να επιβληθούν στους χρήστες αυτών ανταποδοτικά τέλη, με απόφαση του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου.
- 3) Τα απαραίτητα έργα υποδομής στους χώρους εγκατάστασης πλανοδίων (ύδρευση, λουτρά, κ.λπ.), μπορούν να ενταχθούν σε σχετικά προγράμματα του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας καθώς και άλλων φορέων του Δημοσίου ή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η απαγόρευση εγκατάστασης των πλανοδίων

Πέρα από το Άρθρο 1. παρ1. όπου ρητά απαγορεύεται η ανεξέλεγκτη εγκατάσταση πλανοδίων, η απαγόρευση αυτή ενισχύεται για ειδικές περιπτώσεις ευαίσθητων περιοχών.

Άρθρο 3. παρ. 2. Δεν επιτρέπεται σε κανέναν, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, η έστω και προσωρινή εγκατάσταση κοντά σε αρχαιολογικούς χώρους, παραλίες, τοπία φυσικής ομορφιάς ή σε περιοχές που μπορεί να επηρεάσουν τη δημόσια υγεία (πηγές υδροληψίας πόσιμου νερού, κ.λπ).

Παράλληλα με το Άρθρο 5 επιτρέπεται να παραμείνουν οι υφιστάμενες το 2003 πρόχειρες εγκαταστάσεις πλανοδίων σε διάφορα σημεία, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο Άρθρο 3 μέχρι να καθοριστούν και δημιουργηθούν οι οργανωμένοι χώροι εγκατάστασής τους.

Συμπεράσματα

Σε σχέση με άλλες ρυθμίσεις που αφορούν στεγαστική αποκατάσταση όπου οι δικαιούχοι είναι αποκλειστικά Έλληνες Τσιγγάνοι, η παρούσα ΚΥΑ ορίζει ένα πλαίσιο χωρίς προσδιορισμό των δικαιούχων.

Ο απαγορευτικός χαρακτήρας

Στο νομικό μας πλαίσιο η κατοικία αποτελεί προστατευμένο από το κράτος κοινωνικό αγαθό και το κράτος οφείλει να παρέχει στέγη στους πολίτες ιδιαίτερα σε ιδιαίτερα ευπαθείς κοινωνικές ομάδες όπως έχουν χαρακτηριστεί οι Ρομά.

Η υλοποίηση της απαγόρευσης δημιουργίας αυθαίρετων καταυλισμών και κάθε προσπάθεια έξωσης συνδυάζεται με την ύπαρξη κατάλληλου χώρου για την υποδοχή του πληθυσμού.

Είναι σαφές ότι η απομάκρυνση των υφιστάμενων αυθαίρετων καταυλισμών και η αποφυγή δημιουργίας νέων αντιμετωπίζεται νομικά μόνο από την συμπληρωματική θεσμοθέτηση αλλά και υλοποίηση χώρων υποδοχής.

Ο κύριος χαρακτήρα του χώρου

Σημειώνεται ότι δεν ορίζεται σαφώς ούτε ο χαρακτήρας του χώρου, δηλαδή αν η κύρια χρήση του χώρου είναι μικρού ή μεσαίου χρόνου διαμονή διερχομένων ή κατοικία προσωρινής μεν αλλά μακράς διάρκειας μέχρι την τελική αποκατάσταση των κατοίκων (π.χ. σε νέο οικισμό ή εξεύρεση μεμονωμένης κατοικίας).

Συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο χώρος δύναται να εξυπηρετήσει ανάλογα με τον σχεδιασμό του, πολλαπλές ανάγκες.

Σχετικά με τις στεγαστικές συνθήκες

Συνέπεια του προηγούμενου είναι ελλιπής η αναφορά στην περιγραφή των καταλυμάτων που επιτρέπονται να αναπτυχθούν στον χώρο. Στην υγειονομική απόφαση του 1983 υπήρχε αναφορά «πρόχειρα στεγάσματα (σκηνές κ.λπ.)».

Στη νέα του 1983 υφίσταται αναφορά σε οργανωμένη κατασκήνωση (άρθρο 2 παρ. 1 αλλά και 5 παρ. 3) ενώ στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 3 περί χωρητικότητας των εγκαταστάσεων αναφέρεται ότι ο Γενικός Γραμματέας καθορίζει τον αριθμό κατοικιών και ατόμων. Πρόσθετα στο ίδιο άρθρο παράγραφος 4, ορίζεται ότι κατά παρέκκλιση του Γ.Ο.Κ. ότι εγκαταστάσεις υγιεινής, μικρά αναψυκτήρια και βάσεις τοποθέτησης λυομένων θα τοποθετούνται κατά παρέκκλιση του.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι ο χώρος δύναται να ανταποκριθεί σε δύο κατηγορίες καταλυμάτων, αυτές που εντάσσονται σε οργανωμένους χώρους κατασκηνώσεων αλλά και λυόμενων κατοικιών.

Σχετικά με τον πολεοδομικό σχεδιασμό

Δεν αναφέρεται σε ποια κατηγορία χρήσεων γης εντάσσεται η συγκεκριμένη εγκατάσταση και αν ο προσωρινός χαρακτήρας και ο προνοιακός επείγοντας κοινωνικός της χαρακτήρας της επιτρέπει παρεκκλίσεις ως προς την χωροθέτηση βάσει των γενικών κανόνων. Γενικότερα δεν εντάσσεται λειτουργικά η συγκεκριμένη χρήση (Χώρος Οργανωμένης Εγκατάστασης Πλανοδίων) στη χωροταξική πολεοδομική νομοθεσία.

Συμπεραίνεται, λόγω της μακράς παραμονής ατόμων και της αναγκαιότητας ένταξης κατοικιών έστω και λυομένων, η ειδική αυτή χρήση εντάσσεται με τον πλέον συμβατό τρόπο σε γενικές πολεοδομικές κατηγορίες χρήσεων που επιτρέπουν την κατοικία.

Το παραπάνω ισχύει στις ευρύτερες εκείνες χωρικές ενότητες της Αττικής όπου υφίστανται χωροταξικά σχέδια και θεσμοθετημένες χρήσεις γης (Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου, Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια κ.λπ.) και καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα της Περιφέρειας Αττικής ιδιαίτερα τον περιαστικό της χώρο. Λόγω του προνοιακού αλλά προσωρινού χαρακτήρα της διαμονής (έστω και μακράς διάρκειας) είναι σκόπιμο να εξετασθεί κατά πόσο η χρήση μπορεί να ενταχθεί σε ζώνες με μικρότερη αξία γης και μεγαλύτερη διαθεσιμότητα. Δύναται επίσης να ενταχθεί σε εκτός σχεδίου και σε εκτός ρυθμιζόμενης ζώνης περιοχή.

Σημειώνεται επίσης ότι η χωροθέτηση της χρήσης στο ισχύον πλαίσιο λαμβάνει σημειακό χαρακτήρα. Δεν προβλέπεται δηλαδή μια εξέταση αναγκών στο σύνολο μιας ευρύτερης χωροταξικής ενότητας - διοικητικής περιοχής όπως ο Νομός ή η Περιφέρεια για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των χώρων υποδοχής πλανοδίων.

Κριτήρια χωροθέτησης της εγκατάστασης

Ως προς τα κριτήρια επιλογής της θέσης, η ΚΥΑ του 2003 καταργεί τη διάταξη της απόφασης Α/696/1983 η οποία όριζε ότι οι Οργανωμένες Εγκαταστάσεις πλανοδίων Νομάδων «πρέπει να βρίσκονται έξω από κατοικημένες περιοχές και σε ικανή απόσταση από το εγκεκριμένο σχέδιο η από τις τελευταίες συνεχόμενες κατοικίες».

Σχετικά με την αρμοδιότητα καθορισμού και λειτουργίας

Η αρμοδιότητα χωροθέτησης της χρήσης, με ή χωρίς τη συναίνεση του Δήμου που θα την υποδεχθεί, ανήκει στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Η αρμοδιότητα για τη λειτουργία της εγκατάστασης ανήκει στο Δήμο. Στις περιπτώσεις που η εγκατάσταση επιλύει τοπικά ζητήματα επιπέδου Δήμου, η κατανομή των αρμοδιοτήτων κρίνεται ορθή.

Σε περιπτώσεις μητροπολιτικών περιοχών, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου θα επιδιωχθεί μετεγκατάσταση πληθυσμών από ένα δήμο σε άλλο, η διάσταση του ζητήματος, η χωροθέτηση αλλά και η ίδια η χρήση, υπερβαίνει τον τοπικό χαρακτήρα ως προς τη χωροθέτηση αλλά και ως προς τη λειτουργία.

B. ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΑΤΤΙΚΗ

B.1. Εισαγωγή

Η καταγραφή των Ρομά γενικότερα και ειδικότερα στην Αττική δεν είναι εύκολα προσεγγίσιμη. Οι Ρομά της Ελλάδας σταμάτησαν να καταγράφονται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία από τη δεκαετία του '50 και δεν εντοπίζονται ως ιδιαίτερη πληθυσμιακή ομάδα στις εθνικές απογραφές.

Παράλληλα, αν και ο κυριότερος όγκος τους, εντοπίζεται σε ορισμένους Δήμους της Αττικής και ιδιαίτερα του Δυτικού Λεκανοπεδίου (Αγία Βαρβάρα, Άνω Λιόσια, Ζεφύρι, Μενίδι κ.α.), δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι ομάδες αυτές είναι συμπαγείς και ομοιογενείς.

Στην Αττική, ο τσιγγάνικος πληθυσμός είναι στην πλειοψηφία του εδραιωμένος, κοινωνικά ενσωματωμένος και διαμένει κατά κύριο λόγο σε γειτονιές εδώ και αρκετά χρόνια. Σε ορισμένες περιοχές υφίσταται μίξη κανονικών κατοικιών και παραπηγμάτων, και εν τέλει μικρό ποσοστό διαμένει σε αμιγείς καταυλισμούς.

Επιδιώκεται στο κεφάλαιο αυτό, η προσέγγιση του πληθυσμού ανά δήμο με στόχο την κατανόηση κατά κύριο λόγο της κατανομής του στην Αττική και τον εντοπισμό των καταυλισμών, παρόμοιων με αυτόν της Ορφέως που αποτελεί το αντικείμενο της μελέτης αυτής. Η προσέγγιση αυτή κρίθηκε απαραίτητη καθώς η εξεύρεση θέσης μετεγκατάστασης του πληθυσμού της Ορφέως, συνδέεται άμεσα με την ύπαρξη άλλων αντίστοιχων καταυλισμών γενικότερα πληθυσμοί Ρομά καθώς και προβλήματα που προκύπτουν από αυτές τις συγκεντρώσεις.

Επισημαίνουμε ότι τα παρακάτω στοιχεία δεν αποτελούν προϊόν συστηματικής καταγραφής αλλά αξιοποίηση διαφόρων πηγών και εκτιμήσεων. Θεωρούμε δεδομένο ότι τα στοιχεία που παρουσιάζονται αποκλίνουν ή ότι λείπουν μικροί πληθυσμοί σε Δήμου που δεν αναφέρονται. Θεωρήσαμε όμως σημαντικότερο να δημιουργηθεί μία συνολική εικόνα έστω και πρέπει να εστιάζεται η συμβολή της στην ιεράρχηση της πληθυσμιακής κατανομής ανά Δήμο περισσότερο από τα τον αριθμό ατόμων που εν τέλει καταθέτουμε.

1. Μελέτες με αντικείμενο την καταγραφή των Ρομά και των στεγαστικών τους συνθηκών.
 - α. «Μελέτη σχεδίου προγράμματος για την αντιμετώπιση των άμεσων οικιστικών προβλημάτων των Ελλήνων Τσιγγάνων». ΔΕΠΟΣ α.ε. Διεύθυνση Μελετών και Ερευνών, 1999.
 - β. «Καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης των Ρομά στην Ελλάδα, απολογισμός Δράσεων και εκπόνηση σχεδίου καταγραφής για την 4^η προγραμματική περίοδο» Υπουργείο Εργασίας και Απασχόλησης και Κοινωνικής Ασφάλισης (μελέτη ΥΕΚΑ 2009).

Επισημαίνεται ότι και οι δύο αυτές μελέτες καταγράφουν με ακρίβεια τα θέματα που προκύπτουν αλλά δεν καταλήγουν στην ποσοτική αποτύπωση του φαινομένου, για λόγους που τεκμηριώνονται σε αυτές που εν συντομία αναφέρθηκαν προηγουμένως αλλά και απροθυμία των φορέων του δημοσίου να παράσχουν στοιχεία. Δεν μπορέσαμε να εξετάσουμε αντίστοιχη μελέτη της Νομαρχίας Αθηνών.

Για την συμπλήρωση των στοιχείων ήρθαμε σε επαφή με στελέχη των Ιατροκοινωνικών Κέντρων του Ζεφυρίου, του Μενιδίου, των Άνω Λιοσίων και των Μεγάρων καθώς επίσης και των Κέντρων Υγείας του Μαρκόπουλου, Σπάτων και Ελευσίνας που μας κοινοποίησαν πληροφορίες σχετικά με τη θέση και τα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά των συγκεντρώσεων Ρομά σε σχέση με τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά και τη θέση αυθαίρετων καταυλισμών.

Επίσης στοιχεία για την κατανομή μας δόθηκαν από εκπροσώπους του Διαδημοτικού Δικτύου Ρομά.

Τους ευχαριστούμε για την συνεργασία τους.

B.2. Η τυπολογία της στέγασης

Μέσα από την προσπάθεια καταγραφής των χαρακτηριστικών των Τσιγγάνων, έγινε εμφανής η διαφορετικότητα των τυπολογιών όσον αφορά την τυπολογία στέγασης - διαμονή στην Ελλάδα, οι ίδιες τυπολογίες συναντώνται και στην Αττική.

Η παρακάτω τυπολογία διατυπώθηκε στη μελέτη ΔΕΠΟΣ 1996 και συμπληρώθηκε στην μελέτη ΥΕΚΑ 2009.

- Αμιγείς καταυλισμοί σε μόνιμη θέση: πρόκειται για γειτονίες τύπου κατασκήνωσης που απαρτίζεται από παραπήγματα, καλύβια, τσαντρία κ.τ.λ. σε μόνιμη χρήση. Συναντώνται κυρίως στους Δήμους : Ασπροπύργου, Αθηνών (Ορφέως), Κορωπίου.
- Αμιγείς καταυλισμοί σε θέση που μετακινείται: πρόκειται για αμιγείς καταυλισμούς εγκατεστημένους στα όρια μιας ευρύτερης περιοχής που έχει κυρίως εποχιακό χαρακτήρα ανάλογα με την απασχόληση. Στην Αττική δεν συναντάται αυτός ο τύπος. Φαίνεται όμως ότι καταυλισμοί μετακινούνται όταν εκδιώκονται από μία θέση.
- Μικτοί καταυλισμοί: διαμορφωμένες γειτονίες που απαρτίζονται από σπίτια αλλά και καταλύματα πρόχειρης μορφής, όπως καλύβες, τσαντρία και παράγκες. Λόγω της μακροχρόνιας παραμονής των Τσιγγάνων βαθμιαία αυτό το φαινόμενο μετεξελίσσεται σε γειτονίες, κυρίως αυθαίρετες. Αυτός ο τύπος συναντάται συχνά, στο Δήμο Αχαρνών.
- Γειτονίες: οι περισσότερες ενταγμένες στον αστικό ιστό του εκάστοτε δήμου. Στις γειτονίες αυτές διαμένει κυρίως τσιγγάνικος πληθυσμός και η στέγαση τους είναι σε σπίτια. Παρατηρήθηκε ότι αυτές οι γειτονίες συχνά πλαισιώνονται από πρόχειρα καταλύματα που είναι όμως σποραδικά (π.χ. Άνω Λιόσια). Το πρόβλημα είναι ότι όπως και άλλες υποβαθμισμένες γειτονίες έτσι και σε αυτές, τίθεται ζήτημα πολεοδομικής οργάνωσης διότι δεν έχει υπάρξει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαμόρφωσής τους.
- Συμβατικές κατοικίες ή διαμερίσματα: διάσπαρτα στον οικιστικό ιστό, συχνά σε υποβαθμισμένες γειτονίες, όπου όμως ενδέχεται να εμφανίζουν σημαντικά οικιστικά προβλήματα.

Με τις παρεμβάσεις της πολιτείας οι παρεμβάσεις των τελευταίων ετών της πολιτείας προσέθεσαν (μελέτη ΥΕΚΑ 2009) άλλοι τρεις τύποι :

- Οικισμοί λυομένων. Πρόκειται για νέους οικισμούς που αποτελούνται εξ ολοκλήρου ή κατά κύριο λόγο από λυόμενους οικίσκους που παραχωρήθηκαν από το ΥΠΕΧΩΔΕ, στο πλαίσιο του Ο.Π.Δ.
- Οργανωμένη δόμηση. Αφορά μόνο μία περίπτωση, αυτήν του νέου οικισμού των Σοφάδων που χτίστηκε από τον Ο.Ε.Κ. προκειμένου να στεγάσει Τσιγγάνους κάτοικους Σοφάδων, ιδιοκτήτες κατοικιών στον παλιό οικισμό. Η παρέμβαση αυτή είναι προγενέστερη του Ο.Π.Δ. αλλά και του Δήμου Μενεμένης στη Θεσσαλονίκη.
- Μικτοί καταυλισμοί λυομένων. Πρόκειται για υπολειμματικό τύπο οικισμού όπου λυόμενοι οικίσκοι αναμιγνύονται με σπίτια ή πιο πρόχειρες κατασκευές (παράγκες, καλύβια κ.λπ).
Παρουσία λυομένων επισημαίνεται και στους μικτούς καταυλισμούς (τύπος 3), αλλά σε μικρό ποσοστό στο σύνολο των κελυφών.

B.3. Κατανομή των Ρομά στην Αττική

Από την καταγραφή των Τσιγγάνων του Νομού Αττικής και το εντοπισμό θυλάκων αυθαίρετων καταυλισμών δημιουργείται μια ενδιαφέρουσα εικόνα ως προς την εδραιοποίηση και εγκατάστασή τους στον οικιστικό χάρτη της Αττικής.

Στο κυρίως τμήμα της πρωτεύουσας :

Στην Δυτική Αθήνα

Αγία Βαρβάρα

Υπολογίζεται ότι πάνω από το 15% του πληθυσμού είναι τσιγγάνικης καταγωγής έως και 6.000 άτομα. Ο πληθυσμός είναι ενσωματωμένος και κοινωνικοποιημένος. Σύλλογοι Ρομά έχουν ιδρυθεί ήδη από το 1930 και δημοτικοί σύμβουλοι προέρχονται από αυτόν τον πληθυσμό. Η σχολική διαρροή του πληθυσμού είναι ιδιαίτερα μικρή και η επαγγελματική ενασχόλησή τους ξεπερνά τα παραδοσιακά επαγγέλματα των Ρομά.

Δήμος Αιγάλεω

Σημαντικός, επίσης εδραιωποιημένος και πλήρως ενσωματωμένος πληθυσμός Ρομά που υπολογίζεται στους 3-4.000 κατοικεί στο δήμο, Φλαμπουριώτες, με καταγωγή από την Βόρεια Ελλάδα (Σέρρες).

Δήμος Ιλίου

Υπολογίζεται ότι 2.000 περίπου άτομα κατοικούν στον δήμο.

Δήμος Περιστερίου

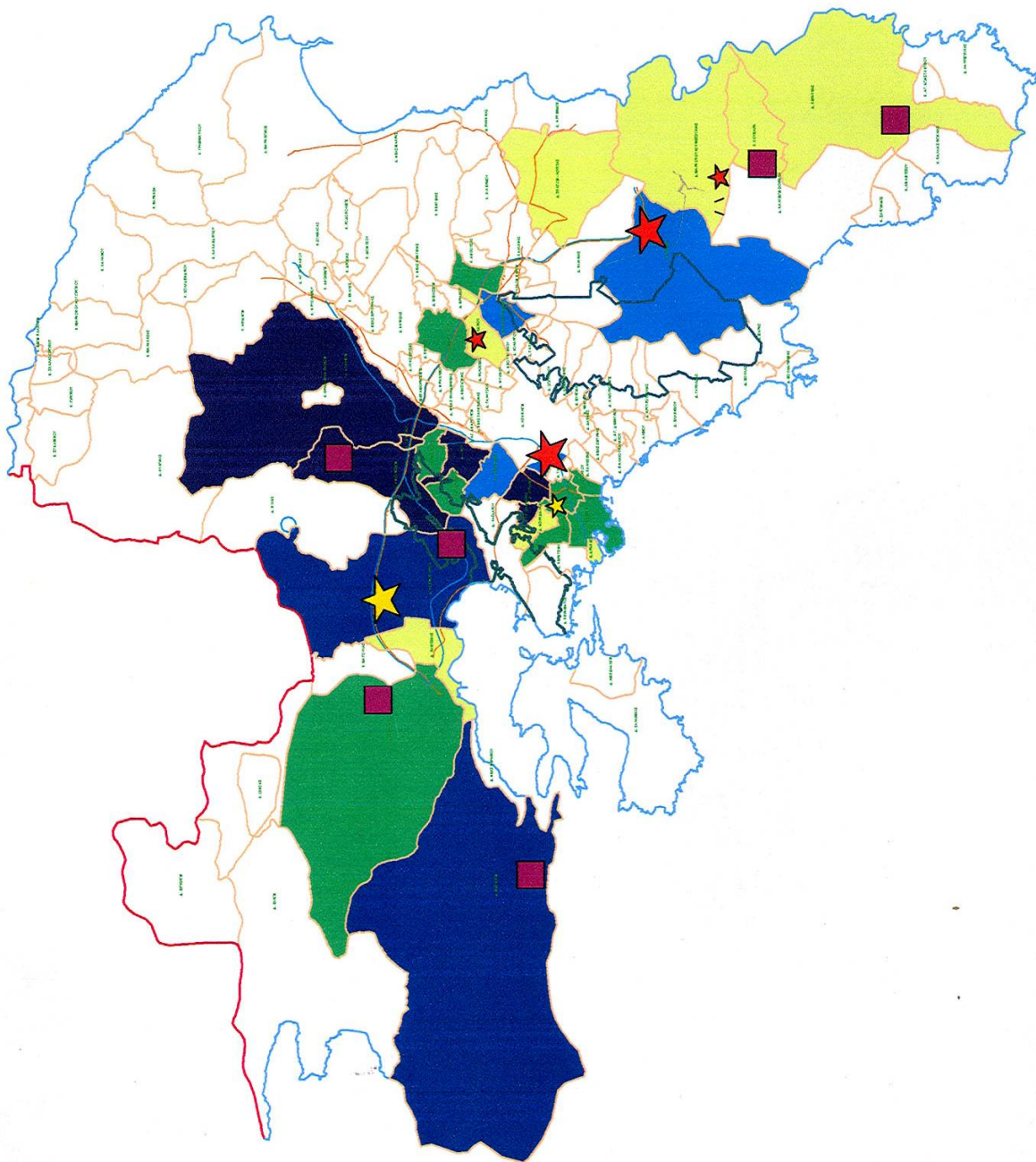
Στην περιοχή Νέα Ζωή κατοικούν περί τα 500 άτομα (Χαλκιδαίοι, με κύρια ενασχόληση το εμπόριο).

Δήμοι Καματερού / Πετρούπολη

Στα διοικητικά όρια των δύο δήμων, κατοικούν περί τα 300-500 άτομα (εξειδίκευση σε μουσικά επαγγέλματα).

Στην περιοχή του Πειραιά

Ο **Δήμος Κορυδαλλού** υποδέχεται ένα μικρό αριθμό τσιγγάνικων οικογενειών, πλήρως ενταγμένων στον οικιστικό ιστό, λόγω της γειτονίας του με τον δήμο Αγίας Βαρβάρας. Η περιοχή που διαμένουν οι Έλληνες Ρομά βρίσκεται στα σύνορα αυτών των δύο δήμων. Ο αριθμός των ατόμων που διαμένουν σε κατοικίες του δήμου, υπολογίζεται γύρω στα 50 άτομα.

Ένταση πληθυσμού	Τύπος Χώρων Διάσωσης
6.000 - 2.000	Αιγείς καταυλισμοί σε μόνιμη θέση - ελληνικής καταγωγής
2.000 - 1.000	Αιγείς καταυλισμοί σε μόνιμη θέση - αλλοδαποί
1.000 - 500	Μικτοί καταυλισμοί (σπίτια και παραπήγματα)
500 - 100	
100 - 40	

Στον **Δήμο Πειραιά** στη γειτονιά Αγία Σοφία διαμένουν περί τα 100 άτομα σε κανονικές κατοικίες.

Στον **Δήμο Ρέντη** στις εργατικές πολυκατοικίες διαμένουν περί τα 100 άτομα.

Στον **Δήμο Δραπετσώνας**, επίσης στις εργατικές πολυκατοικίες διαμένουν περί τα 100 άτομα.

Στον **Δήμο Νίκαιας**, σύμφωνα με τη Γενική Διεύθυνση του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής, υφίστανται δυο θύλακες πρόχειρων καταυλισμών. Ο πρώτος επί της οδού Θηβών και Τυρταίου που φιλοξενεί 15 με 20 σκηνές και παραπήγματα. Ο δεύτερος καταυλισμός βρίσκεται επί της οδού Μπελογιάννη, στον καταυλισμό σεισμοπλήκτων κτήματος Δηλαβέρη, όπου 3 οικογένειες Ρομα παραμένουν στα λυόμενα παρά της κλήσεις του Δήμου να τα εγκαταλείψουν. Ο αριθμός των Ρομά στο σύνολο του δήμου ανέρχεται περίπου στα 120 άτομα.

Στον *Ελαιώνα* - και το υπόλοιπο τμήμα της πόλης

Δήμος Αθηναίων

Κύριος θύλακας Ρομά συναντάται μεταξύ της οδού Ορφέως και Σαλαμινίας που αναλύεται στο επόμενο κεφάλαιο. Κατοικείται από αλλοδαπούς Ρομά, αλβανικής καταγωγής, περί τις 95 οικογένειες (450 άτομα). Εκτός του καταυλισμού της οδού Ορφέως, υφίσταται αναφορά για μεμονωμένη οικογένεια σε οικόπεδο της

οδού Κουρτίδου (περιοχή Κάτω Πατήσια). Ρομά της Θράκης, περί τα 450 άτομα κατοικούν σε κατοικίες στην περιοχή του Κολωνού.

Δήμος Αγίας Παρασκευής

Ενσωματωμένος πληθυσμός περί τα 600 άτομα.

Δήμος Χαλανδρίου

Μικρός θύλακας - καταυλισμός, περί τα 50 άτομα στην περιοχή του Νομισματοκοπείου.

Δήμος Αμαρουσίου

Ενσωματωμένος πληθυσμός περί τα 150 άτομα.

Δήμος Γλυφάδας

Καταγράφονται μικρής διάρκειας διανυκτερεύσεις Ρομά στην παραλία του Δήμου που στο σύνολό τους διαρκούν όλη τη θερινή περίοδο.

Στο βόρειο δυτικό τμήμα του πολεοδομικού συγκροτήματος της Αθήνας

Στον **Δήμο Αχαρνών** διαμένουν περίπου 3.000 Έλληνες και Ρουμάνοι Τσιγγάνοι εδώ και περίπου 30 χρόνια, κυρίως επί της οδού Κύπρου. Οι διαμένοντες Τσιγγάνοι δέχονται την υγειονομική φροντίδα από το ΙΑΚ της περιοχής. Έγινε αναφορά ότι πριν κάποια χρόνια στην περιοχή του Μενιδίου καθώς εισέρχεται κανείς από την Εθνική Οδό υπήρχε ένας αμιγείς καταυλισμός που σήμερα δεν υπάρχει. Επίσης έχουν καταγραφεί 2 παραπήγματα που διαμένουν 2 οικογένειες στην περιοχή Αυλίδα.

Στο **Δήμο Ζεφυρίου** έχουν εγκατασταθεί κυρίως Έλληνες Τσιγγάνοι, οι οποίοι είναι εδραιωμένοι, διαμένουν σε σπίτια και οι περισσότεροι από αυτούς είναι καταγεγραμμένοι στα αρχεία του Δήμου. Στο δήμο λειτουργεί Ιατροκοινωνικό Κέντρο το οποίο επισκέπτεται τα σπίτια των Τσιγγάνων για τυχόν ιατροκοινωνική βοήθεια. Σε πληθυσμό έχουν καταγραφεί περίπου 2.500 Τσιγγάνοι.

Στον **Δήμο Άνω Λιοσίων** στην περιοχή Άγιος Ιωάννης υπάρχει ένας οικισμός με σπίτια που διαμένουν Έλληνες Τσιγγάνοι. Στον οικισμό Άγιος Γεώργιος έχει καταγραφεί ένας μικτός καταυλισμός κοντά στο τέρμα των λεωφορείων της ΕΘΕΛ. Στο κέντρο του δήμου έχει δημιουργηθεί ένα ΙΑΚ για τις ευπαθείς ομάδες που εξυπηρετεί και Τσιγγάνους. Έχουν καταγραφεί περίπου 3.000 άτομα. Μερικά τσιγγανόπαιδα των περιοχών αυτών φοιτούν στο 2^ο Δημοτικό Άνω Λιοσίων. Στην περιοχή του Αγίου Ιωάννη από τους 2.500 περίπου Τσιγγάνους οι 800 διαθέτουν ταυτότητες αλλά όχι βιβλιάρια υγείας.

Στο Θριάσιο και Μέγαρο

Στα **Μέγαρο** παρατηρήθηκε η δημιουργία μικτού καταυλισμού στην περιοχή Βλυχός σε πληθυσμό 1.250 Ελλήνων Τσιγγάνων. Καταγράφηκαν 365 οικογένειες από τις οποίες 135 (447 περίπου άτομα) διαμένουν σε παράγκες και 230 οικογένειες (780 περίπου άτομα) διαμένουν σε σπίτια. Από τα 364 Τσιγγανόπαιδα που καταγράφηκαν, τα 105 φοιτούν σε σχολεία του δήμου.

Τα σχολεία στα οποία εγγράφονται είναι το 1^ο, 2^ο και 8^ο Δημοτικό Σχολείο Μεγάρων. Στην περιοχή των Μεγάρων λειτουργεί και Ιατροκοινωνικό Κέντρο.

Στον **Δήμο Μάνδρας**, στην περιοχή Ξεροπήγαδο διαμένουν περί τα 100 άτομα.

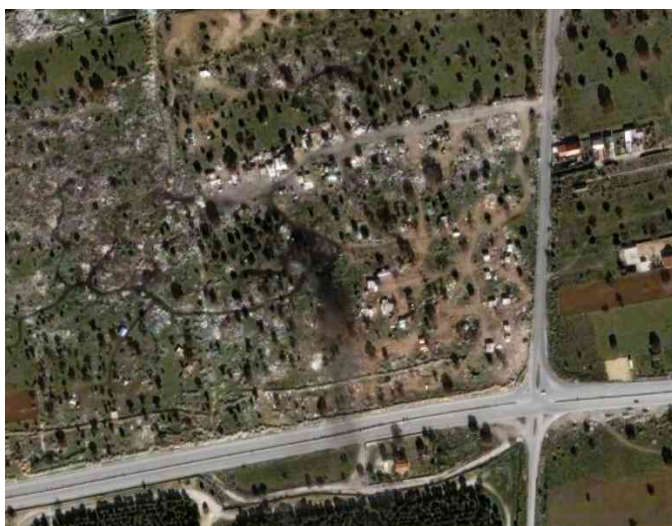
Στον **Ασπρόπυργο** υπάρχει σημαντικός σε μέγεθος καταυλισμός βορειοδυτικά της πόλης και δεύτερος μικρός στα βόρεια του αεροδρομίου της Ελευσίνας. Στους δύο αυτούς καταυλισμούς υπολογίζεται ότι διαμένουν περί τα 750 άτομα. Στην περιοχή ΒΙΟΠΑ Νέα Ζωή, διαμένουν περί τα 1.000 άτομα σε μικτούς καταυλισμούς.

Τα σχολεία που φιλοξενούν παιδιά Τσιγγάνων είναι αντίστοιχα το Δημοτικό Νέα Ζωής Ασπρόπυργου και το 12^ο Δημοτικό Ρουσακίου. Γενικότερα ο Δήμος Ασπροπύργου παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα αρμονικής διαβίωσης Ρομά και τοπικού πληθυσμού.

καταυλισμός στην περιοχή Ψάρι Δήμου
Ασπροπύργου

καταυλισμός
Βορείως του αεροδρομίου της Ελευσίνας,
Δήμος Ασπροπύργου

Μικτός καταυλισμός
ΒΙΟΠΑ Νέα Ζωή
Δήμος Ασπροπύργου

Στην Ανατολική Αττική

Στον **Δήμο Κρωπίας** καταγράφηκε ένας αρκετά μεγάλος αμιγής καταυλισμός 500 ατόμων, πλησίον της Αττικής Οδού προς την έξοδο Κορωπί. Ο καταυλισμός αυτός αποτελείται από Τσιγγάνους διαφορετικών εθνικοτήτων, ερχόμενοι από άλλους καταυλισμούς του Μεσολογγίου, των Λιοσίων κ.α. περίπου δύο χρόνια πριν. Το Κέντρο Υγείας Μαρκοπούλου προσφέρει στον πληθυσμό αυτό την απαραίτητη πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη. Ο καταυλισμός αυτός σε σχέση με άλλους αμιγείς καταυλισμούς διαθέτει νερό και ρεύμα.

*δήμος Κρωπίας
καταυλισμός παρά την Αττική
Οδό,
σήμερα ο καταυλισμός έχει
πυκνωθεί και επεκταθεί
και στην ανατολική πλευρά της
Οδού*

Στην περιοχή του **Μαρκόπουλου** υφίσταται καταυλισμός περίπου 50 ατόμων, στην περιοχή των Λατομείων. Οι Τσιγγάνοι που διαμένουν εκεί σε παραπήγματα και παράγκες είναι αλβανικής καταγωγής. Υπάρχει ένα μικρό ποσοστό τσιγγανοπαίδων που φοιτά στο 2^ο Δημοτικό Μαρκόπουλου. Ως προς την υγειονομική περίθαλψή τους το Κέντρο Υγείας Μαρκόπουλου έχει αναλάβει τον εμβολιασμό τους.

Στο **Δήμο Κουβαρά**, κοντά στη διασταύρωση με τον Δήμο Καλυβίων καθώς επίσης και στο **Δήμο Κερατέας** προς την Κακιά Θάλασσα, Έλληνες Τσιγγάνοι έχουν αγοράσει οικόπεδα και στους χώρους αυτούς έχουν εγκαταστήσει παραπήγματα. Μερικά από τα παιδιά τους πηγαίνουν σχολείο στα αντίστοιχα δημοτικά του Δήμου.

Στο **Δήμο Γέρακα** υπολογίζεται ότι περί τα 200 άτομα κατοικούν στα όρια με την Αγία Παρασκευή.

Στο **Δήμο Σπάτων** υφίσταται θύλακας 50 περίπου ατόμων.

Συμπεράσματα

Συγκεντρώνοντας τις πληροφορίες σχετικά με τους Τσιγγάνους που διαμένουν στο Νομό Αττικής, παρατηρήθηκε η δημιουργία τεσσάρων ζωνών.

Το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας διαιρείται σε δύο ζώνες :

- **Κυρίως τμήμα του πολεοδομικού συγκροτήματος της πρωτεύουσας**

Στο κύριο τμήμα της πόλης (με εξαίρεση του Δήμους Αχαρνών, Ζεφυρίου και Άνω Λιοσίων) υφίσταται ισχυρή παρουσία στους δήμους της δυτικής Αθήνας και κυρίως στην Αγία Βαρβάρα, Αιγάλεω, Περιστερί, Ίλιο. Εκτιμάται ότι στο σύνολό του ο πληθυσμός προσεγγίζει τα 17.000 άτομα Έλληνες Τσιγγάνους, εδραιωμένους τόσο χωρικά όσο και σε σχέση με τις κοινωνικές επαγγελματικές τους ασχολίες. Σημαντικός σε έκταση αυθαίρετος καταυλισμός συναντάται στον Ελαιώνα, (Ορφέως) όπου διαμένουν περί τα 450 άτομα αλλοδαπής καταγωγής.

- **Βόρειο δυτικό τμήμα του πολεοδομικού συγκροτήματος της Αθήνας**

Διαμένει σημαντικός αριθμός Ρομά, αποτελεί τον δεύτερο κύριο πόλο συγκέντρωσης (περί τα 9.000 άτομα). Ο βαθμός ενσωμάτωσης και κοινωνικής αποδοχής είναι σημαντικά μικρότερος από τον πόλο της Δυτικής Αττικής, με προβλήματα κοινωνικά και πολεοδομικά. Στην περιοχή εντάσσονται οι δήμοι Αχαρνών, Ζεφυρίου και Άνω Λιοσίων. Στις περιοχές αυτές κυρίως διαμένουν Έλληνες Τσιγγάνοι πλην του δήμου Αχαρνών που διαβιούν και αλλοδαποί (κυρίως ρουμάνικης καταγωγής). Οι Ρομά είναι κυρίως εδραιωμένοι και διαμένουν σε σπίτια μέσα στον οικιστικό ιστό της πόλης, σε υποβαθμισμένες όμως περιοχές όπου συχνά υφίσταται μίξη μόνιμων κτισμάτων και πρόχειρων καταλυμάτων.

Θριάσιο και Μέγαρα : Ασπρόπυργος και Μέγαρα συγκεντρώνουν το σύνολο σχεδόν του πληθυσμού Ρομά (περί τα 3.000 άτομα). Στα Μέγαρα οι εδραιωμένοι Ρομά διαμένουν σε Περιφερειακή γειτονιά εδραιωμένοι με πολεοδομικά προβλήματα.

Στον Ασπρόπυργο οι Ρομά διαμένουν σε τουλάχιστον δύο αυθαίρετους οικισμούς στα βορειοδυτικά της πόλης και σε μικτό καταυλισμό στην ανατολική πλευρά του Δήμου (ΒΙΟΠΑ Νέα Ζωή). Παρατηρούνται έντονα προβλήματα κοινωνικής ενσωμάτωσης και αποδοχής.

Μεσόγεια και γύρω Δήμοι : Στην πεδιάδα των Μεσογείων, εντοπίστηκε σχετικά μικρός αριθμός Ρομά, περί τα 750 άτομα αν και παλαιότερα λόγω της αγροτικής δραστηριότητας η περιοδική κυρίως παρουσία Ρομά ήταν συνήθης. Η πλειοψηφία σήμερα διαμένει σε αυθαίρετους καταυλισμούς και ιδιαίτερα σε αυτόν παρά την Αττική Οδό, ο οποίος είναι πρόσφατος και διογκούμενος.

Εκτίμηση πληθυσμού Ρομά στην Αττική			Πολεοδομικό Συγκρότημα Αθήνας		Θρίασιο	Μεσόγεια	Καταυλισμοί Ρομα	
Νομαρχία	Δήμος	Σύνολο	Κύριο τμήμα	Βόρειο τμήμα			Ελλήνων	Άλλο-δαπών

Αθηνών	Αγία Βαρβάρας	6.000		6.000				
Αθηνών	Αιγάλεω	3.500		3.500				
Αθηνών	Περιστερίου	3.000		3.000				
Αθηνών	Ιλίου	2.000		2.000				
Αθηνών	Αθηναίων	900		900				450
Αθηνών	Αγίας Παρασκευής	600		600				
Αθηνών	Καματερού / Πετρούπολης	400		400				
Αθηνών	Χαλανδρίου	50		50				
Αθηνών	Αμαρουσίου	30		30				
Ανατ. Αττικής	Αχαρνών	3.000			3.000			
Ανατ. Αττικής	Κρωπίας	600				600		500
Ανατ. Αττικής	Γέρακα	200		200				
Ανατ. Αττικής	Σπάτων	50				50		
Ανατ. Αττικής	Μαρκοπούλου	50			50			50
Δυτ. Αττικής	Ζεφυρίου	3.000			3.000			
Δυτ. Αττικής	Άνω Λιοσίων	3.000			3.000			
Δυτ. Αττικής	Ασπροπύργου	1.800			1.800		750	
Δυτ. Αττικής	Μεγάρων	1.300			1.300			
Δυτ. Αττικής	Μάνδρας	100			100			
Δυτ. Αττικής	Ελευσίνας	40			40			
Πειραιώς	Νίκαιας	120				120		
Πειραιώς	Δραπετσώνας	100		100				
Πειραιώς	Ρέντης	100		100				
Πειραιώς	Πειραιά	100		100				
Πειραιώς	Κορυδαλλού	50		50				

Επιμέρους σύνολα	17.030	9.000	3.290	770	750	1.000
ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	30.090					

Γ. ΟΙ ΡΟΜΑ ΣΤΟΝ ΕΛΑΙΩΝΑ - ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΡΦΕΩΣ

Γ.1. Ο Ελαιώνας, περιοχή εγκατάστασης Ρομά

Γ.1.1. Η απαξίωση στον Ελαιώνα

Η ευρύτερη περιοχή του Ελαιώνα της Αθήνας, αποτελούσε μέχρι πριν 25 χρόνια μία εκτεταμένη βιομηχανική ζώνη στο μέσο του πολεοδομικού συγκροτήματος της πρωτεύουσας.

Η μετεγκατάσταση των βιομηχανικών από την Αθήνα για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, η πολιτική αποκέντρωσης της χώρας αλλά και οι ευρύτερες τάσεις αποβιομηχάνισης οδήγησαν στη σταδιακή αποχώρηση ή τερματισμό της λειτουργίας των βιομηχανικών μονάδων.

Σήμερα στην ευρύτερη περιοχή ελάχιστες βιομηχανίες έχουν διατηρηθεί και συναντώνται χρήσεις όπως : μονάδες χονδρικού εμπορίου και αποθήκευσης, μικρές μεταποιητικές επιχειρήσεις, πρακτορεία μεταφορών, συνεργεία αυτοκινήτων, επιχειρήσεις του κλάδου της οικοδομής, μάντρες οικοδομών, αλλά και μονάδες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, μάντρες ανακυκλώσιμων υλικών και Scrap.

Γ.1.2. Ο πολεοδομικός προγραμματισμός και η σημερινή πραγματικότητα

Το σύνολο της έκτασης καθορίστηκε ως «Βιομηχανική Πάρκο προς εξυγίανση».

Το τελικό ρυμοτομικό σχέδιο εγκρίθηκε το 1995 με το ΦΕΚ 1039Δ και επεδίωκε τη διατήρηση μέρους της βιομηχανικής χρήσης με παράλληλη εισαγωγή χρήσεων τριτογενούς τομέα (εμπόριο, γραφεία), περιορισμένη κατοικία κατά μήκος των κύριων οδικών αξόνων, επίλυση ειδικών θεμάτων της περιοχής, όπως μετεγκατάσταση των πρακτορείων μεταφορών σε οριοθετημένη θέση, καθορισμό κοινωφελών λειτουργιών (κυρίως ΔΕΚΟ) και κυρίως, κατά το δυνατό, μέγιστη δημιουργία κοινοχρήστων χώρων πρασίνου.

Από το Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας και το γενικότερο σχεδιασμό της πρωτεύουσας, ο Ελαιώνας αντιμετωπίζεται ως μία υποβαθμισμένη περιοχή με ιδιαίτερες δυνατότητες ανάπτυξης με πολλαπλά ευεργετικά αποτελέσματα για το σύνολο της πόλης.

Σε αυτήν τη θεώρηση συμβάλλει η στρατηγική θέση αυτής της έκτασης των 9.000 στρεμμάτων μεταξύ της Δυτικής Αθήνας του Μητροπολιτικού Κέντρου της Αθήνας καθώς και Πειραιά.

Σε αυτό το πλαίσιο ο Ελαιώνας καλείται να παραλάβει την επέκταση των κεντρικών λειτουργιών του κέντρου της Αθήνας, να λειτουργήσει ως υποδοχέας τριτογενούς τομέα σε ένα πολεοδομικό σχεδιασμό πλούσιο σε κοινόχρηστους χώρους πρασίνου. Με τον τρόπο αυτό, αλλά και άλλες συμπληρωματικές δράσεις (π.χ. ανάπτυξη των Μέσων Μαζικών Μεταφορών) επιτυγχάνεται ο στόχος της λειτουργικής σύνδεσης των τριών προαναφερόμενων χωροταξικών υπο-ενοτήτων.

Στην πράξη 15 χρόνια μετά την έγκριση της πολεοδομικής μελέτης του Ελαιώνα, το όραμα απέχει σημαντικά από την πραγματικότητα. Σημιακές υλοποιήσεις του πολεοδομικού σχεδιασμού, αδυναμία ευρύτερων παρεμβάσεων που θα οδηγούσαν στην εφαρμογή του σχεδίου και κυρίως της απόκτησης δημόσιας γης γενικότερα και ειδικότερα αυτής για τη δημιουργία των κοινοχρήστων χώρων πρασίνου, μικρή υλοποίηση έργων τεχνικής υποδομής, διατηρούν την εικόνα υποβάθμισης της περιοχής.

Ελαιώνας και περιοχή εγκατάστασης Ρομά

Ο Ελαιώνας αποτέλεσε αλλά και αποτελεί πρόσφορο έδαφος για τη δημιουργία αυθαίρετων καταυλισμών καθώς η υποβάθμιση της περιοχής οδηγεί στην απαξίωση του δομημένου περιβάλλοντος, στην έλευση «μη ευγενών χρήσεων», στην εγκατάλειψη ακινήτων.

Υφίσταται κατ' αρχάς διαθέσιμη γη για την εγκατάσταση πλανοδίων και αστέγων. Στην ίδια την περιοχή λειτουργούν επαγγελματικές χρήσεις (μη συμβατές με το εγκεκριμένο πλαίσιο χρήσεων γης) όπως μάντρες ανακυκλώσιμων υλικών «σκραπατζίδικα» που σχετίζονται άμεσα με μία κύρια απασχόληση των Ρομά του «παλιατζή».

Ο Ελαιώνας πρόσθετα, βρίσκεται εντός της πόλης ιδιαίτερα κοντά σε πυκνοκατοικημένες περιοχές που μαζί με την ίδια την περιοχή αποτελούν ζώνες αναζήτησης ανακυκλώσιμων υλικών. Αν σήμερα η Ορφέως, αποτελεί τον μοναδικό καταυλισμό του Ελαιώνα, παλαιότερα υπήρξαν σε αρκετά σημεία της ευρύτερης περιοχής.

Ο καταυλισμός παρά το ρέμα του Προφήτη Δανιήλ διαλύθηκε μόλις το 2007 καθώς η θέση εντασσόταν στην περιοχή της «Διπλής Ανάπλασης» του Δήμου Αθηναίων και της κατασκευής του γηπέδου του Παναθηναϊκού.

Άλλες θέσεις καταυλισμών υπήρξαν στη βόρεια περιοχή του Δήμου Αγίου Ιωάννη του Ρέντη, στα ΚΤΕΛ του Κηφισού, στον εναπομείναντα ελαιώνα των ΤΕΙ Αιγάλεω αλλά και αλλού.

Παλαιότερες φωτογραφίες από τον καταυλισμό στο ρέμα του Προφήτη Δανιήλ

Γ.2. Δημογραφικά, Κοινωνικό-οικονομικά χαρακτηριστικά

Για την καταγραφή των χαρακτηριστικών του πληθυσμού, των κατοικιών και του καταυλισμού γενικότερα, διενεργήθηκε απογραφή την περίοδο 14 με 22 Φεβρουαρίου 2009.

Η απογραφή διενεργήθηκε με οδηγό ερωτηματολόγιο το οποίο επισυνάπτεται ακολούθως. Δεν ζητήθηκε το όνομα του ερωτηθέντος και ούτε η επίδειξη πιστοποιητικών για την επαλήθευση των στοιχείων πολιτικής κατάστασης, όπως διαβατηρίου, άδεια διαμονής και γενικά άλλων πιστοποιητικών. Το σύνολο των απαντήσεων είναι κατά τη δήλωση των ερωτηθέντων.

Τύποι συνέντευξης ανάλογα με ποιον απαντά

Οι ερωτήσεις απευθύνονταν είτε στον άνδρα του σπιτιού αν ήταν εκεί, είτε στη γυναίκα είτε σε μέλος της οικογένειας που μπορούσε να δώσει ικανοποιητικές απαντήσεις. Σε αυτές περιπτώσεις τα στοιχεία των συνεντεύξεων κρίνονται ικανοποιητικά.

Επίσης όταν η οικογένεια απουσίαζε οι ερωτήσεις απευθύνονταν σε γείτονες με οικογενειακή σχέση.

Καταγράφηκαν κτίσματα :	: 97
Με αμιγή χρήση κατοικίας	: 95
Μικτή χρήση κατοικίας	: 1 (και καφέ - μπακάλικο)
Καφενείο	: 1
Καφενείο που δεν λειτουργεί	: 1

Στα κτίρια με χρήση κατοικίας (96)

Συνεντεύξεις πλήρης	: 74
Ικανοποιητικές συνεντεύξεις σε γείτονες ή συγγενείς	: 11
Ελλιπείς συνεντεύξεις σε γείτονες	: 6
Κενά απουσίαζαν εκτός Αττικής	: 5

Ερωτηματολόγιο Ρομά Ορφέως		Κατοικία αρ. 0 0
Μέλη, σχέσεις, ηλικίες νοικοκυριού		
πιστοποιητικά	διαβατήριο υπηκοότητα	
	καταγωγή	
	πρώτη άδεια διαμονής	
	άδεια διαμονής σήμερα	
	παιδιά που γεννήθηκαν στην Ελλάδα	
	πιστοποιητικό γέννησης παιδιών	
διάρκεια παραμονής	χρόνια στον Ελαιώνα	
	που ήσασταν πριν	
	έλευση στην Ελλάδα	
εκπαίδευση	ενηλίκων	
	Εκπαίδευση παιδιών	
υγεία	κάποιο	
	ΟΤΑ	
	ΤΕΒΕ	
	ΌΧΙ	
	προβλήματα	
εργασία	Παλιατζής	
	αγροτικές	
	εμπόριο	
	άλλο	
	Μετακινήσεις περιοδικές	
αυτοκίνητο	φορτηγό	
	ημι-επιβατικό	
	τρίκυκλο	
	καρότσι	
	άδεια κυκλοφορίας	
	άδεια οδήγησης	
κατάλυμα	ρεύμα από γεννήτρια	
	ψυγείο	
	μαγείρεμα με μπουκάλα γκαζιού	
	ξυλόσομπα	
	τηλεόραση	
	τουαλέτα έξω	
	χώροι του σπιτιού	
	κινητό τηλέφωνο	
Παρατηρήσεις		

Γ.21. Πληθυσμιακά και δημογραφικά χαρακτηριστικά

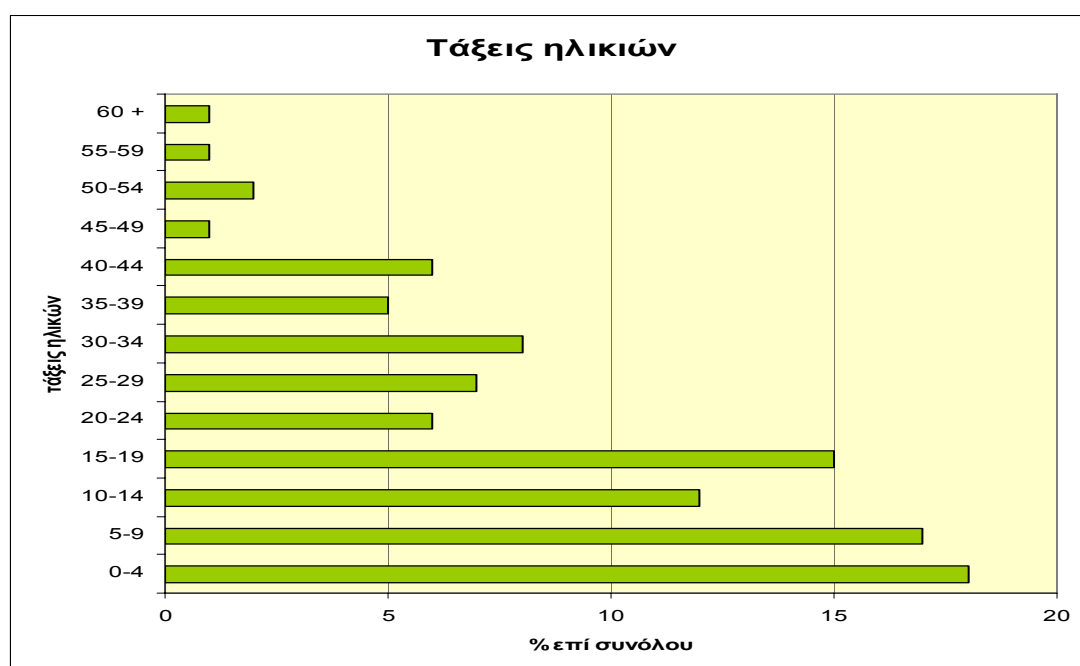
Πληθυσμός καταυλισμού

Στο σύνολο των 96 κατοικιών, καταγράφηκαν απαντήσεις αυτών που οι κάτοικοί τους είτε ήταν παρόντες είτε έλλειπαν προσωρινά κατά κύριο λόγο για δουλειά.

Συλλέχθηκαν 91 απαντήσεις, δηλαδή εκτός 5 κατοικιών που οι κάτοικοί τους έλλειπαν εκτός Αθηνών κατά κύριο λόγο στην Αλβανία εκτός μίας περίπτωσης στην Κρήτη.

Βάσει αυτών, στο σύνολο του καταυλισμού τις ημέρες καταγραφής : διέμεναν 425 άτομα.

Ηλικιακά χαρακτηριστικά

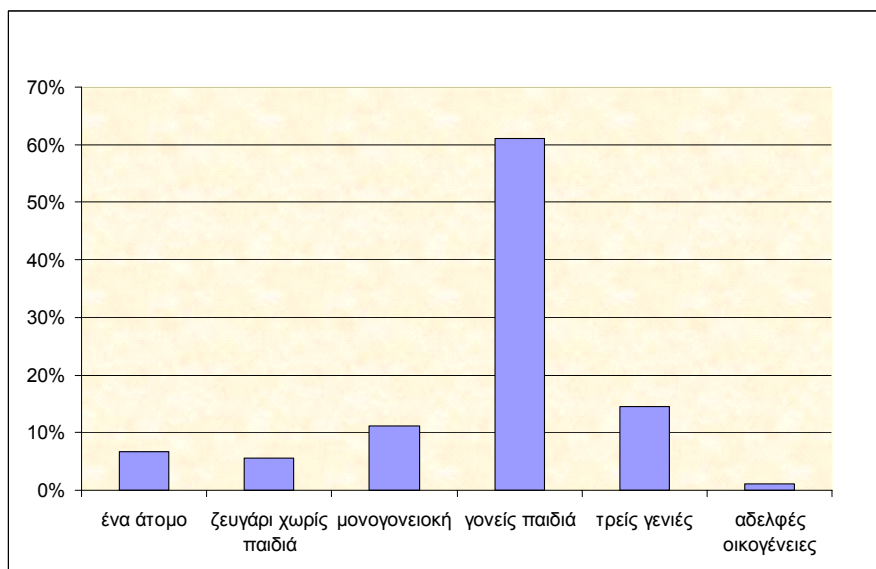
Ο πληθυσμός είναι ιδιαίτερα νεανικός, καθώς το 54% είναι άτομα κάτω των 18 ετών. Το μεγαλύτερο ποσοστό, εμφανίζεται σε παιδιά κάτω των 5 ετών και γενικότερα οι ηλικιακές ομάδες κάτω των 19 ετών 0-4, 5-9, 10-14 και 15-19 παρουσιάζουν τα ισχυρότερα ποσοστά 18, 17, 12 και 15%.

Κατοικία και δομή οικογένειας

Συνήθως σε μία κατοικία διαμένει μία οικογένεια,

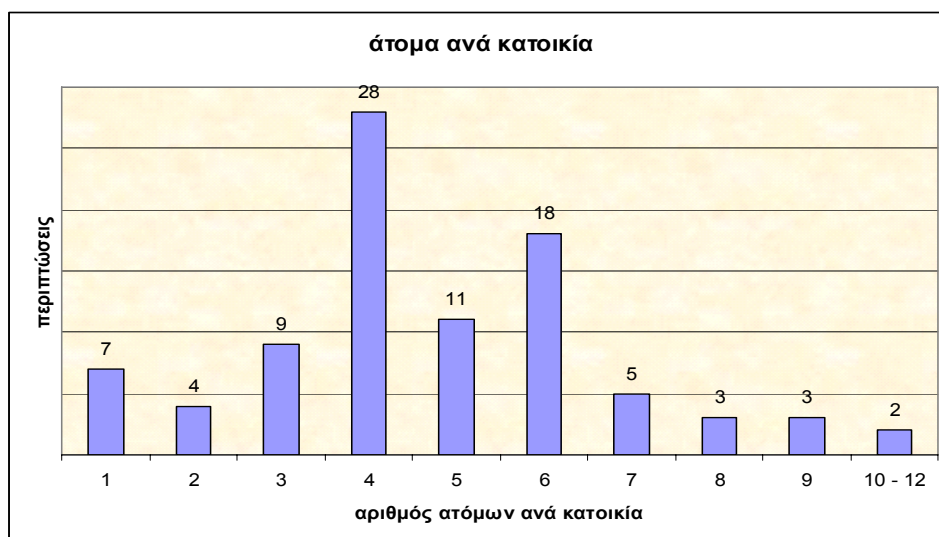
Οικογενειακή δομή κατοικιών	αριθμός	%
ένα άτομο	6	7%
ζευγάρι χωρίς παιδιά	5	6%
μονογονεακή	10	11%
γονείς παιδιά	55	61%
τρεις γενιές	13	14%
αδελφές οικογένειες	1	1%
Σύνολο	90	100%

Κατοικία και δομή οικογένειας

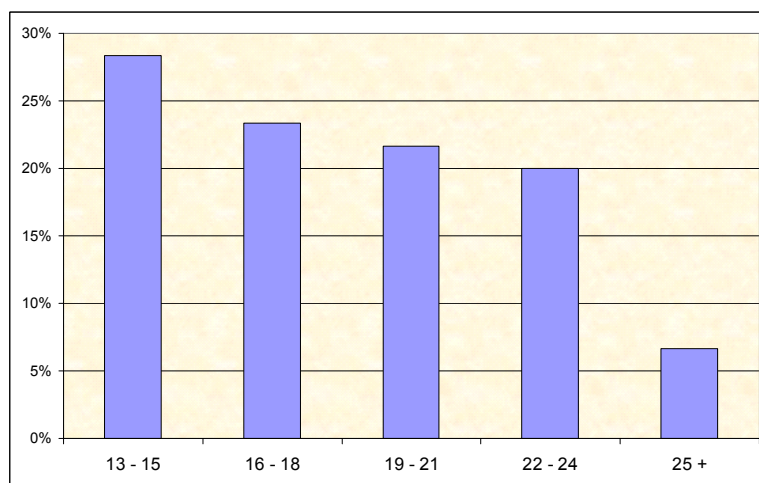

Άτομα ανά κατοικία

Μέσος όρος 4,7 άτομα ανά κατοικία

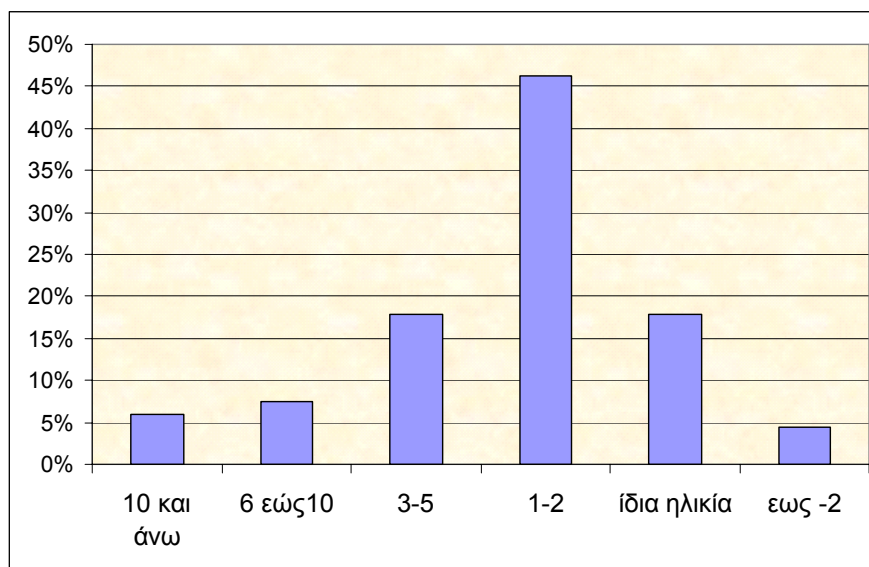

Ηλικίες τεκνοποίησης

Με βάση τη διαφορά της ηλικίας μητέρας και μεγαλύτερου παιδιού προκύπτει ότι η ηλικία τεκνοποίησης είναι ιδιαίτερα μικρή καθώς οι περισσότερες γυναίκες έχουν γεννήσει το πρώτο τους παιδί ανήλικες, ενώ φαίνεται ότι σε ποσοστό 28% ήταν κάτω των 15 ετών.

Διαφορά ηλικίας άνδρα / γυναίκα

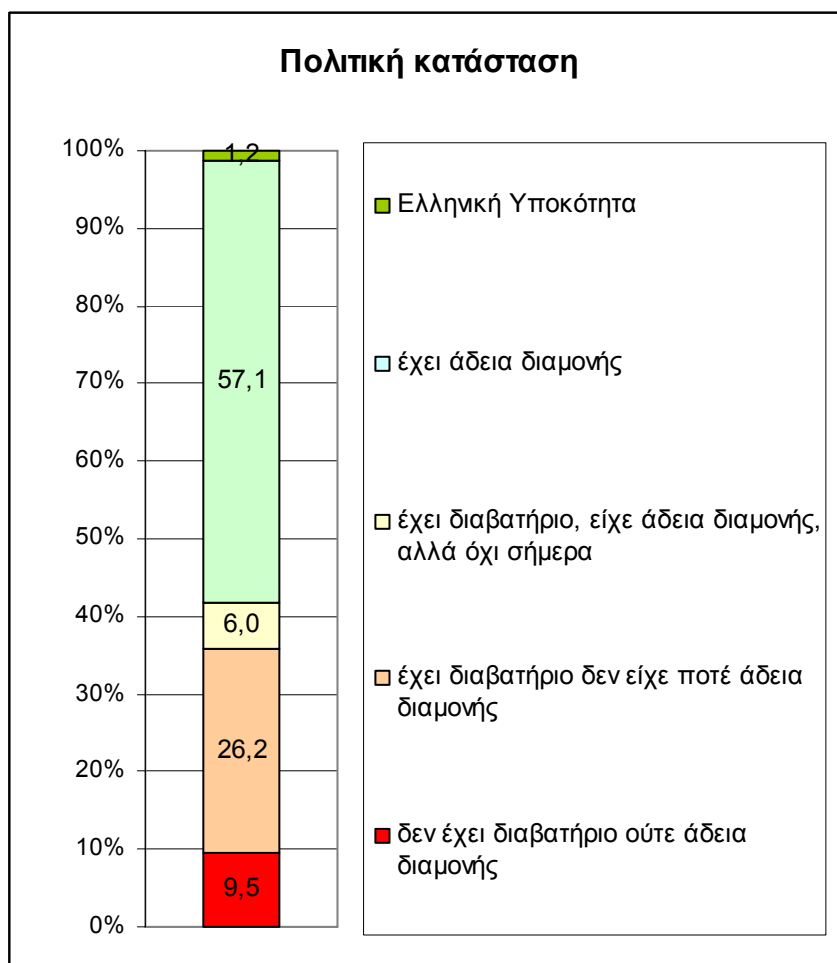
Η διαφορά ηλικιών των ζευγαριών είναι ιδιαίτερα μικρή. Κατά 47% ο άνδρας είναι μεγαλύτερος κατά 1-2 χρόνια.

Γ.2.2 Ιθαγένεια - καθεστώς διαμονής

Η ερώτηση αφορά στο αν διαθέτει ένας τουλάχιστον από το σπίτι άδεια παραμονής. Στην ερώτηση πότε ήταν η πρώτη σας άδεια παραμονής, αυτή κατά κύριο λόγο αναφέρεται στο 2001.

Στο σύνολο του πληθυσμού μία κατοικία είναι αμιγώς ελληνική και μία κατοικία μικτής ιθαγένειας (Αλβανική ιθαγένεια πατέρα της οικογένειας και ελληνική της μητέρας). Καταγράφηκαν 84 απαντήσεις.

Ιθαγένεια, καθεστώς διαμονής	αριθμός	%
ελληνική ταυτότητα	1	1,2
έχει άδεια διαμονής	48	57,1
έχει διαβατήριο, είχε άδεια διαμονής, αλλά όχι σήμερα	5	6
έχει διαβατήριο δεν είχε ποτέ άδεια διαμονής	22	26,2
δεν έχει διαβατήριο ούτε άδεια διαμονής	8	9,5
Σύνολο	84	100

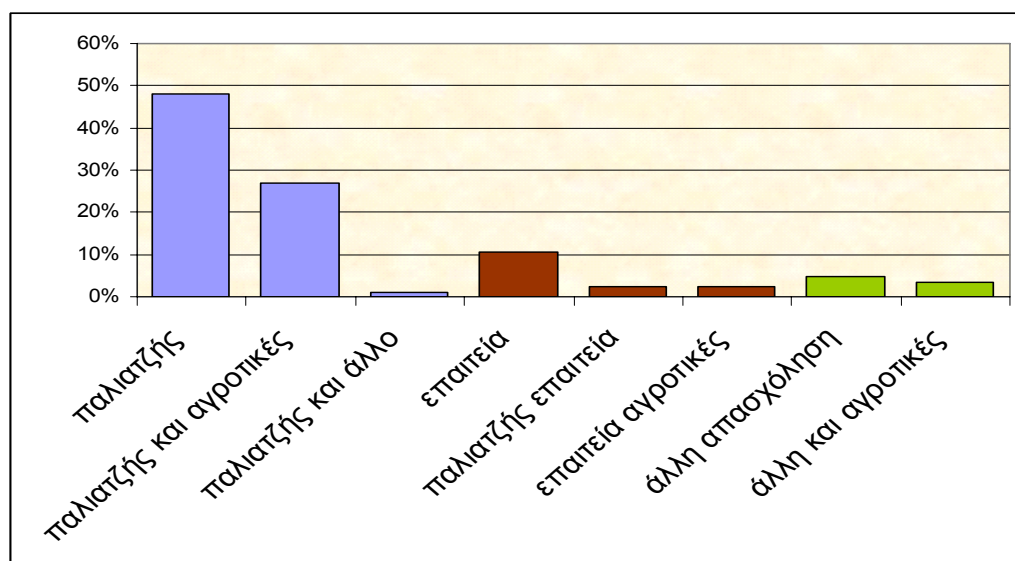

31 κατοικίες δήλωσαν ότι η πρώτη άδεια διαμονής τους, εξεδόθη το 2001 περίπου.

Τα παιδιά που γεννήθηκαν στην Ελλάδα και σε κάποιο νοσοκομείο και οι γονείς δηλώνουν ότι διαθέτουν πιστοποιητικό γέννησης από αυτό, ανέρχονται σε 96.

Γ.23. Απασχόληση

Καταγράφηκε η κύρια απασχόληση των κατοικούντων σε μία κατοικία.

απασχόληση	ποσοστιαία κατανομή		σύνολο καταγραφών	
	αναλυτικά	συγκεντρωτικά	αναλυτικά	συγκεντρωτικά
παλαιοζήης	48%		41	
παλαιοζήης και αγροτικές	27%	76%	23	65
παλαιοζήης και άλλο	1%		1	
επατεία	11%		2	
παλαιοζήης επατεία	2%	15%	9	13
επατεία αγροτικές	2%		2	
άλλη απασχόληση	5%		4	
άλλη και αγροτικές	4%	8%	3	7
Σύνολο	100%	100%	85	85

Οι κάτοικοι δηλώνουν ως κύρια απασχόληση «παλαιοζήης» αποκλειστικά κατά 48% και «παλαιοζήης» με συμπληρωματική εποχιακή αγροτική εργασία 75% (48+27%). Η επατεία δηλώνεται ως βιοπορισμός και αφορά ως αποκλειστική απασχόληση το 11% των κατοικιών. Πρόσθετα ασχολείται ως παλαιοζήης ή σε αγροτικές εργασίες επιπλέον ποσοστό 2 + 2%. Είναι πιθανόν όμως να είναι αυξημένη σε σχέση με αυτήν που καταγράφεται καθώς δηλώνεται η απασχόληση του άνδρα της οικογένειας ενώ η επατεία διενεργείται από γυναίκες και παιδιά. Στην κατηγορία «άλλη απασχόληση» που διενεργείται από το 8% των κατοικιών, αναφέρθηκαν : μπογιατζής, φύλακας, λειτουργία καφέ ή μπακάλικου (του καταυλισμού) και κατασκευές. Οι αγροτικές εργασίες αποτελούν και τον κύριο λόγο των μετακινήσεων των κατοίκων. Αναφέρθηκε ως τόπος εργασίας η περιοχή των Θήβας και ως διάρκεια 1 με 2-3 μήνες. Συχνά στις απαντήσεις αναφερόταν ως συμπληρωματική εργασία, «και ότι άλλο βρούμε».

Γ.24. Στοιχεία εκπαίδευσης

Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης οι πληροφορίες για την εκπαίδευση ενηλίκων ή παιδιών μετατρέπονταν σε μία κλίμακα αξιολόγησης 1 έως 6. Η κλίμακα αυτή αντιστοιχεί στις τάξεις δημοτικού που κατά μέσο όρο οι ενήλικες ή παιδιά έχουν παρακολουθήσει. Δεν καταγράφηκε καμία παρακολούθηση τάξης γυμνασίου.

Σε 49 νοικοκυριά που απάντησαν, αντιστοιχεί μέσος όρος τάξεων δημοτικού 1,4.

Οι κύριοι λόγοι που απαντώνται στην ερώτηση, γιατί τα παιδιά δεν πάνε σχολείο :

- Συνοδεύουν στους γονείς τους στην εργασία.
- Δεν είναι εύκολο να τα πηγαίνουν και να τα φέρνουνε.
- Φοβούνται οι γονείς να τα αφήσουν.
- Τα παιδιά δεν θέλουν, γιατί ντρέπονται, είτε επειδή δεν φορούν αξιοπρεπή ρούχα, είτε γιατί δεν είναι καθαρά όπως τα άλλα παιδιά.

Λίγα είναι τα άτομα που μιλούν ευχερώς την ελληνική γλώσσα, ενήλικες που δηλώνουν ότι διαμένουν πάνω από 10 χρόνια στην Ελλάδα, νέοι άνδρες και γυναίκες κυρίως παιδιά της παραπάνω κατηγορίας και τα λίγα μικρά παιδιά που πηγαίνουν σχολείο.

Γ.25. Περίθαλψη - Υγεία

Η κατοχή βιβλιαρίου υγείας συνδέεται με την αγροτική απασχόληση των κατοίκων κατά τη μετακίνησή τους.

Καταγράφηκαν ως να έχουν και αυτοί που έχουν καταθέσει τα πιστοποιητικά και αναμένουν να το λάβουν. Οι περιπτώσεις αυτές ανέρχονται σε 3.

Δηλώνουν ότι έχουν : 27

Δηλώνουν ότι δεν έχουν : 49

Κάποιο βιβλιάριο	:	14
ΟΓΑ	:	9
ΤΕΒΕ	:	1
ΙΚΑ	:	3
Χωρίς βιβλιάριο	:	49

Γ.26. Μετακινήσεις

Πόσα χρόνια είστε εδώ ?

Συμπληρώθηκε κατά δήλωση του ερωτηθέντος. Στις συνεντεύξεις από γείτονες οι απαντήσεις δίνονται εύκολα καθώς συνήθως το σύνολο της ευρύτερης οικογένειας έχει εγκατασταθεί ταυτόχρονα και ακολουθεί εν τέλει τις ίδιες μετακινήσεις.

Δηλώνουν κατά μέσο όρο 10,3 χρόνια στη θέση αυτή ή στην ευρύτερη περιοχή.

Δηλώνουν κατά μέσο όρο 12,2 χρόνια στην Ελλάδα.

Μετακινήσεις μικρής διάρκειας

Οι μετακινήσεις συνδέονται με την επαγγελματική απασχόληση. Στο σύνολό της σχεδόν, αφορά μετακίνηση σε αγροτικές περιοχές την περίοδο συλλογής ντομάτας ή σταφυλιού. Η συνηθέστερη περιοχή που αναφέρεται είναι της Θήβας.

Συνήθως αυτή διαρκεί 2 ή το πολύ τρεις μήνες το χρόνο.

Μετακινήσεις ναι : 26

Μετακινήσεις όχι : 56

Μεταφορικό μέσο

Φορτηγό : 1 (2%)

ημιεπιβατικό : 2 (4%)

τρίκυκλο : 47 (94%)

Στο σύνολο των 91 απαντήσεων, 50 νοικοκυριά το 55% διαθέτει μεταφορικό μέσο, το 94% αυτών διαθέτει τρίκυκλο.

13 νοικοκυριά δήλωσαν ότι διαθέτουν καρότσι, συχνά του σουπερμάρκετ ως μέσο άσκησης επαγγέλματος.

Μικρά είναι τα ποσοστά των οδηγών που διαθέτουν άδεια κυκλοφορίας του οχήματος, μικρότερα αυτών που διαθέτουν δίπλωμα οδήγησης και μονοψήφιο το ποσοστό των ασφαλισμένων οχημάτων.

Γ.27. Χαρακτηριστικά - Εξοπλισμός Κατοικιών

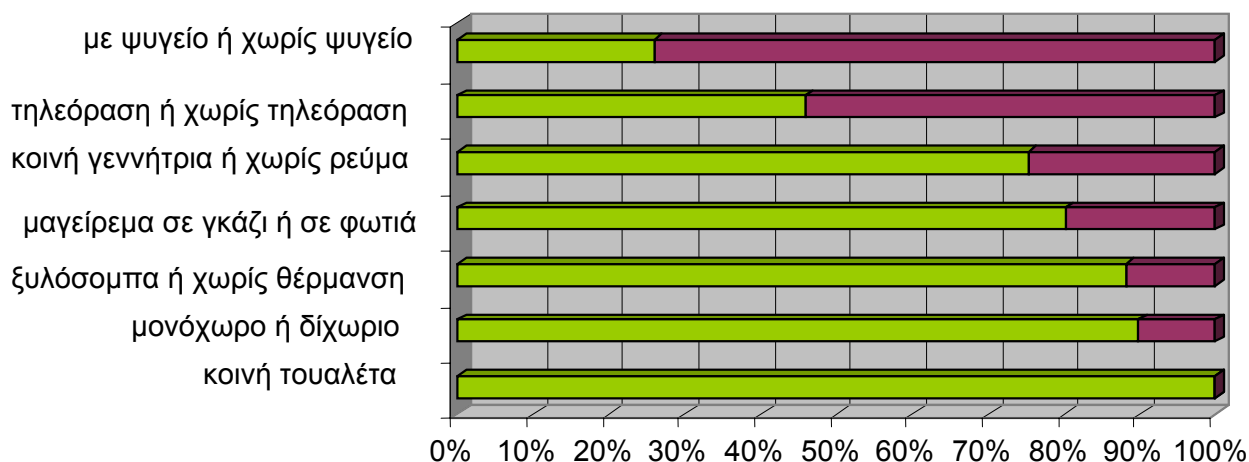
Ψυγεία, τηλεοράσεις και τυχόν άλλος εξοπλισμός αφορά υλικό που εγκαταλείπεται από τους κατοίκους της πόλης και συλλέγεται από τους κατοίκους του καταυλισμού.

Η λειτουργία τους είναι σχετική καθώς για τις τηλεοράσεις συχνά αναφέρεται το «όποτε λειτουργεί» ενώ για τα ψυγεία σχετίζονται με τη λειτουργία της γεννήτριας αλλά και με το κατά πόσο υφίστανται τρόφιμα τα οποία χρήζουν ψύξης.

Οι ξυλόσομπες κατασκευάζονται στον καταυλισμό μετατρέποντας θερμοσίφωνες που συλλέγονται στους δρόμους.

Μόνο μία περίπτωση καταγράφηκε που χρησιμοποιεί ρεύμα από γειτονικό κτίσμα, ενώ αυτό ήταν παλαιότερα συνηθισμένη πρακτική

Εξοπλισμός / στοιχεία κατοικίας

Κινητό τηλέφωνο

Καταγράφηκε το αν υπάρχει τουλάχιστον ένα κινητό στο σπίτι. Δήλωσαν ότι υπάρχει τουλάχιστον ένα στην κατοικία 45 στις 90 ερωτήσεις και ότι αυτά είναι καρτοκινητά.

Γ.28. Ερωτήσεις σε ομάδες κατοίκων

Την πρώτη μέρα πριν την απογραφή, άνδρες εκπρόσωποι των διευρυμένων οικογενειών, μας περίμεναν στον κεντρικό χώρο του οικισμού όπου παρουσιάστήκαμε, τους εξηγήσαμε τον σκοπό της εργασίας μας ως πρώτο βήμα για οποιοδήποτε ενέργεια της πολιτείας, τους περιγράψαμε και εξηγήσαμε το γιατί της κάθε ερώτησης και τους διαβεβαίωσαμε για την ανωνυμία των πληροφοριών.

Στην ερώτηση πως επιθυμείτε το σπίτι σας, η επαναλαμβανόμενη απάντηση ήταν ότι επιθυμούν κατοικία παρόμοια με αυτήν που διαθέτουν σε βελτιωμένη κατάσταση σχετικά με τα υλικά και τις ανέσεις. Ακόμη και στον αριθμό των χώρων/δωματίων η συνήθης απάντηση είναι 1 δωμάτιο, ενώ λίγοι απάντησαν δύο δωμάτια. Επίσης αναζητούν τον υπαίθριο χώρο κατ' αρχάς ως χώρο για τα αντικείμενα της επαγγελματικής τους ενασχόλησης.

Στην ερώτηση το πού θα ήθελαν το σπίτι τους, η απάντηση είναι είτε περιπαικτική (στα καλά παραλιακά προάστια της Αθήνας) είτε η συνηθισμένη : κάπου εδώ κοντά.

Στην ερώτηση που αλλού, υπάρχει αμηχανία στην απάντηση. Ορισμένοι δήλωσαν ότι δεν μπορούν να μετεγκατασταθούν σε περιοχές όπου υπάρχει κακή φήμη διακίνησης ναρκωτικών από Τσιγγάνους «για να μην μάθουν τα παιδιά».

Η κύρια ανάγκη που εκφράζουν είτε συλλογικά είτε κατά τη διάρκεια των κατ' οίκον ερωτήσεων, είναι της έλλειψης νερού για την προσωπική τους υγιεινή και των παιδιών τους.

Εκφράζουν παράπονο, για μη υλοποιημένες υποσχέσεις από άτομα της πολιτείας ή δήμων, όπως παροχής νερού στον καταυλισμό.

Θα ήθελαν τη συλλογή των σκουπιδιών, τη διαμόρφωση με χαλίκι των οδών, την τοποθέτηση τουαλετών και την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος.

Σχετικά με την καύση καλωδίων, αποδέχονται ότι γινόταν παλιά και δηλώνουν ότι πλέον έχει σταματήσει. Αναφέρουν μάλιστα ότι πιο πέρα απ' αυτούς υπάρχει μία θέση όπου διενεργείται από τρίτους. Επίσης αναφέρουν, ότι η συστηματική αποκομιδή υλικών ανακύκλωσης - ηλεκτρικές συσκευές από δήμους έχει μειώσει το αντικείμενο της δουλειάς τους. Σχετικά με άλλες παραβατικές πράξεις (κλοπές), δηλώνουν αδυναμία ελέγχου αυτών που το πράττουν, ότι και σε αυτούς υπάρχουν καλοί και κακοί και ότι «εσείς έχετε αστυνομία ενώ εδώ δεν υπάρχει».

Ο καταυλισμός αποτελείται από 9 διευρυμένες οικογένειες (δήλωση κατοίκου) και υφίσταται ένα άτυπο συμβούλιο εκπροσώπων αυτών. Ο εκπρόσωπος της κάθε οικογένειας είναι συνήθως το μεγαλύτερο σε ηλικία μέλος και διατηρείται σεβασμός προς αυτόν από τα υπόλοιπα μέλη.

Γ.3. Χαρακτηριστικά καταυλισμού και κατοικιών

Γ.3.1. Η ιστορική εξέλιξη

Μάρτιος 2001

Αύγουστος 2002

Σεπτέμβριος 2003

Απρίλιος 2004

ΠΗΓΗ : Google earth

Από την πρώτη δορυφορική του 2001 φαίνονται ίχνη των πρώτων κτισμάτων που στην συνέχεια αυξάνονται μέχρι σήμερα.

Ο καταυλισμός δομείται αρχικά σε έναν άξονα που συνιστά οδό, στο κέντρο της έκτασης με κατεύθυνση ΒΔΑ - ΝΑ.

Η λευκή περιοχή αντιπροσωπεύει κατά κύριο λόγο υλικά που σχετίζονται με τη λειτουργία μονάδας έτοιμου σκυροδέματος στο κάτω αριστερό άκρο των εικόνων.

Ιούλιος 2005

Μάρτιος 2007

Μάρτιος 2008

Ο καταυλισμός επεκτείνεται με την πάροδο των ετών, αρχικά προς το βόρειο τμήμα (άνω), στη συνέχεια εκτοπίζοντας τα αδρανή υλικά της νότιου τμήματος και σήμερα καταλαμβάνει το σύνολο σχεδόν της διαθέσιμης έκτασης.

Ο αρχικός άξονας ανάπτυξης, είναι πλέον ορατός μόνο στο άνω του τμήμα ενώ στην πορεία της εξέλιξης του οικισμού διακόπηκε και μετατοπίστηκε νοτιότερα.

Η έλευση του πληθυσμού χαρακτηρίζεται από την παράδοση της ευρύτερης οικογένειας στους Ρομά. Κάποια άτομα κάνουν την αρχή και στη συνέχεια προσελκύουν ευρύτερους συγγενείς που εγκαθίστανται κοντά τους. Η πυκνωση του χώρου γύρω από την ενότητα της ευρύτερης οικογένειας οδηγεί και στην αρκετά σαφή διαμόρφωση του χώρου με την μορφή ενοτήτων που παραπέμπουν σε «οικοδομικά τετράγωνα» που αντικαθιστά την πρώτη «γραμμική ανάπτυξη» και την ελεύθερη τοποθέτηση των κατοικιών.

Γ.3.2 Η πολεοδομική ανάλυση

Διοικητικό, ιδιοκτησιακό και πολεοδομικό καθεστώς.

Η έκταση ανήκει στα διοικητικά όρια του Δήμου Αθηναίων.

Από το πολεοδομικό διάταγμα του Ελαιώνα (ΠΔ 30/1995 ΦΕΚ 1049Δ) χαρακτηρίζεται το σύνολο της έκτασης ως χρήση Ε (μόνο πρακτορεία μεταφορών).

Βάσει το ρυμοτομικού σχεδίου δημιουργείται οδός κατά μήκος του νοτιοανατολικού ορίου ιδιοκτησίας που συνδέει την οδό Ορφέως με την Σαλαμινίας και πρόσθετα η έκταση διχοτομείται από άλλη οδό παράλληλη ως προς την Ορφέως και Σαλαμινίας που διέρχεται από το μέσο περίπου του οικοπέδου.

Το σύνολο της έκτασης αποτελεί ιδιωτική έκταση τρίτων.

Η πολεοδομική δομή του καταυλισμού

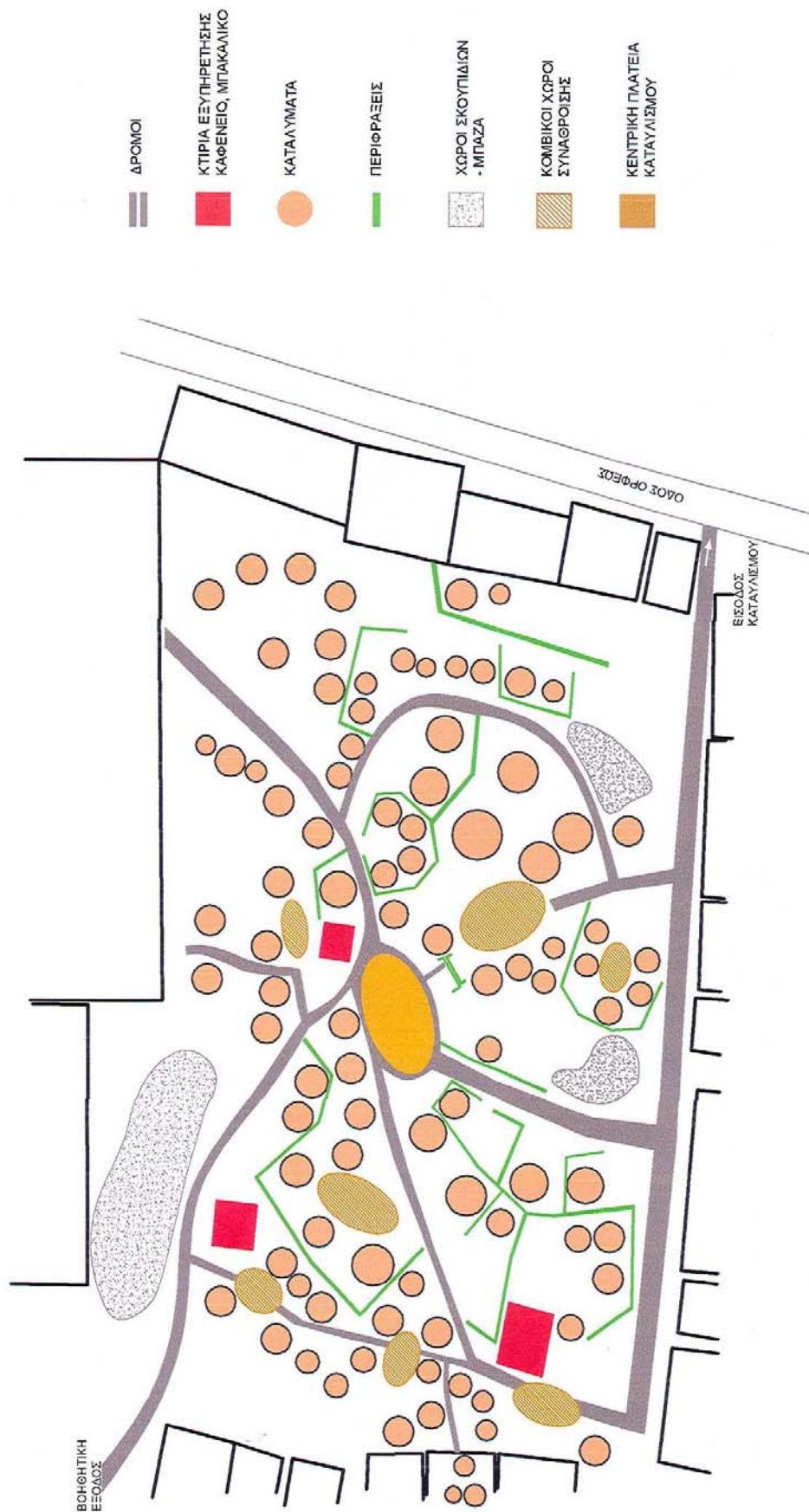
Ο καταυλισμός αποτελεί μικρογραφία ενός παραδοσιακού οικισμού που αναπτύσσεται αυθόρμητα με σταδιακές επεκτάσεις ικανοποιώντας τις βασικές αρχές των απαραίτητων δομών κυκλοφορίας και χώρων συνάθροισης.

Αναπτύσσεται και αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου οικοδομικού τετραγώνου. Μάλιστα ο καταυλισμός αναπτύσσεται σε θέση μη ορατή από το οδικό δίκτυο καθώς το σύνολο της έκτασης δεν έχει πρόσωπο είτε στην οδό Ορφέως είτε στην οδό Σαλαμινίας παρά συνδέεται με αυτές με μικρού πλάτους λωρίδα που συνιστά την κύρια είσοδο στον χώρο. Οι γύρω ιδιοκτησίες με τα κτίσματά τους περιβάλλουν τον καταυλισμό προσδίδοντάς του έναν «κρυφό» χαρακτήρα.

Πέρα από την κύρια είσοδο προς την Ορφέως ο καταυλισμός εξασφαλίζει δευτερεύουσα σύνδεση με την Σαλαμινίας μέσω της μονάδας έτοιμου σκυροδέματος στην νοτιοδυτική πλευρά.

Το κοινόχρηστο δίκτυο

Κατ' επέκταση της κυρίας εισόδου και κατά μήκος του νότιο-ανατολικού ορίου διατηρείται οδός που συνδέεται σχεδόν κάθετα με άλλες που διεισδύουν στις περιοχές που αναπτύσσονται οι κατοικίες.

Η μία εξ' αυτών με μεγαλύτερο πλάτος που αποτελεί συνέχεια του αρχικού άξονα ανάπτυξης του καταυλισμού, λειτουργεί και σήμερα ως κύρια οδός εισόδου στα ενδότερα και διαφοροποιείται ως προς τα χαρακτηριστικά της με τις υπόλοιπες οδούς. Η κύρια αυτή οδός οδηγεί στον κύριο κοινόχρηστο χώρο του καταυλισμού που θα μπορούσαμε να προσδώσουμε τον όρο της «κυρίας πλατείας».

Οι δύο πρώτοι οδοί παρουσιάζουν ένα τεχνικό χαρακτήρα εξυπηρέτησης της κυκλοφορίας. Οι όμορες προς αυτές τις οδούς κατοικίες, δεν ανοίγονται προς τον

δρόμο αλλά είναι εσωστρεφείς με τη βοήθεια φρακτών.

Στην κύρια «πλατεία» συναντάται καφενείο (που δεν λειτουργεί σήμερα), στο κέντρο της υπάρχει θέση φωτιάς που συγκεντρώνει τα μέλη του καταυλισμού και μικρά βοηθητικά κτίσματα.

Άλλοι αντίστοιχοι μικρότερης κλίμακας υπαίθριοι χώροι συναντώνται στον καταυλισμό. Σε δύο απ' αυτούς λειτουργεί ένα καφενείο και ένα μπακάλικο - καφενείο.

Οι μικρότερου πλάτους οδοί, λειτουργούν ως κοινωνικός - λειτουργικός άξονας «σοκάκια» που δομούν την ενότητα κατοικιών μίας ευρύτερης οικογενειακής ενότητας.

Τότε οι κατοικίες στρέφονται προς αυτόν, ανά διαστήματα δημιουργούνται ανοίγματα που λειτουργούν ως κοινόχρηστοι μικρό-χώροι συνεύρεσης «μικρές πλατείες» συχνά με ένα χώρο φωτιάς στο κέντρο.

Η τυπολογία του άτυπου «ρυμοτομικού» σχεδίου μπορεί να χαρακτηριστεί ως ακτινωτή με σημείο αναφοράς την κεντρική πλατεία. Μάλιστα αυτή η γενική δομή συνδυάζεται με περιφερειακές οδούς, σοκάκια που διατρέχουν τη βορειοδυτική αλλά και τη νότιο-ανατολική «συνοικία» που συμπληρώνεται από τον δρόμο της εισόδου.

Σε αντιπαράθεση με τις χωρικές ενότητες που αναπτύσσονται οι κατοικίες, στο σύνολο της έκτασης υφίστανται σημαντικές εκτάσεις όπου παραμένουν μπάζα πιθανόν της πρώτης περιόδου τα οποία συμπληρώνονται με εναπόθεση σημαντικού όγκου απορριμμάτων πάσης φύσεων.

Σημειώνεται ότι η ζωή των κατοίκων συνδέεται άμεσα με τον υπαίθριο χώρο. Ο κοινόχρηστος χώρος είναι ένας ιδιαίτερα ζωντανός χώρος, συχνά η προετοιμασία του φαγητού γίνεται σε εστίες που έχουν διαμορφωθεί υπαίθρια, η φωτιά μαζεύει τους περίοικους, και ο περιβάλλον χώρος χαρακτηρίζεται από την έντονη παρουσία των παιδιών.

Σημειώνεται επίσης, ότι υφίσταται μια έντονη αντίθεση μεταξύ του φροντισμένου του εσωτερικού των κατοικιών και του αφρόντιστου του εξωτερικού χώρου. Σημαντικό μέρος της ενασχόλησης των γυναικών αφορά την καθαριότητα του

εσωτερικού του σπιτιού, το οποίο πάντα είναι ιδιαίτερα καθαρό, σε κραυγαλέα αντίθεση με τον εξωτερικό χώρο.

Τα «οικοδομικά τετράγωνα»

Σε αντίθεση με τα πρώτα στάδια της κατοίκησης του χώρου, όπου παρουσιάζεται μια γραμμική ανάπτυξη, στην ύστερη σημερινή φάση ο καταυλισμός επιμερίζεται από πυκνές ενότητες κατοικιών που περιβάλλονται από το κοινόχρηστο δίκτυο. Δηλαδή παρουσιάζεται η δομή «οικοδομικών τετραγώνων».

Οι οικοδομικές αυτές χωρικές ενότητες ενισχύονται από την ανάπτυξη περιφράξεων - φράκτες με διάφορα υλικά που οριοθετούν τον ελεύθερο χώρο γύρω από μία κατοικία ή συχνά γύρω από μία ευρύτερη οικογένεια.

Σε λίγες θέσεις όπου η εξέλιξη αυτή δεν έχει ολοκληρωθεί, οι κατοικίες βρίσκονται τοποθετημένες ελεύθερα στην έκταση.

Η κοινωνική - οικογενειακή δομή

Η οικιστική δομή αντικατοπτρίζει έντονα τις οικογενειακές υποομάδες - τις ευρύτερες οικογένειες. Αυτές εγκαθίστανται είτε ομαδικά είτε σταδιακά ακολουθώντας τους πρώτους που φτάνουν στη συγκεκριμένη θέση. Αν και η στενότητα χώρου μπορεί να οδηγήσει στην απομάκρυνση από την αρχική ομάδα, η σαφής τάση είναι της οίκησης στην ίδια χωρική ενότητα με άτομα που υπάρχει οικογενειακή συγγένεια.

Περιφράξεις και τα ίδια τα κτίσματα, προσδιορίζουν συχνά περικλειστές αυλές που ορίζουν τον χώρο είτε μίας ομάδας κατοικιών, είτε μίας κατοικίας. Οι περιφράξεις προσδίδουν εσωστρέφεια που εξυπηρετεί την ασφάλεια των κατοίκων.

Σημειώνεται ότι ο χώρος που περικλείεται δεν είναι απαραίτητα της μίας κατοικίας αλλά βασικά του χώρου που γίνεται αντιληπτός ως κοινός και ασφαλής δηλαδή, σχετίζεται με την οικογενειακή δομή και ενισχύεται από τις κοινές παροχές μεταξύ μιας ευρύτερης οικογένειας, φύλαξη παιδιών, κοινή γεννήτρια, αλληλεγγύη.

Για τον λόγο αυτό μία εσωστρεφής ενότητα μπορεί να στρέφεται στο «σοκάκι» περιλαμβάνοντας το μέτωπο των κατοικιών και αυλών. Σε αυτήν την περίπτωση το «οικοδομικό τετράγωνο» διαχωρίζεται και δεν συνιστά κοινωνικό πυρήνα.

Σε άλλες περιπτώσεις η ευρύτερη οικογένεια καταλαμβάνει θύλακα «οικοδομικού τετραγώνου» οπότε το μοτίβο του υπαίθριου κοινού χώρου, επαναλαμβάνεται και συνδέεται συχνά ως αδιέξοδο με τις γύρω οδούς και σοκάκια.

Η Τεχνική Υποδομή

Ο καταυλισμός δεν εξυπηρετείται από δίκτυα τεχνικής υποδομής.

Δεν υφίσταται παροχή δικτύου ύδρευση.

Το πόσιμο νερό οι κάτοικοι το μεταφέρουν με δοχεία από την ευρύτερη περιοχή βάσει των σχέσεων που έχουν αναπτύξει ή όπως αλλιώς μπορούν να το βρουν.

Για τις άλλες χρήσεις (προσωπική υγιεινή, πλύσεις σκευών, ρούχων, σπιτιού κ.λπ.), είτε επίσης μεταφέρεται, ανάλογα με τις δυνατότητες του κάθε νοικοκυριού, είτε εξυπηρετούνται από νερό που τους παραχωρείται από την εγκατάσταση παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος που συνορεύει με τον καταυλισμό. Το νερό αυτό (από ότι μας αναφέρθηκε) προέρχεται από γεώτρηση.

Η περιοχή του Ελαιώνα λόγω του πρόσφατου βιομηχανικού της χαρακτήρα και της έλλειψης ολοκληρωμένου δικτύου αποχέτευσης ακαθάρτων και όμβριων, διαθέτει ιδιαίτερα βεβαρυμμένο υδροφόρο ορίζοντα. Χωρίς να διαθέτουμε συγκεκριμένα στοιχεία και αναλύσεις αυτού του νερού, κρίνουμε ότι κατ' αρχάς είναι ακατάλληλο για οποιαδήποτε οικιακή χρήση και επικίνδυνο για την υγεία των κατοίκων.

Δεν υφίσταται δίκτυο ακαθάρτων ή όμβριων.

Εντός του καταυλισμού, έχουν δημιουργηθεί μικρά κτίσματα που λειτουργούν ως χώροι προσωπικής υγιεινής, (αναφέρεται μόνο για τις γυναίκες). Σε αυτούς τους χώρους σκάβονται λάκκοι που λειτουργούν ως αυτοσχέδιοι βόθροι. Αναφέρεται ότι οι άνδρες του καταυλισμού, απλά εξυπηρετούνται σε όμορο κενό οικόπεδο.

Η έλλειψη διαμόρφωσης του κοινόχρηστου χώρου και αντίστοιχα της συλλογής όμβριων υδάτων δημιουργεί συγκεντρώσεις νερού όπου το βρόχινο νερό αναμειγνύεται με υπολείμματα απορριμμάτων δημιουργώντας εστίες μόλυνσης.

Σημειώνεται ότι αυτό το περιβάλλον αποτελεί τον χώρο παιγνιδιού του ιδιαίτερα νεανικού πληθυσμού του καταυλισμού.

Δεν υφίσταται ηλεκτρικό δίκτυο

Οι κατοικίες δεν συνδέονται με το ηλεκτρικό δίκτυο. Αναφέρθηκε ότι παλαιότερα υφίσταντο παράνομες συνδέσεις από γειτονικές ιδιοκτησίες οι οποίες και διακόπηκαν. Από ότι διαπιστώθηκε από την απογραφή του καταυλισμού που διενεργήθηκε στα πλαίσια της μελέτης, περί το 70% των κατοικιών εξυπηρετείται από γεννήτριες. Αυτές συνήθως εξυπηρετούν περισσότερες τις μίας κατοικίας και λειτουργούν περιστασιακά.

Συλλογή απορριμμάτων

Στον χώρο έχει τοποθετηθεί κοντέϊνερ συλλογής απορριμμάτων από τον Δήμο Ταύρου. Γενικότερα παρατηρείται σημαντικός όγκος σκουπιδιών είτε γύρω από το σημείο συλλογής αλλά και γενικότερα στο σύνολο του καταυλισμού. Αυτό οφείλεται στην συλλογή ανακυκλώσιμου υλικού ως κύρια απασχόληση του πληθυσμού, από τη μη συγκέντρωση των απορριμμάτων από τους κατοίκους στο σημείο συλλογής καθώς και στην ανάγκη πιο τακτής αποκομιδής τους.

Γ.3.3. Η Κατοικία

Το κτίσμα, ο εσωτερικός χώρος

Οι κατοικίες ακολουθούν μία κοινή τυπολογία με παραλλαγές.

Οι περισσότερες αποτελούνται από ένα ενιαίο χώρο και μικρό ποσοστό διαθέτουν διαχωρισμό και διαμόρφωση ενός δεύτερου χώρου που αποτελεί και συνήθως εξέλιξη της αρχικής κατοικίας.

Η μέγεθος της κατοικίας κυμαίνεται από τις ιδιαίτερα μικρές των 10-15 τετραγωνικών, έως τα μεγαλύτερα κτίσματα των 40 τετραγωνικών. Το μέσο εμβαδόν κατοικίας εκτιμάται στα 30 τ.μ. Το μέγεθος της κατοικίας εξαρτάται από το πολυπληθές της οικογένειας, το χρόνο εγκατάστασης και τη δυνατότητα επέκτασης της.

Όλες οι λειτουργίες του σπιτιού συντελούνται στον ενιαίο αυτό χώρο. Στο κέντρο του τοποθετείται η ξυλόσομπα (μεταποιημένος θερμοσίφωνας) στην οποία και παρασκευάζεται το φαγητό.

Ενώ υφίσταται ένας χώρος ο σχεδιασμός του και η εξωτερική του πλήρωση προσδίδει δύο διαστάσεις στο κτίσμα, της δημόσιας και της ιδιωτικής. Η κύρια όψη της κατοικίας είναι ανοιχτή και κατασκευάζεται από παλιές τζαμόπορτες που μάλιστα επεκτείνονται και λίγο στις πλάγιες όψεις, αντίθετα η πίσω πλευρά και το μεγαλύτερο μέρος των πλάγιων τοίχων διατηρούνται συμπαγείς - τυφλοί.

Όταν το σπίτι είναι δίχωρο, τότε το σύνολο του εμπρόσθιου τμήματος λειτουργεί ως διαυγής πρώτος χώρος που περιβάλλεται από παλιές τζαμόπορτες σε αντίθεση με τον δεύτερο πίσω χώρο, που παραμένει τυφλός στις τρεις του πλευρές.

Το ενδιάμεσο χώρισμα (εικόνα δεξιά) δημιουργείται πάλι από παλιές τζαμόπορτες. Στην τυπολογία του δίχωρου οι λειτουργίες διαχωρίζονται στις ιδιωτικές και τις κοινόχρηστες του σπιτιού.

Πιλοτή και όροφοι. Είναι χαρακτηριστική στα περισσότερα σπίτια η κατασκευή τους επί υποστυλωμάτων ύψους ενός μέτρου ή και περισσότερο. Η κατασκευή αυτή επιλύει αφενός θέματα νερού, πλημμύρας και υγρασίας, αφετέρου δημιουργεί έναν πρόσθετο ελεγχόμενο χώρο καθώς αυτός περικλείεται εν μέρει. Ο ίδιος αυτός χώρος χρησιμοποιείται σε κάποιες περιπτώσεις και ως χώρος για τα ζώα, κότες ή και πρόβατα / κατσίκια.

Μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις κτίσματα επεκτείνονται σε δεύτερο όροφο (δύο περιπτώσεις).

Για την κατασκευή της κατοικίας συλλέγονται και αξιοποιούνται υλικά που είναι δυνατόν να βρουν ελεύθερα.

Καδρόνια και ξύλινες επιφάνειες συνθέτουν τον σκελετό και την πλήρωση των τοίχων. Παλιά κουφώματα, τζαμόπορτες τοποθετούνται στην πρόσοψη της κατοικίας. Πλαστικές

επιφάνειες από γιγαντοαφίσες χρησιμοποιούνται ευρύτατα, για τη στεγανοποίηση της οροφής που είναι μονόκλιτη, για την κάλυψη των δαπέδων αλλά και σε τμήμα των πλευρών του κτίσματος.

Ο εξωτερικός χώρος

Σημαντικό μέρος της ζωής διαδραματίζεται στον εξωτερικό χώρο.

Η διαφοροποίηση ιδιωτικού και κοινού υπαίθριου χώρου δεν είναι πάντα σαφής και συγχέεται όπως η πυρηνική με την ευρύτερη οικογένεια.

Ο υπαίθριος χώρος είναι χώρος καθημερινής διαβίωσης και ενασχόλησης.

Πέρα από τις συνενυρέσεις και το παιγνίδι των παιδιών, αποτελεί και χώρο επαγγελματικής δραστηριότητας.

Η κύρια απασχόληση του «παλιατζή» και της συλλογής των παλαιών υλικών δημιουργεί την ανάγκη απόθεσης και φύλαξής τους. Ο χώρος κάτω από την κατοικία (υποστυλώματα) συμπληρώνεται από υπαίθρια εναπόθεση αλλά και από την κατασκευή αποθηκών στον ευρύτερο χώρο της κατοικίας. Επίσης συχνά είτε για τις ανάγκες του σπιτιού είτε της μεταπώλησης οι άνδρες προβαίνουν σε μαστορέματα και εργασίες μεταποίησης.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, στο εξωτερικό χώρο κατασκευάζονται και οι χώροι υγιεινής που είναι συνήθως κοινοί για ορισμένα σπίτια.

Γ.4. Οι μέχρι σήμερα ενέργειες και διαδικασίες

Η Περιφέρεια Αττικής Διεύθυνση ΠΕΧΩ, συστήνει την επιτροπή του άρθρου 2 παρ.1 της ΚΥΑ 2364/3-7-03 για την εξεύρεση χώρου προσωρινής εγκατάστασης των Ρομά της περιοχής Βοτανικού του Δήμου Αθηναίων.

Η επιτροπή σε συνεδρίαση της στις 5-3-08 ζητεί από τον Δήμο Αθηναίων στα όρια του οποίου υπάρχει ο καταυλισμός, να συντάξει μελέτη και να υποδείξει χώρους προς την επιτροπή για τη μετεγκατάσταση των Ρομά.

Τον Μάρτιο του 2008 συντάσσεται έκθεση από τη Διεύθυνση Σχεδίου Πόλης του Δήμου Αθηναίων.

Η έκθεση εξετάζει :

- Α. Περιοχές επέκτασης σύμφωνα με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του δήμου.
- Β. Περιοχές που έχουν ρυθμιστεί πολεοδομικά.
- Γ. Περιοχές που αποτελούν αντικείμενο μελέτης για συνολική πολεοδομική ρύθμιση.
- Δ. Την υπόλοιπη έκταση του Δήμου.

Από την έκθεση προκύπτει ότι κατά κύριο λόγο οι περιοχές Α, Β και Γ ρυθμίζονται στην κατεύθυνση ανάπτυξης κοινοχρήστων και κοινωφελών χώρων ή άλλων χρήσεων, πλην κατοικίας. Εκτάσεις με πολεοδομική χρήση κατοικίας στις παραπάνω περιοχές, εντοπίζει η έκθεση στις περιοχές λόφου Κυνοσάργους, Μαρκόνι (Ελαιώνας) και κατά μήκος της Ιεράς Οδού (Ελαιώνας) οι οποίες δεν είναι διαθέσιμες διότι είναι πυκνοδομημένες (οι δύο πρώτες περιπτώσεις) και σε όλες τις περιπτώσεις ο δήμος δεν διαθέτει ιδιοκτησίες.

Για την υπόλοιπη έκταση του Δήμου (περιοχή Δ) διατυπώνεται ότι δεν διαθέτει εκτάσεις κατάλληλες για οικιστική ανάπτυξη, ότι ιδιοκτησίες που ανήκουν στον δήμο αφορούν μικρής κλίμακας κτίσματα ή διαμερίσματα πολλά εκ των οποίων περιήλθαν δεσμευτικά ως προς την χρήση από κληρονομιά, και ότι ο δήμος είναι κορεσμένος οικιστικά με μεγάλες ελλείψεις κοινοχρήστων χώρων - χώρων πρασίνου και παραθέτει τα υφιστάμενα τ.μ. ανά κάτοικο σε σχέση με τα σταθερότυπα (6,25 αντί 7,25 τ.μ./κατ.).

Η έκθεση καταλήγει στο ότι δεν υπάρχουν περιοχές του δήμου στις οποίες να προβλέπεται η χρήση της κατοικίας και να μην πρόκειται για υφιστάμενη - διαμορφωμένη κατοικημένη περιοχή και επιπλέον οι περιοχές αυτές δεν αποτελούν περιοχές του δήμου.

Επίσης ότι : Από τη διερεύνηση που προηγήθηκε προκύπτει ότι, εντός των ορίων του Δήμου Αθηναίων, δεν υφίσταται έκταση για την εφαρμογή ενός οικιστικού προγράμματος αποκατάστασης, όπως επίσης δεν υπάρχουν περιθώρια επεκτάσεων για ανοικοδόμηση.

Στις 2-7-2008 αποστέλλεται επιστολή του Δημάρχου Αθηναίων προς το Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακών Προγραμμάτων και ζητείται η χρηματοδότηση μελέτης με στόχο την εξεύρεση κατάλληλου χώρου στην Αττική για τη μετεγκατάσταση των Ρομά.

Στις 2-7-2008 επίσης, συνεδριάζει η επιτροπή της ΚΥΑ 2364/3-7-03 και η Περιφέρεια αποστέλλει το πρακτικό αυτής στον Δήμο Αθηναίων. Σε αυτήν αποφασίζεται ότι :

1. Απαιτείται η εκπόνηση σχετικής μελέτης για την εξεύρεση χώρου μέσα στα διοικητικά όρια της Περιφέρειας Αττικής, και ότι η επιτροπή θα αποφανθεί αφού λάβει υπόψη τα αποτελέσματα της μελέτης.
2. Στον εν λόγω χώρο και για όσο διάστημα διαμένουν οι Ρομά απαιτείται η τήρηση όλων των απαιτούμενων διατάξεων και η λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας. Σε αυτά περιλαμβάνονται αποχέτευση, ύδρευση, χώρος συλλογής απορριμμάτων, υγιεινοί χώροι διαβίβασης.

Στις 23-10-2008 αποστέλλεται προς Υπουργείο Εσωτερικών αντίστοιχη αίτηση από την ΤΕΔΚΝΑ κατόπιν αιτήσεως προς αυτήν των Δήμων Αθηναίων και Ταύρου.

Στις 4 Δεκεμβρίου 2008 το Υπουργείο Εσωτερικών ζητεί συμπληρωματικά στοιχεία από την Περιφέρεια Αττικής, σχετικά με τον αριθμό των οικογενειών που χρήζουν μετεγκατάστασης, το περιεχόμενο και το κόστος της μελέτης, καθώς στοιχεία για το φορέα που θα αναλάβει το έργο.

Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Η πολιτισμική ιδιαιτερότητα

Οι Ρομά στην Ευρώπη συνιστούν μια φυλή με τη δική της γλώσσα, ήθη, έθιμα, τις δικές της ιδιαιτερότητες.

Ως ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, μετακινούμενη εντός κρατών και περιοχών με εδραιωμένους εδώ και χιλιετίες πληθυσμούς, συνάντησε ιδιαίτερα συχνά προβλήματα αποδοχής και συμβίωσης με τους γηγενείς πληθυσμούς. Οι εκδιώξεις και η απόρριψη είναι συνηθισμένες στους μετακινούμενους πληθυσμούς.

Η διατήρηση της κουλτούρας και των ιδιαιτεροτήτων των Ρομά, αποτελεί ζητούμενο στα πλαίσια της αποδοχής της πολύ-πολιτισμικότητας του Ευρωπαϊκού πολιτισμού και της Ενωμένης Ευρώπης.

Η ενασχόληση με θέματα Ρομά, απαιτεί την απόρριψη προκαταλήψεων και προσχηματισμένων ιδεών και συμπερασμάτων. Γρήγορα γίνεται αντιληπτή η εξάλειψη του νομαδισμού στους Έλληνες Ρομά, καθώς το 95% του πληθυσμού είναι πλέον εδραιωμένο, διαθέτει μία κύρια κατοικία και σε περιορισμένο ποσοστό η μετακίνηση διατηρείται ως συμπληρωματική επαγγελματική δραστηριότητα λίγους μήνες το χρόνο.

Πολιτική και πρακτικές

Είναι σημαντική η προσπάθεια, που έχει ξεκινήσει εδώ και 20 χρόνια η ελληνική πολιτεία για να αντιμετωπίσει ένα κοινωνικό θέμα με ρίζες αιώνων. Το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης διέπεται από μια ολοκληρωμένη αντίληψη του θέματος και σύλληψης του που το καθιστά πρωτοποριακό.

Σημαντικά τα προβλήματα στην εκτέλεσή του, στο συντονισμό της υλοποίησης και στην παρακολούθηση του προγράμματος και εντέλει στο βαθμό απόδοσης των μέτρων και των οικονομικών πόρων που διατέθηκαν.

Διαπιστώνεται ότι είναι αναγκαία η οριζόντια διασύνδεση των στελεχών του κρατικού μηχανισμού που ασχολούνται με θέματα Τσιγγάνων σε συστηματική βάση, με ρόλο επιτελικού σχεδιασμού, συντονισμού αλλά και συνεχούς εποπτείας των δράσεων και τοπικών προγραμμάτων, αντίστοιχη και υποστηρικτική της Διυπουργικής Επιτροπής του νόμου 2000 (ΦΕΚ24Β).

Η ορθή αντίληψη της αναγκαιότητας βάσει ολοκληρωμένου προγράμματος δράσεων σε Εθνικό επίπεδο δεν διαχέεται ικανοποιητικά σε τοπικό επίπεδο. Θετικές πρακτικές αυτές των Ιατροκοινωνικών Κέντρων εκεί όπου μπόρεσαν να λειτουργήσουν αρμονικά με τις τοπικές αρχές.

Σε σχέση με τους Ρομά στην Αττική

Η πλειοψηφία των τσιγγάνων (εκτιμάται περί τους 30.000) που μένουν στην Αττική, εντάσσεται σε γειτονιές του αστικού συγκροτήματος.

Στο κύριο οικιστικό συγκρότημα και ειδικότερα στη Δυτική Αθήνα, ζει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού (περί τούς 17.000), είναι εδραιωμένοι και κοινωνικά ενσωματωμένοι.

Στο βορειοδυτικό τμήμα του αστικού συγκροτήματος στους Δήμους Άνω Λιοσίων, Αχαρνών, Ζεφυρίου καταγράφονται σημαντικά ζητήματα ποιότητας ζωής και κοινωνικής ενσωμάτωσης (περί τους 9.000).

Θριάσιο και Μέγαρα συνιστούν μία τρίτη ενότητα (περί τους 3.000), εδραιωμένοι στα Μέγαρα σε γειτονιά με πολεοδομικά προβλήματα, σε καταυλισμούς και μικτές γειτονιές στον Δήμο Ασπροπύργου με έντονα προβλήματα αρμονικής διαβίωσης.

Στα Μεσόγεια εντοπίστηκε ο μικρότερος πληθυσμός (κάτω των 1.000) οι περισσότεροι των οποίων διαμένουν σε καταυλισμούς.

Στο σύνολό τους αυθαίρετοι καταυλισμοί συναντώνται στον Ελαιώνα (1) στον Ασπρόπυργο (2 και ένας μικτός) και στο Κορωπί (1). Εκτιμάται ότι διαμένουν περί τους 750 Έλληνες Ρομά και τους 1.000 αλλοδαπούς, σε αντιστοιχία 150 και 200 νοικοκυριά αντίστοιχα.

Ο Ελαιώνας πηγή έλξης Ρομά

Ο Ελαιώνας αποτελεί επιλογή εγκατάστασης πλανοδίων καθώς ενώ είναι στο κέντρο της πόλης, δεν έχει υλοποιηθεί ο προβλεπόμενος πολεοδομικός σχεδιασμός. Σε μεγάλα τμήματα τους παρουσιάζει απαξιωμένο και εγκαταλελειμμένο χαρακτήρα. Στην περιοχή λειτουργεί πληθώρα ασύμβατων χρήσεων με τις επιτρεπόμενες, και μεταξύ αυτών μάνδρες συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών. Εγκαταλελειμμένα οικόπεδα, κενά κτίρια, έλλειψη κατοίκων, χρήσεις με συνέργια με το κύριο επάγγελμα του παλιατζή ως προς την συλλογή αλλά και την πώληση, συνιστούν βασικά κριτήρια εγκατάστασης των καταυλισμών.

Σε σχέση με τον καταυλισμό της Ορφέως / Ρομά Ελαιώνα

Στην Ορφέως διατηρείται ο μοναδικός καταυλισμός στον Ελαιώνα. Σποραδικές οικογένειες εγκαθίστανται σημειακά και συνήθως εκδιώκονται. Στην εξεύρεση χώρου θα πρέπει να συνυπολογισθούν ως ποσοστό προσαύξησης της έκτασης.

Ο καταυλισμός της Ορφέως έχει διαμορφωθεί σταδιακά από το 2000, καταλαμβάνει 20 στρέμματα και καταγράφηκαν 425 άτομα σε 95 καταλύματα εκ των οποίων το 54% είναι ανήλικοι ενώ το 35% του συνόλου είναι κάτω το 10 ετών. Κατά μέσο όρο διαμένουν 4,7 άτομα ανά κατοικία.

Αποτυπώνονται τα βασικά χαρακτηριστικά του καταυλισμού και των κατοίκων:

Εδραιωποιημένα μη μετακινούμενα άτομα. Όταν υλοποιούνται μετακινήσεις αυτές είναι για αγροτικές εργασίες, δεν υπερβαίνουν τους 2 ή το πολύ τρεις μήνες διατηρώντας το κατάλυμά τους, ως κύριο χώρο διαμονής και συχνά με κάποια μέλη της οικογένειας που παραμένουν. Άρα ζητούμενο για τον ίδιο τον πληθυσμό είναι η σταθερή κατοικία.

Αλλοδαποί (Αλβανοί) κατά 60% με ενημερωμένη άδεια διαμονής, εκ των οποίων περίπου 100 παιδιά ηλικίας 0-6 ετών έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα και διαθέτουν πιστοποιητικό νοσοκομείου.

Ελάχιστα είναι τα παιδιά που έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση που συνιστά πρόβλημα ιδιαίτερης βαρύτητας για την κοινωνική ενσωμάτωση εν δυνάμει Ελλήνων Πολιτών. Κανένας δεν έχει πρόσβαση στο γυμνάσιο, ενώ στο δημοτικό κατά μέσο όρο αντιστοιχεί 1,4 έτος εκπαίδευσης.

Οι κατοικίες κατασκευάζονται συνήθως σε υποστυλώματα, από ξύλο, καδρόνια και επίπεδες επιφάνειες πλήρωσης και στεγανοποιούνται με πλαστικές γιγαντοαφίσες. Το μέσο εμβαδόν της κατοικίας είναι 30 τ.μ. συνήθως μονόχωρες αλλά και ορισμένες δίχωρες. Ανά ομάδες κατοικιών εξυπηρετούνται με κοινή τουαλέτα και κοινή γεννήτρια (το 75%). Οι κατοικίες θερμαίνονται με ξυλόσομπες ενώ λίγες δεν θερμαίνονται καθόλου.

Ο περιβάλλον χώρος της κατοικίας που συχνά συγχέεται με τον κοινόχρηστο της διευρυμένης οικογένειας, λειτουργεί ως επέκτασή της. Ο υπαίθριος αυτός χώρος είναι χώρος ημερήσιας διαβίωσης, παιχνιδιού των παιδιών, συνεύρεσης αλλά και χώρος μαστορέματος και αποθήκευσης που σχετίζεται με την επαγγελματική απασχόληση τους.

Οι συνθήκες διαβίωσης είναι απαράδεκτες με ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κοινωνικό κράτος δικαίου. Δεν υφίσταται καμία σύνδεση με τα δίκτυα κοινής ωφέλειας. Οι κάτοικοι στερούνται στοιχειωδών αγαθών όπως νερό είτε για την προσωπική τους υγιεινή είτε για πόση. Όταν το βρίσκουν, αυτό είναι αμφιβόλου ποιότητας. Ο καταυλισμός δεν έχει πρόσβαση στο δίκτυο ακαθάρτων και όμβριων και εξυπηρετείται με αυτοσχέδιους βόθρους σε κοινές τουαλέτες.

Η κύρια επαγγελματική απασχόληση σχετίζεται με τη συλλογή ανακυκλώσιμων υλικών (παλιατζής) αλλά και σε σημαντικό ποσοστό δηλώνουν επαίτες. Το σημαντικότερο πρόβλημα σχέσεων των κατοίκων με την ευρύτερη περιοχή, δημιουργείται από την καύση καλωδίων, ελαστικών την ανάκτηση χαλκού ο οποίος πωλείται στις μάντρες υλικών της περιοχής του Ελαιώνα.

Η ατμοσφαιρική ρύπανση που δημιουργείται είναι τοξική, συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια υγεία και υποβαθμίζει απαράδεκτα την ποιότητα διαβίωσης των περιοίκων (κυρίως των κατοίκων του Δήμου Ταύρου όπου κατευθύνεται ο καπνός).

Πρόσθετα καταγγέλλονται κλοπές από επαγγελματίες της περιοχής ενώ το σύνολο της έκτασης ανήκει σε ιδιώτη που δεν συναινεί στην εγκατάσταση.

Οι δυνατότητες ημερησίων μετακινήσεων τους για τον βιοπορισμό τους για σχολείο ή άλλες υπηρεσίες είναι βάσει των μέσων μετακίνησης που σήμερα διαθέτουν (παλαιά τρίτροχα) περιορισμένες.

Ο καταυλισμός αναπτύχθηκε μετά το 2000 σταδιακά, παρουσιάζει αντίστοιχη δομή ανάπτυξης και σημερινής λειτουργίας με τους παραδοσιακούς οικισμούς, διαθέτει κέντρο, διάταξη οδών ακτινωτή που συμπληρώνεται με περιφερειακά σοκάκια και προσδιορισμένες γειτονιές.

Οι γειτονιές αποτυπώνουν την κοινωνική δομή του πληθυσμού δηλαδή τις διευρυμένες οικογένειες. Αυτές έχουν έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο καθώς παρέχουν ασφάλεια, επιβλέπουν τα παιδιά, εξασφαλίζουν το ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης των μελών τους. Εννέα ευρύτερες οικογένειες συνθέτουν τον πληθυσμό του καταυλισμού. Η μεγαλύτερες είναι της τάξης των 120 ατόμων, οι μικρότερες των 20-30.

Δεν υφίσταται κοινωνική αποδοχή του καταυλισμού από τους γύρω κατοίκους καθώς επιβαρύνονται εδώ και χρόνια από τους καπνούς καύσης (έχει συσταθεί «σύλλογος κατοίκων κατά της καύσης καλωδίων»). Πρόσθετα καταγγέλλονται κλοπές από επαγγελματίες της περιοχής.

Το θεσμικό πλαίσιο στεγαστικής αποκατάστασης αλλοδαπών Ρομά.

Οι μέχρι σήμερα δράσεις στεγαστικής αποκατάστασης δεν αντιμετωπίζουν θέματα των αλλοδαπών Ρομά καθώς δεν πληρούν τα κριτήρια περί δικαιούχων.

Ως θεσμικό πλαίσιο υφίσταται η ΚΥΑ του 2003 περί οργανωμένων εγκαταστάσεων πλανοδίων, όπου προβλέπεται και η προσωρινή εγκατάσταση πλανοδίων, μέχρι την οριστική στεγαστική τους αποκατάσταση. Η ένταξη σε αυτό το πλαίσιο κατοικιών χωρίς να διαφαίνεται ποια είναι η δυνατότητα οριστικής στεγαστικής τους αποκατάστασης, δημιουργεί ερωτήματα ως προς το χρονικό διάστημα της παραμονής στην εγκατάσταση.

Διαφαίνεται ότι αυτό θα είναι τουλάχιστον ορισμένων ετών, οπότε η εγκατάσταση θα πρέπει να προβλέπει τα αντίστοιχα και να προσομοιάζει με περιοχή κατοικίας ή τουλάχιστον με την αντίληψη κατοικίας και δομημένης περιοχής του συγκεκριμένου πληθυσμού.

Η ΚΥΑ 2003 δημιουργεί ένα ασαφές πλαίσιο ως προς τον σκοπό του χώρου, τις σχετικές προς αυτόν υποδομές κατοικίας, κοινωφελών εγκαταστάσεων αλλά και ως προς την Γενική Πολεοδομική Λειτουργία και το πολεοδομικό καθεστώς στο οποίο εντάσσεται. Η ασφαλής θεσμικά άποψη τείνει στο ότι η εγκατάσταση οφείλει να ενταχθεί σε θεσμοθετημένη περιοχή κατοικίας, γεγονός που δυσχεραίνει την εξεύρεση του χώρου ιδιαίτερα στην Αττική και σίγουρα αυξάνει το κόστος απόκτησης. Η ΚΥΑ επίσης δεν αντιμετωπίζει θέματα της ευρύτερης περιοχής που θα υποδεχθεί την εγκατάσταση η οποία καλείται να καλύψει ανάγκες κοινωφελών λειτουργιών, απασχόλησης του νέου πληθυσμού κ.α.

Η ελληνική πολιτεία μέσω του Ολοκληρωμένου προγράμματος είναι σε θέση να γνωρίζει, ότι ως θεσμικά αναγνωρισμένη ευαίσθητη κοινωνική ομάδα οι Ρομά Έλληνες και πόσο μάλλον αλλοδαποί, χρήζουν ως προς την κοινωνική τους ενσωμάτωση, προγραμμάτων που αντιμετωπίζουν το πλέγμα των παραμέτρων που τους διαχωρίζει, ολοκληρωμένα, καθώς έχει αποδειχθεί ότι αποσπασματικές αντιμετωπίσεις συνιστούν σπατάλη δημόσιων πόρων χωρίς αποτέλεσμα.

Επίσης η σημειακή, ανά θέση και καταυλισμό αντιμετώπιση, αντί ενός ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού σε επίπεδο Περιφέρειας, Νομού ή χωροταξικής υποεπένδυσης, (αρμοδιότητα Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας για την Αττική).

Τέλος καθώς δεν δύναται να προσδιορισθεί σήμερα, η τελική στεγαστική αποκατάσταση των αλλοδαπών Ρομά, η οποία μεταβατική φάση συγχέεται την οριστική είτε προς τους νέους κατοίκους είτε ως προς την τοπική κοινωνία.

Θέματα αποδοχής της νέας εγκατάστασης

Κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας φάσης της μελέτης, διαπιστώθηκε απροθυμία από Δήμους να εντάξουν χρήση οργανωμένης εγκατάστασης πλανοδίων. Μικρό ποσοστό των Δήμων της ΤΕΔΚΝΑ απάντησε στην αναγνωριστική επιστολή, ορισμού υπευθύνου επικοινωνίας (απαντήσεις της τάξης του 15%). Η άρνηση αποδοχής της χρήσης σχετίζεται με παρεμφερή προβλήματα που έχουν ορισμένοι από τους Δήμους που είτε αναρωτιούνται για τη μέριμνα της πολιτείας για το δικό τους θέμα, είτε δηλώνουν αντίστοιχο αίτημα μετεγκατάστασης των Ρομά που διαμένουν στα διοικητικά του όρια.

Γενικότερα διαπιστώνεται ότι όσο η παρουσία Ρομά γίνεται αντιληπτή ως «πρόβλημα» και μάλιστα μακροχρόνιο και δισεπίλυτο τόσο μικραίνει η πιθανότητα αποδοχής στον νέο τόπο υποδοχής.

Βάσει της ΚΥΑ 2003, είναι στην αρμοδιότητα του Δήμου η λειτουργία της Οργανωμένης Εγκατάστασης Πλανοδίων. Αυτό γίνεται αντιληπτό στα πλαίσια επίλυσης τοπικών ζητημάτων σε κάθε Δήμο. Η εν λόγω μετεγκατάσταση όμως δεν αναγνωρίζεται ως τοπικό ζήτημα του Δήμου υποδοχής.

Επίσης όπως αναφέρθηκε προηγούμενα η ορθή λειτουργία του χώρου οργανωμένης εγκατάστασης συνδέεται με την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος ενσωμάτωσης, (στην περίπτωση προσωρινής εγκατάστασης λειτουργεί ως προετοιμασία στην κοινωνική ενσωμάτωση) που ο Δήμος Υποδοχής δεν κατέχει τις γνώσεις για να το υλοποιήσει αλλά ούτε απαραίτητα και τους οικονομικούς πόρους.

Σε αντίθετη περίπτωση εγκυμονεί ο κίνδυνος της μεταφοράς μαζί με τον πληθυσμό και των παραβατικών πρακτικών που έχουν παρατηρηθεί στην Ορφέως.

Τα άμεσα έργα

Ο χρόνος υλοποίησης του αντίστοιχου έργου της Μενεμένης διήρκεσε 2 έτη (παραδόθηκε τυπικά στα 2,5 έτη) χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος για την χωροθέτηση της χρήσης. Σημειώνεται ότι η Επιτροπή του άρθρου 2 της ΚΥΑ 2003 της Περιφέρειας Αττικής είχε αποφασίσει με τη συνεδρίασή της στις 2-7-2008 ότι «στον εν λόγω χώρο και για όσο διάστημα διαμένουν οι Ρομά απαιτείται η τήρηση όλων των απαιτούμενων υγειονομικών διατάξεων και η λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας. Σ' αυτά περιλαμβάνονται αποχέτευση, ύδρευση, χώρος συλλογής απορριμμάτων, υγιεινοί χώροι διαβίωσης».

II. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ - ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από τα συμπεράσματα της πρώτης ενότητας, διαπιστώνεται ότι η εξεύρεση χώρου για την επιτυχή μετεγκατάσταση των Ρομά του Ελαιώνα ξεπερνά το χωρικό ζήτημα εξεύρεσης ενός κατάλληλου για οικιστική χρήση χώρου και λαμβάνει τη διάσταση ενός τουλάχιστον τοπικού ολοκληρωμένου προγράμματος δράσης.

Το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο της ΚΥΑ 2003, η αρνητική προβολή των καταυλισμών, η πλημμελής αντιμετώπιση μέχρι σήμερα του θέματος από την πολιτεία και η ύπαρξη αντίστοιχων θεμάτων σε μικρή ή αντίστοιχη κλίμακα σε άλλες χωρικές ενότητες της Αττικής, λειτουργούν ιδιαίτερα αρνητικά στην αποδοχή εγκατάστασης αυτής της χρήσης.

Κατά συνέπεια και κατά πάσα πιθανότητα, η εξεύρεση χώρου οδηγείται στη διαδικασία αναγκαστικού προσδιορισμού της θέσης από την Περιφέρεια, τη δημιουργία αντιδράσεων από τον Δήμο ή Δήμους και τους κατοίκους της περιοχής πριν ακόμη εγκατασταθούν οι νέοι κάτοικοι.

Θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντική τη διαμόρφωση ενός πλαισίου λειτουργίας και σχεδιασμού των χώρων υποδοχής με απώτερο στόχο την εξασφάλιση της αρμονικής λειτουργίας της νέας εγκατάστασης.

Το πλαίσιο αυτό καλείται να καθορίζει τον χαρακτήρα της εγκατάστασης, την προσέγγιση της χωρητικότητας, την υποστήριξη των κοινωφελών εγκαταστάσεων του Δήμου, τη διασφάλιση της δημόσιας ασφάλειας, την εγγύηση της πολιτείας για την αρμονική λειτουργία του χώρου και την εξάλειψη αρνητικών των επιπτώσεων στην ευρύτερη περιοχή.

Η οργάνωση ενός τοπικού προγράμματος δράσης με στόχο την κοινωνική ενσωμάτωση του πληθυσμού, αποτελεί το ορθό και μακροπρόθεσμο μέτρο που εξασφαλίζει τα παραπάνω.

Ο καθορισμός του πλαισίου αυτού, ξεπερνά κατά την άποψή μας τις αποκλειστικές αρμοδιότητες της ΤΕΔΚΝΑ και το πρώτο στάδιο της μελέτης καλείται να συμβάλλει στη συνεργασία των αρμόδιων φορέων του δημοσίου για τη διαμόρφωσή του.

2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

- Σκοπός του προσωρινού χώρου διαμονής

Ο χώρος προσωρινής διαμονής αποτελεί ειδική κοινωνική υποδομή Περιφερειακού Επιπέδου και ως στόχο έχει την παροχή στέγης σε πλανόδιους που βρίσκονται στη μεταβατική φάση προ της εδραιοποίησής τους, και διαμένουν τα τελευταία χρόνια στην Περιφέρεια Αττικής.

Το έργο καλείται κατά προτεραιότητα να καλύψει τις ανάγκες μετεγκατάστασης που δημιουργούνται από τον καταυλισμό της Ορφέως / Ελαιώνα Αττικής.

- Κοινωνική ενσωμάτωση

Ως ειδική κοινωνική υποδομή, υποδοχέας ειδικών κοινωνικών ομάδων, παρέχει πλην της στέγης τα αναγκαία εκείνα κοινωνικά αγαθά που θα επιτρέψουν την άρση των συνθηκών κοινωνικού αποκλεισμού στους προσωρινούς κατοίκους του και εντέλει την σταδιακή αποχώρησή τους από την εγκατάσταση.

- Ολοκληρωμένη αντιμετώπιση, Τοπικό Σχέδιο δράσης

Η μέχρι σήμερα εμπειρία δείχνει ότι παρεμβάσεις σε ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες οφείλουν να αντιμετωπίζουν το σύνολο των επιμέρους προβλημάτων. Η σημειακή αντιμετώπιση της στέγασης με τη μεταφορά του πληθυσμού, δεν επιλύει αλλά πιθανόν αυξάνει τα παράπλευρα προβλήματα.

- Διεύρυνση πεδίου αποδοχής του νέου πληθυσμού από την τοπική κοινωνία

Ζητείται η εξασφάλιση εκείνων των συνθηκών που θα επιτρέψουν στην τοπική κοινωνία να υποδεχθεί φιλόξενα τους νέους (έστω και προσωρινής διαμονής) κατοίκους. Ο σχεδιασμός και η εγγυημένη λειτουργία ενός Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης αποτελεί το βέλτιστο εργαλείο για τη διατήρηση της ομαλής λειτουργίας της περιοχής υποδοχής.

- Μη επιβάρυνση της λειτουργίας του Τοπικού Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η αύξηση του πληθυσμού του Δήμου, με άτομα ευαίσθητης κοινωνικής ομάδας και ιδιαίτερες απαιτήσεις, επιβαρύνει τη λειτουργία του Οργανισμού του Δήμου. Η πολιτεία εγγυάται τη συνέχιση της αρμονικής λειτουργίας του.

- Άμεση αντιμετώπιση του σήμερα

Η περίοδος μέχρι την ενεργοποίηση του νέου χώρου υποδοχής, θεωρείται κρίσιμη ως προεργασία της μετεγκατάστασης και της αποτροπής μεταφοράς των υφιστάμενων προβλημάτων. Επίσης βάσει της απόφασης της 2-7-2008 της Επιτροπής άρθρου 2 ΚΥΑ 2003 της Περιφέρειας Αττικής, υλοποιούνται παράλληλα τόσο οι διαδικασίες εξεύρεσης χώρου όσο και η λήψη απαραίτητων μέτρων στον υφιστάμενο καταυλισμό για την τήρηση των υγειονομικών διατάξεων αλλά και εξασφάλισης της δημόσιας τάξης για τους περιοίκους για την χρονική περίοδο μέχρι την μετεγκατάσταση.

3. ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

3.1. Χαρακτήρας Οργανωμένης Εγκατάστασης Πλανοδίων ως προς τη χρονική διάρκεια παραμονής

Η Οργανωμένη Εγκατάσταση Πλανοδίων κατά την ΚΥΑ 2003, αποτελεί το διαθέσιμο θεσμικό πλαίσιο μετεγκατάστασης, ενέχει τον χαρακτήρα προσωρινής διαμονής διερχόμενου πληθυσμού, πλανοδίων. Επιτρέπει επίσης την προσωρινή εγκατάσταση πλανοδίων μέχρι την επίλυση του στεγαστικού τους προβλήματος. Στο σχεδιαζόμενο έργο, ο κύριος χαρακτήρας του χώρου είναι της μακράς (αλλά προσωρινής διαμονής) με ειδικές υποδομές κοινωνικής ενσωμάτωσης υποστήριξης του πληθυσμού. Συμπληρωματικά, διαθέτει χώρο με υποδοχή κατασκήνωσης για την υποδοχή επισκεπτών και διερχομένων. Ανάλογα με τον χρόνο παραμονής καθορίζεται ο χαρακτήρας του χώρου και τα χαρακτηριστικά του.

Διακρίνονται τρεις λειτουργίες που δύνανται να συστήσουν αμιγείς ή μικτούς τύπους εγκαταστάσεων.

- Χώρος υποδοχής διερχόμενου πληθυσμού.
- Μέσης διάρκειας προσωρινής διαμονής
- Μακράς διάρκειας προσωρινής διαμονής (μεταβατική φάση).

3.1.1. Χώροι υποδοχής πλανοδίων μικρής διάρκειας διαμονής

Απευθύνεται σε οικογένειες ή άτομα που περιοδεύουν για επαγγελματικούς κυρίως λόγους και εγκαθίστανται για σύντομο διάστημα, είτε μία διανυκτέρευση, είτε για μικρό αριθμό ημερών.

Στην Αθήνα ο χώροι αυτού του χαρακτήρα, θα εξυπηρετήσουν πληθυσμό που διέρχεται με κατεύθυνση νησιώτικούς προορισμούς (π.χ. γυρολογικό εμπόριο) ή επιθυμεί να επισκεφθεί την Αθήνα για άλλους λόγους (συγγενείς, η για άλλες δουλειές).

Ο χώρος οργανώνεται κατά κύριο λόγο ως κατασκήνωση, καθώς ο μετακινούμενος πληθυσμός φέρει συνήθως στο όχημα τα αναγκαία για το στήσιμο σκηνής, ή το ίδιο το όχημα διαθέτει χώρο ύπνου.

3.1.2. Χώροι υποδοχής πλανοδίων μέσης διάρκειας προσωρινής διαμονής

Οι χώροι αυτοί καλύπτουν ανάγκες ατόμων που συνήθως για εποχιακές εργασίες διαμένουν για διάστημα 1, 2 ή 3 μηνών σε μία θέση. Οι αγροτικές εργασίες για την

συλλογή των προϊόντων αποτελεί μία συνήθη πρακτική και λόγω μετακινήσεων που προκαλούν αυτού του τύπου μέσης διάρκειας διαμονής. Όπως τα μισά περίπου νοικοκυριά του καταυλισμού της Ορφέως αναζητούν εποχική αγροτική εργασία στην Θήβα.

Αν και η πεδιάδα των Μεσογείων δημιουργούσε κάποτε αυτού του είδους τις μετακινήσεις και προσωρινές διαμονές, αυτό φαίνεται πως δεν ισχύει πια σήμερα.

Σε σχέση με τον προηγούμενο τύπο, οι ανάγκες εγκαταστάσεων και υπηρεσιών είναι αυξημένες και για παράδειγμα τα παιδιά απαιτείται να έχουν πρόσβαση σε σχολείο ως μετακινούμενοι μαθητές.

3.1.3. Χώροι υποδοχής πλανοδίων μακράς διάρκειας προσωρινής διαμονής (μεταβατική φάση)

Σε αντίθεση με τις δύο προηγούμενες περιπτώσεις, ο πληθυσμός που εγκαθίσταται αντιλαμβάνεται την ευρύτερη περιοχή ως θέση εδραιοποίησης και όχι μετακίνησης.

Ο πληθυσμός της Ορφέως θεωρεί το κατάλυμά του ως την κανονική του κατοικία όπως επίσης το 95% των Ελλήνων τσιγγάνων, κάτι το οποίο καταγράφεται στο σύνολο των σχετικών με το θέμα μελετών των τελευταίων ετών.

Εντάσσοντας πληθυσμό στους χώρους οργανωμένης εγκατάστασης πλανοδίων, με την ιδιότητα του άστεγου και όχι του μετακινούμενου, το χρονικό διάστημα παραμονής του είναι ασαφές καθώς αντιστοιχεί στο χρόνο που απαιτείται για τη ρύθμιση των θεμάτων που αφορούν τη μόνιμη εγκατάστασή του.

Σε κάθε περίπτωση η διάρκεια παραμονής είναι μακρά (έστω και προσωρινή) όποτε οι απαιτήσεις του χώρου οφείλουν να προσομοιάζουν σε περιοχή κατοικίας ή ακόμη στην τυπολογία του οικισμού που ο συγκεκριμένος πληθυσμός έχει δημιουργήσει με την απαραίτητη τυποποίηση και προσαρμογή του και καλύπτοντας το σύνολο των απαραίτητων τεχνικών υποδομών που εξασφαλίζουν συνθήκες υγιεινής διαβίωσης.

Οι κοινωφελείς λειτουργίες του οικισμού σε σχέση με τις κοινωφελείς χρήσεις του δήμου στο οποίο εντάσσεται, οφείλουν να αντιμετωπίσουν τις ιδιαιτερότητες του συγκεκριμένου πληθυσμού.

3.1.4. Μικτοί χώροι υποδοχής πλανοδίων

Οι οργανωμένες εγκαταστάσεις πλανοδίων δεν είναι απαραίτητο να εξυπηρετούν έναν τύπο διαμονής αλλά κατ' αρχάς μπορούν να καλύψουν ανάλογα με την επιλογή της θέσης και τον σχεδιασμό τους, διαφορετικές ανάγκες.

3.2. Χαρακτήρας χώρου ως προς την χρήση «ειδική κοινωνική υποδομή»

Βασικός σκοπός της εγκατάστασης είναι η προσωρινή στέγαση μέχρι την οριστική στεγαστική αποκατάσταση. Ο εντασσόμενος πληθυσμός χαρακτηρίζεται ως ειδική κοινωνική ομάδα.

Ο χαρακτήρας της χρήσης ενισχύεται από το μεταβατικό του στάδιο σε σχέση με τις συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού που σχετίζονται με τους Ρομά.

Στόχος της εγκατάστασης είναι η παροχή δυνατοτήτων στους κατοίκους να επανενταχθούν από την εγκατάσταση και να βρουν τελική στέγη έχοντας επιλύσει τα βασικά εκείνα προβλήματα που σήμερα τους στερούν αυτήν τη δυνατότητα.

Στα πλαίσια της αντίστοιχης συλλογιστικής του Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης για τους Έλληνες Ρομά οι άξονες παρέμβασης πέρα από την κατοικία είναι οι :

- Εκπαίδευση
- Απασχόληση
- Υγεία
- Αστικοδημοτική κατάσταση

Στα πλαίσια των παραπάνω, και σε συνεργασία με τις αντίστοιχες υποδομές της ευρύτερης περιοχής (ιδιαίτερα αν υπάρχει η ειδική κοινωνική υποδομή του Ιατροκοινωνικού Κέντρου), σχεδιάζεται η κτιριακή και λειτουργική δομή των κοινωνικών υποδομών.

Στο φυσικό σχεδιασμό της εγκατάστασης προβλέπεται έκταση κοινωφελούς εγκατάστασης σταθερής αλλά και κινητής, εφόσον κριθεί ότι η λειτουργία αυτή δύναται να είναι περιοδική.

Η κοινωνική υποδομή εξειδικεύεται από το Τοπικό Πρόγραμμα Δράσης που αναφέρεται παρακάτω.

3.3. Κοινωνική αποδοχή της εγκατάστασης

Είναι σκόπιμο να ληφθούν όλα τα μέτρα ώστε η εγκατάσταση να τύχει θετικής αποδοχής από την τοπική κοινωνία. Αυτό συμβάλλει στις καλές σχέσεις γειτονίας - αποδοχής των νέων κατοίκων από την τοπική κοινωνία και στην άρση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Αντίθετα η περιθωριοποίηση της εγκατάστασης, διατηρεί τον κοινωνικό αποκλεισμό και δημιουργεί γκετοποίηση.

Στόχος του Τοπικού Προγράμματος Δράσης είναι και η διαμόρφωση των συνθηκών καλής γειτονίας και εξασφάλιση της τοπικής κοινωνίας για τη μη διατάραξη της λειτουργίας της γειτονιάς τους.

3.4. Ολοκληρωμένη αντιμετώπιση, τοπικό σχέδιο δράσης (Τ.Π.Δ.)

Το Τοπικό Πρόγραμμα Δράσης κινείται στα πλαίσια της ολοκληρωμένης σύλληψης του Εθνικού Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης για τους Έλληνες Ρομά και εξειδικεύεται στην τοπική κλίμακα.

Κύριο αντικείμενό του είναι η επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στις παραπάνω παραγράφους (3.2. και 3.3.).

Ειδικότερα λαμβάνει μέριμνα για τα παρακάτω :

Υποστήριξη του Οργανισμού του Δήμου υποδοχής

Στήριξη του Δήμου με μεταφορά τεχνογνωσίας, οικονομικών πόρων για τη λειτουργία της εγκατάστασης, στήριξη των υφιστάμενων κοινωφελών υπηρεσιών και συμπληρωματικής στελέχωσης.

Ανάληψη εγγυήσεων από τον φορέα υλοποίησης του προγράμματος ως προς την ομαλή λειτουργία της εγκατάστασης.

Ενίσχυση της αστυνόμευσης στα πρώτα στάδια της εγκατάστασης και όσο αυτό χρειαστεί.

Εκπόνηση του κανονισμού λειτουργίας της εγκατάστασης.

Εκπαίδευση

Ο ιδιαίτερα νεανικός χαρακτήρας του πληθυσμού της Ορφέως (55% ανηλίκων) και η σχεδόν παντελής πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα, ο αναλφαριθμητισμός των μεγαλύτερου ποσοστού των κατοίκων συντηρεί τον κοινωνικό αποκλεισμό και αποτρέπει τη βελτίωση των συνθηκών ζωής τους.

Ιδιαίτερα δε στα καταγεγραμμένα 95 παιδιά που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα και το πιθανότερο είναι να παραμείνουν στην χώρα μας, κάθε σχολικό έτος που περνά χωρίς αυτά έχει μια τεράστια βαρύτητα.

Η λειτουργία τάξης ενισχυτικής διδασκαλίας, προετοιμασίας, με στόχο την ομαλή ένταξή τους στα τοπικά σχολεία κρίνεται απαραίτητη τόσο για τα ίδια, όσο και για τις τελικές τάξεις υποδοχής. Ο χώρος αυτός μπορεί να λειτουργήσει είτε στον χώρο της εγκατάστασης είτε στα σχολεία του Δήμου.

Αντίστοιχα προγράμματα απαιτούνται στα πλαίσια της δια βίου μάθησης και για το σύνολο του πληθυσμού.

Σα πλαίσια της αποδοχής της διαπολιτισμικότητας το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να προνοήσει για τη διδασκαλία στοιχείων του πολιτισμού των Ρομά.

Αρχική υποστήριξη της απασχόλησης του μεταφερόμενου πληθυσμού

Η θέση των καταυλισμών είναι συνυφασμένη με την ακτίνα επιρροής εξάσκησης του επαγγέλματος. Ειδικότερα στον καταυλισμό της Ορφέως το επάγγελμα του παλιατζή συνδυάζεται με τη δυνατότητα συλλογής υλικών αλλά και διάθεσής τους στα σκραπατζίδικα που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από τον καταυλισμό.

Τα υπάρχοντα μέσα μετακίνησης (τρίτροχα βεσπάκια) δεν επιτρέπουν μετακινήσεις μακράς εμβέλειας αλλά και ούτε μετακίνηση στις ταχείες λεωφόρους.

Το Τ.Π.Δ. πρέπει να λάβει υπόψη την άσκηση αυτής της δραστηριότητας στην ακτίνα εμβέλειας της νέας θέσης σε συνεργασία με τον Δήμο καθώς είναι ο αρμόδιος φορέας αποκομιδής απορριμμάτων, (η επιμέρους αυτή δράση αναπτύσσεται και παρακάτω).

Στην περίπτωση που οι μεταφερόμενοι κάτοικοι δεν δύνανται να ασκήσουν αποτελεσματικά την επαγγελματική τους δραστηριότητα θα βρεθούν αντιμέτωποι με ζωτικά θέματα επιβίωσης αυτών και των παιδιών τους.

Υγεία

Η σταθερή πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, η διενέργεια εξετάσεων και ο συστηματικός εμβολιασμός των παιδιών εντάσσονται στις πρώτες απαραίτητες ενέργειες.

Στελέχωση κατάρτιση του Προγράμματος

Προγράμματα κατάρτισης μεσολαβητών Τσιγγάνων υλοποιήθηκαν στα πλαίσια δράσεων επαγγελματικής κατάρτισης του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης (ΟΠΔ) χωρίς να δημιουργηθούν αντίστοιχες θέσεις εργασίας.

Επίσης μέσα από το ΟΠΔ έχει δημιουργηθεί εμπειρία για την υλοποίηση αυτού του τύπου προγραμμάτων.

Α φάση ΤΠΔ προετοιμασίας του πληθυσμού από την θέση Ορφέως

Η ομαλή ένταξη του πληθυσμού στην εγκατάσταση μπορεί να δρομολογηθεί από το υφιστάμενο στάδιο του καταυλισμού της Ορφέως.

Τα παραπάνω είναι και σήμερα απαραίτητα και η έναρξη του προγράμματος άμεσα, θα είναι καταλυτική στην προετοιμασία του πληθυσμού για τη μετεγκατάσταση και την εξάλειψη της μεταφοράς των προβλημάτων που διαπιστώνονται σήμερα στο νέο χώρο.

3.5. Περιφερειακή ή ανά χωροταξική υποενότητα ρύθμιση αντίστοιχων ζητημάτων

Δεν κρίνεται εφικτή η δημιουργία της εγκατάστασης σε θέσεις όπου ήδη σήμερα ο Δήμος υποδοχής αντιμετωπίζει αντίστοιχα ζητήματα με Ρομά στην περιοχή του, χωρίς να συμπεριληφθούν και αυτοί στο πρόγραμμα.

Από την εκτίμηση πληθυσμού Ρομά στην Αττική, εντοπισμού αντίστοιχων καταυλισμών και με την προγραμματιζόμενη συνένωση Δήμων η εξεύρεση χωρικής ενότητας χωρίς αντίστοιχα θέματα δυσχεραίνει την αναζήτηση.

Επίσης εξετάζεται (βλέπε παρακάτω σημείο 3.5.) η διάσπαση του πληθυσμού στην αναζήτηση της βέλτιστης χωρητικότητας, οπότε θα αναζητηθούν παραπάνω από μια θέση για την ικανοποίηση της μετεγκατάστασης του πληθυσμού της Ορφέως.

Κρίνεται σκόπιμο να διατυπωθεί ότι η χωροθέτηση Χώρων Οργανωμένης Εγκατάστασης Πλανοδίων δεν πρέπει να εξετάζεται σημειακά στον χώρο αλλά στα πλαίσια ενός ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού.

Η άποψη αυτή ενισχύεται :

- α. από το ζητούμενο της μελέτης που είναι η μετεγκατάσταση ενός πληθυσμού από μία χωρική ενότητα σε άλλη. Δηλαδή δεν ζητείται η επίλυση ενός τοπικού θέματος εντός των διοικητικών ορίων ενός Δήμου, αλλά η επίλυση ενός ευρύτερου κοινωνικού αλλά και χωρικού ζητήματος.
- β. Από την προαναφερόμενο εντοπισμό αντίστοιχων ζητημάτων σε διάφορες θέσεις της Αττικής.
- γ. Από την αναγκαιότητα ενιαίου σχεδιασμού αυτών των εγκαταστάσεων ως προς την κατανομή της χωρητικότητάς τους, την οργάνωση των συμπληρωματικών κοινωνικών υποδομών υποστήριξης ακόμη και λόγο των κοινών επαγγελματικών δραστηριοτήτων που ασκούν.

- δ. Λόγω του συμπληρωματικού εν τέλει χαρακτήρα εξυπηρέτησης πλανοδίων - διερχομένων χρήση που συνιστά δίκτυο εξυπηρέτησης,
- ε. λόγω της αρχής του ενιαίου σχεδιασμού που διέπει την χωροταξική επιστήμη και το θεσμικό αυτής πλαίσιο.

Βάσει των παραπάνω η εξέταση της χρήσης Οργανωμένων Εγκαταστάσεων Υποδοχής Πλανοδίων είναι σκόπιμο να εξετάζεται σε επίπεδο Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας με εμπλοκή του αρμόδιου φορέα (ΟΡΣΑ).

Εναλλακτικά δύναται να εξετασθεί η ευρύτερη Αττική στα πλαίσια των χωροταξικών υποενοτήτων του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας και εναλλακτικά με υπο-διαίρεση αυτών σε σχέση με τα χαρακτηριστικά της κατανομής των Τσιγγάνων στις παρακάτω χωρικές ενότητες :

- Κεντρική χωροταξική ενότητα, πολεοδομικό συγκρότημα Αθήνας
- Βόρειο - δυτικοί Δήμοι
- Θριάσιο πεδίο
- Πεδιάδα ΖΟΕ, Μεσογείων

3.6. Προσδιορισμός κλίμακας εγκατάστασης, χωρητικότητα

Στην αναζήτηση του χώρου εγκατάστασης είναι σημαντική η κλίμακα του χώρου, η οποία εξαρτάται από τη χωρητικότητα της εγκατάστασης (νοικοκυριά, άτομα) και τη μικτή απαίτηση επιφάνειας (τ.μ. ανά νοικοκυριό) βάσει του χαρακτήρα της προσωρινής διαμονής (τεχνικά χαρακτηριστικά αναλύονται στο επόμενο κεφάλαιο II.4.)

Η εξέταση της χωρητικότητας αφορά : την επιλογή συγκέντρωσης μεγάλου αριθμού ατόμων της ίδιας ειδικής κοινωνικής ομάδας στην ίδια θέση ή αντίθετα τη δημιουργία μικρότερου μεγέθους εγκαταστάσεων.

Στον καταυλισμό της Ορφέως καταγράφηκαν τις ημέρες της απογραφής 435 άτομα (96 νοικοκυριά - καταλύματα) ενώ 5 έλλειπαν προσωρινά.

Στο συνολικό σχεδιασμό του έργου είναι σκόπιμο να προβλεφθεί η προσαύξηση του πληθυσμού κάλυψης από νοικοκυριά που διαβιούν μεμονωμένα στο Ελαιώνα και δεν εντοπίστηκαν κατά την έρευνα.

Προβλέπεται η δημιουργία χώρου κατασκήνωσης διερχομένων.

Επίσης η επιλογή επίλυσης αντιμετώπισης αντίστοιχων θεμάτων στην περιοχή υποδοχής της εγκατάστασης αυξάνει τις ανάγκες και τη χωρητικότητα.

Από την καταγραφή των χαρακτηριστικών της εγκατάστασης προσδιορίστηκε ότι ο καταυλισμός της Ορφέως αποτελείται από 9 περίπου διευρυμένες οικογένειες. Διαπιστώθηκε ότι βάσει των σημερινών χαρακτηριστικών (επίπεδο φτώχειας) η αλληλεγγύη των ομάδων αυτών επιτρέπει τη διαβίωση των μελών της.

Άρα η διάσπαση του καταυλισμού σε μικρότερες ενότητες είναι αποδεκτή εφόσον διατηρηθούν ενιαίες οι διευρυμένες οικογένειες, κατά τη μεταβατική φάση προεργασίας της κοινωνικής ενσωμάτωσης

Μεγάλη εγκατάσταση θεωρείται χωρίς τους διερχομένους, αυτή των 100 νοικοκυριών (500 άτομα) και άνω (τάξη Ορφέως).

Μικρή εγκατάσταση θεωρείται της τάξης κάτω των 30 νοικοκυριών (150 ατόμων, ΔΕΠΟΣ 1999) και εξετάζεται η αύξηση του μεγέθους της στα 50 νοικοκυριά (250 άτομα) που εντέλει μπορεί να θεωρηθεί μεσαία.

Παρακάτω αξιολογείται η Μεγάλη και η Μικρή εγκατάσταση ανάλογα με τις επιπτώσεις θετικές ή αρνητικές ανά παράμετρο αξιολόγησης.

<u>Εγκατάσταση</u>	<u>Μικρή</u>	<u>Μεγάλη</u>
Κοινωνική ενσωμάτωση	θετική	αρνητική
Κοινωνική Αποδοχή	θετική	αρνητική
Σε σχέση με την απασχόληση	θετική	αρνητική
Ένταξη στις υφιστάμενες		
Κοινωφελείς Υπηρεσίες	θετική	αρνητική
Ευκολία εξεύρεσης χώρου	θετική	αρνητική
Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών	αρνητική	θετική
Χρόνος διαδικασίας	αρνητική	θετική

Από τα παραπάνω κρίνεται ότι η ικανοποίηση των αναγκών μετεγκατάστασης του πληθυσμού της Ορφέως δεν είναι σκόπιμο να υλοποιηθεί σε μία θέση, αλλά ζητείται η διάσπασή του και η εξεύρεση τουλάχιστον δύο θέσεων.

Ο αριθμός των αναγκαίων εγκαταστάσεων, θέσεων, δύναται να αυξηθεί εφόσον επιλεγεί από την πολιτεία ή βέλτιστη κατά την άποψή μας εκτέλεση μικρών τοπικών προγραμμάτων και της ολοκληρωμένης επίλυσης αντίστοιχων ζητημάτων της χωρικής υπο-ενότητας υποδοχής του πληθυσμού της Ορφέως (ανάλογα με το χώρο που τελικά θα επιλεγεί).

3.7. Λήψη άμεσων μέτρων βελτίωσης συνθηκών στον υφιστάμενο καταυλισμό

Οποιαδήποτε λύση επιλεχθεί, δεν δύναται να είναι άμεση, καθώς προϋποθέτει εξεύρεση γης, προώθηση της διαδικασίας θεσμοθέτησής της, πιθανόν αγορά γης ή διαδικασίες απαλλοτρίωσης, μελετητικές εργασίες, κατασκευαστικές εργασίες, οργάνωση υποδοχής του νέου πληθυσμού με ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού και προετοιμασίας των τοπικών κοινωφελών εξυπηρετήσεων, πρόσληψη προσωπικού κ.λπ. Ως εκ' τούτου πρέπει να αντιμετωπισθούν τα υφιστάμενα προβλήματα, κατοίκων και περιοίκων για το χρονικό διάστημα μέχρι τη μετεγκατάστασή τους.

3.8. Ανάλυση ειδικών δράσεων

Όπως έχει καταγραφεί αποκλειστική πηγή εισοδήματος των κατοίκων του καταυλισμού της Ορφέως (πέραν της επαιτείας) δηλώνεται η συλλογή ανακυκλώσιμων υλικών. Επίσης καταγράφεται ως κύρια πηγή αρνητικών επιπτώσεων η καύση καλωδίων και άλλων υλικών για την συλλογή χαλκού. Επίσης σε άλλους δήμους καταγράφεται η κλοπή μεταλλικών καπακιών αποχέτευσης.

Κρίνεται αναγκαία η εξυγίανση του κλάδου της ανακύκλωσης υλικών καθώς αφενός αποτελεί ένα δυναμικό τομέα της οικονομίας και αφετέρου σε αυτόν τον κλάδο απασχολείται μεγάλο ποσοστό των Ρομά. Το υφιστάμενο σύστημα, με τα φαινόμενα παραοικονομίας, της λειτουργίας εγκαταστάσεων άνευ αδείας σε ακατάλληλη θέση, της αποδοχής προϊόντων κλοπής δημόσιου εξοπλισμού ή προϊόντων παράνομης διαδικασίας (καύσης) ωθεί σε παραβατικές συμπεριφορές άτομα χωρίς άλλη επαγγελματική επιλογή για την επιβίωση αυτών και των πολυμελών οικογενειών τους. Η απασχόληση αυτών των ατόμων σε ένα εποπτευόμενο από την πολιτεία οικονομικό κλάδο επιτρέπει την ένταξή τους στην υγιή οικονομία, την τήρηση των υποχρεώσεών τους έναντι του Κράτους, την αναβάθμιση του οικονομικού τους επιπέδου, την κοινωνική τους ενσωμάτωση και παράλληλα την εξάλειψη των φαινομένων αυτών που οχλούν τις τοπικές κοινωνίες που τους περιβάλλουν.

4. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

4.1. Αντίστοιχα παραδείγματα οργάνωσης χώρων για την υποδοχή Ρομά

4.1.1. Το παράδειγμα του Δήμου Μενεμένης

Στην Μενεμένη Θεσσαλονίκης κατασκευάστηκε «Οικισμός Βιοκλιματικής προκατασκευής για προσωρινή διαμονή Τσιγγάνων» 24 κατοικιών, τριών κατηγοριών (52 - 55 τ.μ., 65 - 77 τ.μ. και 89 - 95 τ.μ.) σε έκταση 13,5 στρεμμάτων.

Το έργο εκτελέστηκε βάσει της Α5/696/25.04.1983, Υγειονομικής διάταξης «Για την οργανωμένη εγκατάσταση πλανοδίων Νομάδων» η οποία στη συνέχεια αντικαταστάθηκε από την ΚΥΑ 23641/2003 που αποτελεί το υφιστάμενο πλαίσιο περί οργανωμένων χώρων εγκατάστασης πλανοδίων.

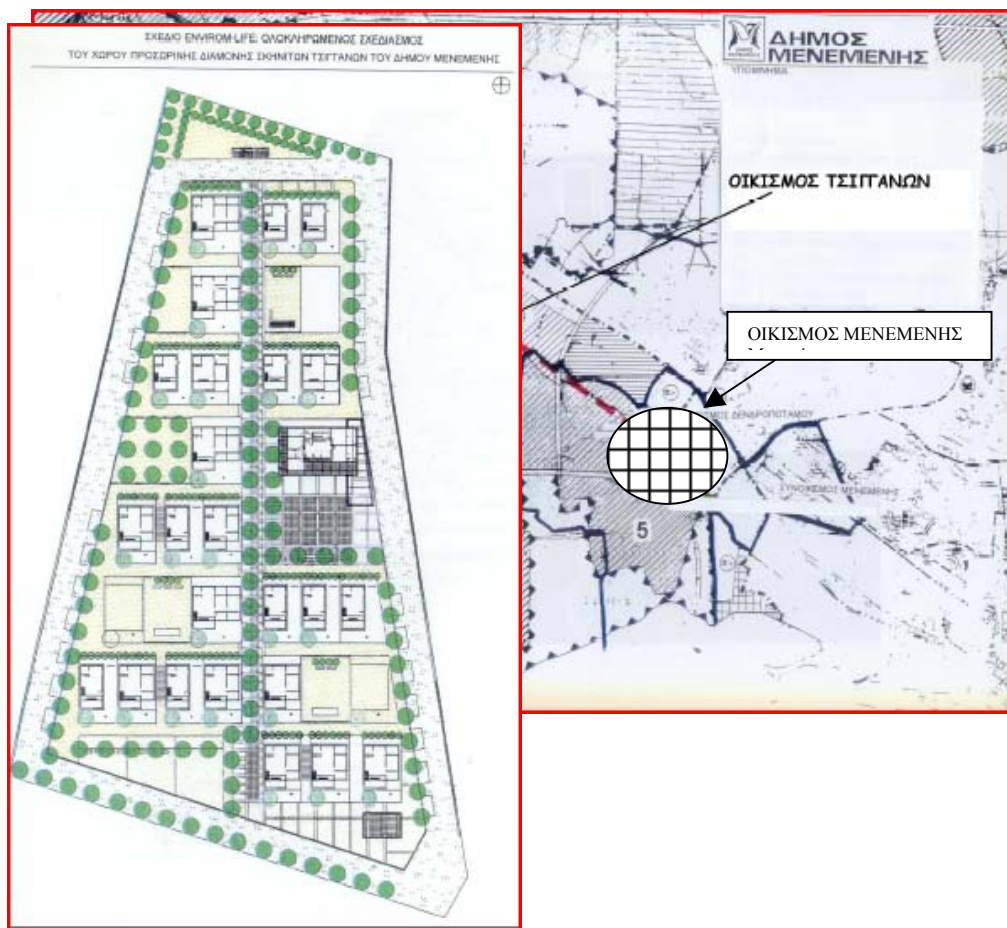
Σημειώνεται ότι βάσει της διάταξης του 1983 άρθρο 3 παρ. 1 «Οι χώροι οργανωμένης εγκαταστάσεως των πλανοδίων νομάδων που θα καθορισθούν, πρέπει να βρίσκονται έξω από κατοικημένες περιοχές και σε ικανή απόσταση από το εγκεκριμένο σχέδιο ή από τις τελευταίες συνεχόμενες κατοικίες».

Η θέση που επιλέχθηκε απέχει 2 χιλιόμετρα από τον οικισμό της Μενεμένης και ένα χιλιόμετρο από την οικιστική περιοχή του Εύοσμου. Ο υφιστάμενες χρήσεις στην άμεση περιοχή του είναι μη οικιστικές.

Στον χώρο κατασκευάστηκε κοινόχρηστο κτίριο «Κοινωνικό Κέντρο» με πρόβλεψη ιατρείου, κυλικείου και γραφείο Δήμου.

Το έργο κατασκευάστηκε εντός 2 ετών και παραδόθηκε το 2002.

Η εξέλιξη του έργου παρουσίασε δυσκολίες, αυθαίρετη κατάληψη των κατοικιών, αδυναμία σύστασης και εν τέλει λειτουργίας του χώρου βάσει ενός καταστατικού, έλλειψη εκπροσώπησης των νέων κατοίκων. Στην φωτογραφία του 2006 ο οικισμός παρουσιάζεται βανδαλισμένος και ανενεργός. Ο Δήμος σε αλληλογραφία του επισημαίνει ότι «χρειάζονται συνοδευτικές πολιτικές και χρηματοδότηση επί μόνιμου βάσεως για την άρση της κατάστασης και ενσωμάτωσης των σκηνιτών στις δομές της πόλης».

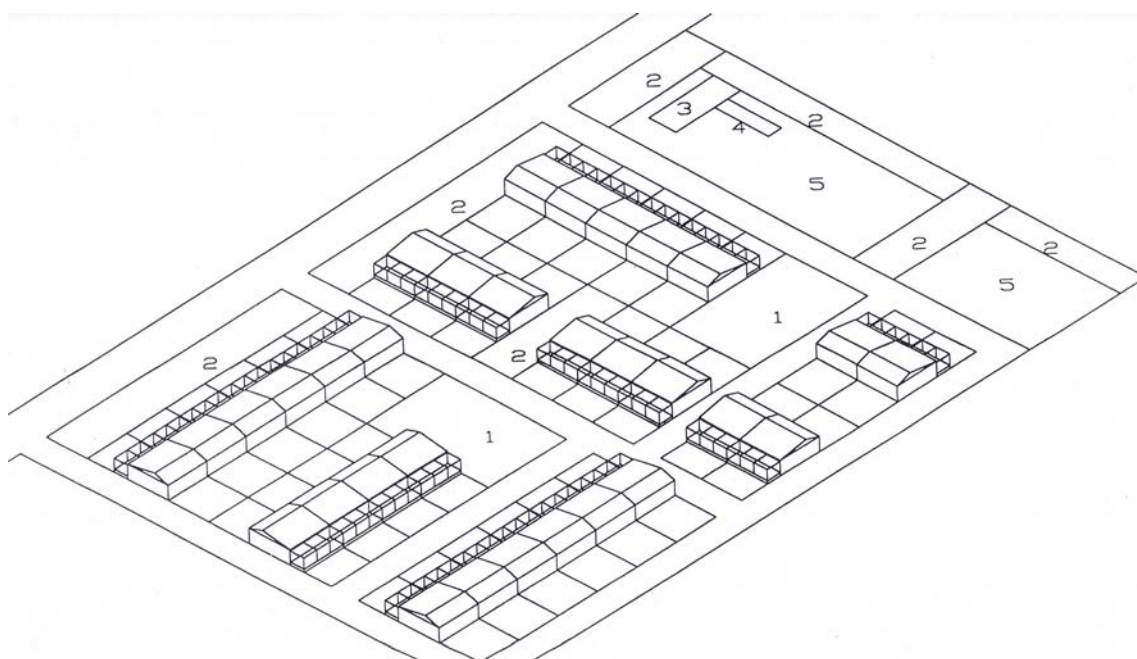
4.1.2. Η μελέτη ΔΕΠΟΣ

Η μελέτη εκπονήθηκε το 1999 από τη Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας και Στέγας α.ε., Διεύθυνση Μελετών και Ερευνών.

Στοχεύει στην τυποποίηση οικισμών και κατοικιών με χαμηλό κόστος που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες και τα κοινωνικά τσιγγάνικα χαρακτηριστικά με στόχο την οριστική επίλυση στεγαστικών αναγκών.

Προβλέπει κατανομή κοινοχρήστων / κοινωφελών σε σχέση με τις οικοπεδικές εκτάσεις 40% / 60% που αντιστοιχεί σε συνήθεις πολεοδομικές προδιαγραφές

Η μελέτη υιοθετεί ως βέλτιστο μέγεθος τις 30 κατοικίες (αντιστοιχία με 5 άτομα το νοικοκυριό τα 150 άτομα).

1. Ελεύθεροι χώροι - χώροι παιγνιδιού
2. Προστατευτικές ζώνες πρασίνου
3. Κοινοτικό κατάστημα
4. Κοινόχρηστες εγκαταστάσεις υγιεινής
5. Χώρος υποδοχής επισκεπτών (camping)

Πολεοδομικά μεγέθη Συγκριτική παρουσίαση	Μενεμένη Οικισμός προσωρινής διαμονής Τσιγγάνων	Τυπολογία οικισμού ΔΕΠΟΣ	Καταυλισμός Ορφέως
Σύνολο έκτασης m ²	13.460	10.000	20.000
Έκταση κοινωφελών και κοινοχρήστων m ²	5.384 (1*)	4.000	8.000 (2*)
Έκταση ανάπτυξης καταλυμάτων m ²	8.076	6.000	12.000

Αριθμός καταλυμάτων	24	30	95
Μέσος αριθμός ατόμων ανά κατάλυμα	4,7	4,7	4,7
Σύνολο πληθυσμού (χωρητικότητα)	112,8	141	447
Μικτή έκταση ανά κατάλυμα m ²	561	333	211

Πυκνότητα brutto ha	83,80	141,00	223,25
Πυκνότητα netto ha	139,67	235,00	372,08

Μέση κατοικία m ²	72,0	62,5	30,0
Μέση κατοικία και ημιυπαίθριοι m ²		80,0	
Μέσο "οικόπεδο" m ²	336,5	200,0	126,3
Συνολική Εκτιμώμενη δόμηση m ²	1.728	1.875	2.850
Συντελεστής δόμησης (brutto)	0,13	0,19	0,14
Συντελεστής δόμησης (netto)	0,21	0,31	0,24

Σύνολο κάλυψης καταλυμάτων m ²	1.210 (1*)	2.400	2.850 (1*)
Συντελεστής κάλυψης (netto) m ²	0,15 (1*)	0,40	0,24 (1*)

(1*) εκτίμηση

(2*) αφορά οδούς, χώρους που λειτουργούν ως "πλατείες" αλλά και χώρους αδρανών υλικών και απορριμμάτων

4.2. Προσέγγιση των προδιαγραφών χώρου προσωρινής διαμονής

Στα πλαίσια των σταδίων της παρούσης μελέτης, η προσέγγιση των στοιχείων φυσικού σχεδιασμού του χώρου έπεται. Κρίνεται σκόπιμο να κατατεθούν οι αρχικές σκέψεις ώστε να προσδιοριστούν οι απαιτήσεις το οποίο συμβάλλει στη διαδικασίας εξεύρεσης της έκτασης.

Θεσμικό καθεστώς

Όπως αναφέρθηκε στο κεφάλαιο Α.1.2. η χρήση δύναται να ενταχθεί την εκτός σχεδίου περιοχή, εφόσον δεν έχουν καθορισθεί χρήσεις γης με χωροταξικό σχέδιο.

Στις Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου που περιβάλλουν την περιαστική της Αθήνας κατά την πλέον ασφαλή επιλογή πρέπει να είναι συμβατή η χρήση κατοικίας.

Στην περιαστική ζώνη της Αθήνας οι εκτάσεις σε αυτό το καθεστώς γης είναι κατά κύριο λόγο ιδιωτικές, μικρής έκτασης το κόστος γης είναι ιδιαίτερα ψηλό. Είναι σκόπιμο για λόγους δημόσιου συμφέροντος, του προσωρινού της διαμονής, του κοινωνικού - προνοιακού (χαρακτήρας ειδικής κοινωνικής υποδομής) αλλά και του επείγοντος χαρακτήρα ίδρυσης της εγκατάστασης, να εξετασθεί η συμβατότητα χωροθέτησης της χρήσης στις παρυφές οικιστικών χρήσεων.

Ο χαρακτήρας του χώρου που προσομοιάζει σε ένα κοινωφελούς σκοπού οικισμό με ιδιάζουσα τυπολογία, ιδιαίτερα χαμηλό συντελεστή δόμησης και τις δικές του κοινωφελείς και κοινόχρηστες χρήσεις οδικό δίκτυο χώρους πρασίνου κ.λπ. συμβαδίζει με την έννοια του τοπικού ρυμοτομικού και δεν δύναται να ενταχθεί σε διαμορφωμένες πολεοδομικά εκτάσεις.

Κοινωφελείς εγκαταστάσεις

Ο προσωρινός χαρακτήρας της εγκατάστασης είναι σκόπιμο να ενισχυθεί με κοινωφελείς υποδομές υποστήριξης του πληθυσμού με στόχο να συμβάλλουν στην σταδιακή κοινωνική ενσωμάτωση του πληθυσμού.

Σημειώνεται ότι λειτουργίες που στοχεύουν στην κοινωνική ενσωμάτωση θα είναι ιδιαίτερα σημαντικές στην αρχική λειτουργία του έργου, όπου η ένταξη του πληθυσμού θα είναι απότομη. Απώτερος στόχος η σταδιακή ενσωμάτωση μέρος αυτών των κοινωνικών υποδομών σε αυτές του Δήμου καθώς αναμένεται να μην απαιτούνται στον ίδιο βαθμό.

Βάσει των παραπάνω και των αναφορών του κεφ.ΙΙ.3 περί της υλοποίησης Τοπικού Σχεδίου Δράσης η οριστικοποίηση των εγκαταστάσεων θα υλοποιηθεί σε εκείνο το στάδιο. Πολεοδομικά στην εγκατάσταση προβλέπεται το 40% της έκτασης προς κοινόχρηστους χώρου και κοινωφελείς εγκατάστασης, ως κοινή πρακτική που καλύπτει τις απαιτήσεις εκτάσεων.

Συνοπτικά στην παρούσα φάση καταγράφονται ανάγκες ενός κοινωφελούς κτιρίου με γραφειακούς χώρους που καλύπτουν ανάγκες εγκατάστασης φύλακα στον χώρο, γραφείο διαμεσολαβητή Ρομά, κοινόχρηστης αίθουσας πολλαπλών χρήσεων (συνεύρεσης, καφεενείου, ανακοινώσεων, κ.λπ.).

Πρωταρχικό μέλημα η εκπαίδευση των παιδιών του καταυλισμού αλλά και ενηλίκων η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και η μείωση του αναλφαριθμητισμού. Αν και ο στόχος πάντοτε είναι της ένταξης των παιδιών στα σχολεία της περιοχής, κρίνεται σκόπιμη η ένταξη στον χώρο τάξεων υποδοχής και ενισχυτικής διδασκαλίας ως πρώτο βήμα.

Σημειώνεται ότι η έκταση και ο χαρακτήρας των εγκαταστάσεων εξαρτάται από την κλίμακα της εγκατάστασης και την παρουσία Κοινωφελών Τοπικών Λειτουργιών σε κοντινή απόσταση όπως Ιατροκοινωνικό Κέντρο, Κέντρο Υγείας, Κοινωνικές υπηρεσίες Δήμου, ΚΕΠ, Σχολεία, Αθλητικές και Πολιτιστικές εγκαταστάσεις κ.λπ.

Κρίνεται ως βέλτιστη επιλογή η αξιοποίηση υφιστάμενων εγκαταστάσεων, η ενίσχυση υφισταμένων ακόμη και η δημιουργία νέων στην ευρύτερη περιοχή για το σύνολο των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής.

Η αντίληψη αυτή βοηθά στην κοινωνική ενσωμάτωση των νέων κατοίκων ενισχύοντας τις επαφές με τη γύρω περιοχή.

Επίσης λειτουργεί θετικά στην αποδοχή των νέων κατοίκων από αυτούς της περιοχής υποδοχής καθώς η έλευση των Ρομά σηματοδοτείται με την ενίσχυση των κοινωνικών τους υποδομών η την δημιουργία νέων. Η διάχυση των εγκαταστάσεων στην περιβάλλουσα την εγκατάσταση, οικιστικό ιστό, λειτουργεί ως αντισταθμιστικό όφελος για τον Δήμο και τους κατοίκους.

Η φύση και έκτασή τους σχετίζεται με τη λειτουργία σε κοντινή θέση σχετικών κοινωνικών υποδομών.

Χωρητικότητα

Βάσει των παραδειγμάτων που εξετάστηκαν και τη δομή των διευρυμένων οικογενειών του καταυλισμού της Ορφέως προσδιορίζεται ένα ελάχιστο των 30 καταλυμάτων (περί τα 150 άτομα) της τυπολογίας ΔΕΠΟΣ και μέγιστο 50 καταλυμάτων (250 άτομα). Βάσει αυτής της χωρητικότητας (που καλύπτει και τη μεγαλύτερη διευρυμένη οικογένεια της Ορφέως - περί τα 120 άτομα) απαιτούνται 2 έως 3 χώροι για την κάλυψη των αναγκών.

Μέση κατοικία

Η μακρόχρονη διαμονή επιβάλλει την ένταξη κατοικιών. Το μέγεθος των κατοικιών κυμαίνεται ανάλογα με τις ανάγκες του νοικοκυριού (άτομα) μεταξύ 40 και 85 τ.μ. βάσει αντίστοιχων προγραμμάτων και της σχετικής μελέτης ΔΕΠΟΣ.

Σημειώνεται ότι στα δημοτικά προγράμματα που υλοποιούνται με την αξιοποίηση του μέτρου των στεγαστικών δανείων, η ελάχιστη καθαρή επιφάνεια είναι των 85 τ.μ. (28807 ΚΥΑ/2004).

Επίσης στις πολεοδομικές προδιαγραφές χρησιμοποιείται ως επιφάνεια κατοικίας ανά άτομο τα 20 έως 40 τ.μ.

Για τις ανάγκες της προσωρινής διαμονής, ως μεταβατική φάση τελικής στεγαστικής αποκατάστασης κρίνεται ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη και η μέση επιφάνεια σημερινής κατοικίας αλλά και η τυπολογία του συγκεκριμένου πληθυσμού.

Η αναγκαιότητα συσχέτισης του σημερινού κελύφους είναι αναγκαία και για την αποφυγή σύγχυσης από τους κατοίκους του χώρου ως την τελική τους αποκατάσταση.

Εξετάζεται με ενδιαφέρον η τυποποίηση της σημερινής τυπολογίας, όπως αυτή καταγράφηκε (κεφ. Ι.Γ.3.) η οποία έχει διαμορφωθεί από τη διαχρονική εμπειρία της συγκεκριμένης ειδικής ομάδας, εντάσσεται στην Ρομανιτέ κουλτούρα και δύναται να υλοποιηθεί με χαμηλό κόστος.

Μικτή έκταση ανά νοικοκυριό - κατάλυμα

Η μέση έκταση ανά νοικοκυριό των 333 τ.μ. (200 τ.μ. κατοικία και περιβάλλον χώρος αυτής) της ΔΕΠΟΣ πρέπει να θεωρηθεί ως μέγιστη. Σήμερα το αντίστοιχο στην Ορφέως είναι (211 και 126 τ.μ. αντίστοιχα)

Η αξιοποίηση της τυπολογίας ΔΕΠΟΣ και η αναλογική προβολή στον πληθυσμό της Ορφέως για 90 νοικοκυριά (Ορφέως = 96) διαμορφώνει :

τρεις οικισμούς των 10 στεγμάτων ο κάθε ένας,
συνολική απαίτηση 30 στεγμάτων

Χώρος προσωρινής διαμονής διερχομένων

Προβλέπεται ελεύθερος χώρος με υποδομές κατασκηνώσεις για την υποδοχή διερχομένων.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΚΤΑΣΕΩΝ / ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ

Στο επόμενο στάδιο θα συλλεχθούν προτάσεις φορέων του Δημοσίου ως προς τις ενδεχόμενες θέσεις δημιουργίας χώρου ή χώρων Οργανωμένων Εγκαταστάσεων Πλανοδίων.

Η αξιολόγηση των θέσεων που εν τέλει θα προταθούν στην Επιτροπή του άρθρου 2 της ΚΥΑ 23641/2003 θα διενεργηθεί βάσει πολυκριτηριακής ανάλυσης. Τα κριτήρια αξιολόγησης των εκτάσεων παρατίθενται και αναλύονται παρακάτω.

Οικιστική Καταλληλότητα

Η μακρά έστω και προσωρινή διαμονή στον χώρο προσδίδει τα χαρακτηριστικά κατοικίας στη χρήση. Αυτό το χαρακτηριστικό ορίζει ως κύρια κριτήρια καταλληλότητας της θέσης τα αντίστοιχα πολεοδομικά κριτήρια χωροθέτησης περιοχής με χρήση κατοικίας.

- α. Στην περίπτωση όπου η χρήση αναζητείται εντός οριοθετημένων περιοχών με επιτρεπόμενη χρήση κατοικίας τότε τα κριτήρια καταλληλότητας έχουν κατ' αρχάς εξετασθεί κατά τη διαδικασία καθορισμού.
- β. Στην περίπτωση όπου η χρήση αναζητείται στην εκτός σχεδίου περιοχή και εκτός πολεοδομικά ρυθμιζόμενων ζωνών ή εντάσσονται σε ζώνη που δεν προβλέπεται η χρήση κατοικίας, τότε ισχύουν ως κριτήρια χωροθέτησης τα αντίστοιχα της πολεοδομικής νομοθεσίας για την ανάπτυξη οικιστικής χρήσης.

Θέσεις στην α. περίπτωση, αντιμετωπίζονται ενιαία.

Θέσεις στην β. περίπτωση, αξιολογούνται βάσεων των κριτηρίων οικιστικής καταλληλότητας των πολεοδομικών προδιαγραφών. Σε αυτά υφίστανται ζώνες απαγορευτικές που απορρίπτονται (περιβαλλοντικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, γεωλογικά ακατάλληλες, θεσμοθετημένες ζώνες ακαταλληλότητας γύρω από οχλούσες χρήσεις κ.λπ.).

Εξετάζονται θετικά θέσεις σε επαφή ή βάση της προσέγγισής τους με θεσμοθετημένη ή υφιστάμενη οικιστική περιοχή.

Συμβατότητα με το θεσμικό πολεοδομικό πλαίσιο.

Θέσεις με θεσμοθετημένη χρήση κατοικίας αξιολογούνται θετικά.

Θέσεις με μη θεσμοθετημένη χρήση κατοικίας αξιολογούνται αρνητικά, καθώς επιμηκύνουν χρονικά τη διαδικασία και ενέχουν τον κίνδυνο τελικής απόρριψης.

Στην παρούσα φάση δεν κρίνονται απορριπτέες. Η απόφαση ένταξης στη διαδικασία αναζήτησης θα καθορισθεί σε συνεργασία με το ΥΠΕΚΑ, τη νομική του υπηρεσία και τον ΟΡΣΑ.

Η επιδίωξη αυτής της αναζήτησης βασίζεται στο δυσεύρετο εκτάσεων του δημοσίου σε θεσμοθετημένες περιοχές κατοικίας, το κόστος αγοράς γης και την επιδίωξη μη αξιοποίησης της διαδικασίας αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ιδιωτικής γης.

Ο ιδιαίτερος πολεοδομικός χαρακτήρας του χώρου (εσωτερικό οδικό δίκτυο, κοινόχρηστοι χώροι και κοινωφελείς εγκαταστάσεις, χαμηλή δόμηση, ιδιαίτερα κτίσματα κ.λπ.) ανταποκρίνεται στον κοινωνικό προσανατολισμό κάλυψης αναγκών ειδικής κοινωνικής ομάδας.

Κρίνεται θετικά η ένταξη του χώρου σε περιοχή που δεν έχει διαμορφωθεί πολεοδομικά ή βρίσκεται στο στάδιο σχεδιασμού της, όπως περιοχή ενταγμένη στο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο με χρήση κατοικίας, χωρίς ώριμη πολεοδομική μελέτη. Στην περίπτωση αυτή ο χώρος δύναται να ενταχθεί στο συνολικό σχεδιασμό της περιοχής. Στην περίπτωση αυτή αυξάνεται ο χρόνος των διαδικασιών.

Μέγεθος της έκτασης

Κατ' ελάχιστο ζητείται ενιαία έκταση 10 στρεμμάτων. Συνολικά απαιτείται έκταση 30 στρεμμάτων για την κάλυψη των αναγκών των Ρομά Ελαιώνα.

Ιδιοκτησιακό καθεστώς

Επιδιώκεται η εξεύρεση δημόσιων εκτάσεων.

Αξιολογούνται αρνητικά υποδεικνυόμενα ακίνητα ιδιωτών. Συνυπολογίζεται όμως η πιθανή συναίνεση του ιδιοκτήτη και το κόστος απόκτησης.

Αξιολογούνται ιδιαίτερα θετικά τυχόν διαθέσιμες εκτάσεις το Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας ή άλλων φορέων στεγαστικής αποκατάστασης του Δημοσίου.

Χρόνος διαδικασίας καθορισμού και απόκτησης γης

Ανάλογα με το καθεστώς γης, πολεοδομικό και ιδιοκτησιακό, αξιολογείται ο χρόνος των απαιτούμενων διαδικασιών.

Αξία γης

Αξιολογείται το κόστος απόκτησης γης αν αυτό απαιτείται.

Εξυπηρετήσεις από πόλη - κοινωφελείς λειτουργίες

Αξιολογείται θετικά, η ύπαρξη κοινωφελών λειτουργιών που δύνανται να υποστηρίξουν την εγκατάσταση, ιδιαίτερα η εγγύτητα σε Ιατροκοινωνικό Κέντρο.

Πληθυσμοί Ρομά της περιοχής.

Δεν κρίνεται κατ' αρχάς θετική η χωροθέτηση της εγκατάστασης σε περιοχές με διαμορφωμένη αρνητική αντίληψη για τους πληθυσμούς Ρομά λόγω τοπικών αντίστοιχων προβλημάτων.

Είναι υπό όρους θετική η χωροθέτηση σε περιοχές με αντίστοιχα προβλήματα μικρής κλίμακας. Η θετική αξιολόγηση προκύπτει εφόσον η επιλογή της περιοχής συνδέεται με την επίλυση των αντίστοιχων θεμάτων και δημιουργείται έτσι πλαίσιο αποδοχής από τον Δήμο της περιοχής και εν τέλει επίλυση ενός αντίστοιχου ζητήματος.

Σχέση με απασχόληση του μεταφερόμενου πληθυσμού

Είναι θετική η διασπορά των υφιστάμενων και προτεινόμενων θέσεων Ρομά.

Οι μεταξύ τους αποστάσεις κρίνονται θετικά καθώς ασκούν παρόμοια επαγγέλματα και συχνά λειτουργούν ανταγωνιστικά.

Εγγύτητα με την υφιστάμενη θέση

Κρίνεται θετική η εγγύτητα της νέας θέσης με την υφιστάμενη.

Σύνδεση με Κυκλοφοριακό δίκτυο

Είναι θετική η επιλογή θέσης πλησίον του βασικού οδικού δικτύου της περιοχής, καθώς η επαγγελματική απασχόληση των κατοίκων συνδέεται με μετακινήσεις που σκόπιμο είναι να μην υλοποιούνται μέσω οικιστικής περιοχής.

Συνέργεια χρήσεων

Κρίνεται θετική, η ύπαρξη στην ευρύτερη περιοχή χρήσεων που συνάδουν με την επαγγελματική απασχόληση του πληθυσμού, ιδιαίτερα περιοχές υλοποίησης προγραμμάτων ανακύκλωσης από δημόσιους φορείς στα οποία δύνανται να συμμετάσχουν, αγροτικές περιοχές, ζώνες μεταποίησης κ.α.

6. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

Εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις ως προς την περιοχή αναζήτησης καθώς και ως προς τη διαδικασία και τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό της εγκατάστασης.

6.1. Εναλλακτικές ως προς τη θέση αναζήτησης της αναζήτησης της εγκατάστασης

Εξετάζονται οι εναλλακτικές τοποθετήσεις σε επίπεδο χωροταξικών ενοτήτων με σκοπό τη στόχευση περιοχών αναζήτησης στο επόμενο στάδιο.

Η αναζήτηση σκοπεύει σε οικοπεδική έκταση τουλάχιστον 10 στρεμμάτων, όπου δομούνται χαμηλά κτίσματα κατοικίας, στο υπόλοιπο της έκτασης αναπτύσσονται οδοί, κοινόχρηστοι χώροι και κοινωφελείς εγκαταστάσεις. Η καθαρή πυκνότητα κατοίκησης προσεγγίζει τα 200 άτομα/ha. Ο μικτός Σ.Δ. που απαιτείται είναι μικρότερος του 0,3.

Σημειώνεται ότι η παραπάνω τυπολογία αντιστοιχεί ως προς τον συντελεστή δόμησης σε τυπολογία περιαστικής κατοικίας (χαμηλός συντελεστή δόμησης), είτε παραθεριστικής κατοικίας, είτε σε ειδική κοινωνική υποδομή. Επισημαίνεται επίσης ότι ο απαιτούμενος συντελεστής θα ήταν διπλάσιος αν λαμβάνετο υπόψη διαφορετική (συνήθης) αναλογία τ.μ. ανά κάτοικο. Δηλαδή η πυκνότητα κατοίκησης δύναται να θεωρηθεί αστική, ενώ η τελική δόμηση και τύποι κατοικίας και η εν γένει ανάπτυξη, περιαστική, ή ειδική κοινωνική υποδομή στην εκτός σχεδίου περιοχή.

Παρακάτω εξετάζονται ευρύτερες ζώνες αναζήτησης.

6.1.1. Περιοχή Ελαιώνα

6.1.1.1. Μηδενική Λύση

Η διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης κρίνεται εκτός αποδεκτού νομικού και κοινωνικού πλαισίου. Δεν συνιστά αποδεκτή εναλλακτική λύση.

6.1.1.2. Θεσμοθέτηση της έκτασης του υφιστάμενου καταυλισμού ως χώρος προσωρινής διαμονής

Η θεσμοθέτηση του χώρου αντίκειται στο θεσμικό καθεστώς της έκτασης. Ειδικότερα η χρήση του χώρου (Ε) «πρακτορεία μεταφορών», καλείται να επιλύσει ένα από τα προβλήματα της ευρύτερης περιοχής που είναι η διασπορά αυτής της χρήσης σε περιοχές που το ΠΔ1049/1995 Ρυμοτομικό Σχέδιο δεν την επιτρέπει.

Ως εκ τούτου δεν προκρίνεται η εναλλακτική λύση.

Μέχρι την έναρξη της δρομολογούμενης εγκατάστασης εκκρεμεί η υλοποίηση της δεύτερης παραγράφου της απόφασης της 2-7-2008 της Επιτροπής άρθρου 2 ΚΥΑ 2003 της Περιφέρειας Αττικής : «2. Στον εν λόγω χώρο και για όσο διάστημα διαμένουν οι Ρομά απαιτείται η τήρηση όλων των απαιτούμενων διατάξεων και η λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας. Σε αυτά περιλαμβάνονται αποχέτευση, ύδρευση, χώρος συλλογής απορριμμάτων, υγιεινοί χώροι διαβίωσης».

Στην πρώτη παράγραφο η ίδια απόφαση δρομολογούσε τη μελέτη αναζήτησης χώρου στην Περιφέρεια Αττικής για την μετεγκατάσταση του πληθυσμού.

6.1.3. Άλλες θέσεις αναζήτησης στην περιοχή του Ελαιώνα

Από το πολεοδομικό σχεδιασμό του Ελαιώνα έχει προκριθεί η χωροθετήση χρήσεων βιομηχανίας, τριτογενούς στο μεγαλύτερο μέρος της έκτασης. Θεσμοθετημένες περιοχές κατοικίας εντάχθηκαν εκεί που προϋπήρχε και ως χρήση Δ σε μικρά τμήματα της έκτασης όπως κατά μήκος της Ιεράς Οδού. Από την τεχνική έκθεση του Δήμου Αθηναίων αναφέρεται ότι ο Δήμος δεν διαθέτει εκτάσεις με χρήση κατοικίας.

Κρίνεται ως θετική η εξεύρεση θέσης στην περιοχή του Ελαιώνα ως επίλυση του ζητήματος στην ευρύτερη περιοχή του ως προς τον πληθυσμό Ρομά του Ελαιώνα καθώς έχει επιλέξει τη συγκεκριμένη περιοχή και διαβιεί σε αυτήν.

Οι αξίες γης είναι υψηλές καθώς αν και υποβαθμισμένη η περιοχή είναι ιδιαίτερα κοντά στο Μητροπολιτικό Κέντρο της Αθήνας.

Ο Ελαιώνας αποτελεί πεδίο αναζήτησης του επόμενου σταδίου, κρίνεται όμως εξαιρετικά δύσκολη η εξεύρεση χώρου μεγέθους 10 στρεμμάτων που έχει τεθεί ως ελάχιστο όριο σε περιοχή με επιτρεπόμενη χρήση κατοικίας με το υφιστάμενο καθεστώς.

Ο Ελαιώνας προτείνεται ως πεδίο διερεύνησης του επόμενου σταδίου, κυρίως για την εξάντληση των πιθανοτήτων εξεύρεσης θέσης, τμήματος τουλάχιστον του πληθυσμού εντός της ευρύτερης περιοχής της υφιστάμενης κατοικίας του. Αυτό κρίνεται εφικτό μάλλον μόνο αν η διοίκηση επιδιώξει μία ευρύτερη τροποποίηση χρήσεων γης και ενδυνάμωση της χρήσης κατοικίας, στην περιοχή του Ελαιώνα.

6.1.4. Διασπορά του πληθυσμού σε υφιστάμενα κτίσματα περιοχών κατοικίας στην ευρύτερη περιοχή του υφιστάμενου καταυλισμού.

Η ένταξη οικογενειών σε διαμερίσματα και κατοικίες στην ευρύτερη περιοχή είναι θετική ως προς την κοινωνική ενσωμάτωση του πληθυσμού καθώς αντί της διατήρησης της συγκέντρωσης του ενιαίου του πληθυσμού ή της απομάκρυνσης του, τα νοικοκυριά εντάσσονται στον οικιστικό ιστό όπως οι άλλες κοινωνικές ομάδες.

Η υλοποίηση αυτής της λύσης συνιστά κοινωνικό πολυδιάστατο πρόγραμμα με επιμέρους μέτρα αντίστοιχα του Τοπικού Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης που προτείνεται στην περιοχή μετεγκατάστασης, στα οποία θα πρέπει να περιλαμβάνεται και η επιδότηση του ενοικίου τουλάχιστον σε πρώτη φάση. Η αναζήτηση έκτασης για την ανάπτυξη της εγκατάστασης μετατρέπεται σε αναζήτηση κατοικιών. Η εκτέλεση έργων ανακαίνισης εγκαταλελειμμένων σπιτιών ή γενικότερα κτισμάτων της περιοχής και σύναψης μακράς διάρκειας μισθώσεων με τους ιδιοκτήτες, αποτελούν συμπληρωματικές δράσεις.

Αποτελεί ορθή κοινωνικά λύση όμως η εφαρμογή της συναντά σειρά δυσκολιών σε σχέση με το ειδικό θεσμικό πλαίσιο και την δυνατότητα εκτέλεσης της από δημόσιους φορείς.

Τα παραπάνω ακυρώνουν την δυνατότητα υλοποίησης της λύσης.

6.1.2. Πολεοδομικό Συγκρότημα της Αθήνας

Το πολεοδομικό συγκρότημα διακρίνεται από την πυκνότητα κατοίκησης και την έλλειψη των αναγκαίων κοινοχρήστων και κοινωνικών εκτάσεων. Ελεύθερες αδόμητες εκτάσεις κατά το Ρυθμιστικό της Αθήνας, στοχεύουν στην κάλυψη των αναγκών της πόλης σε κοινοχρήστους χώρους. Δεν αποτελεί πεδίο αναζήτησης του επόμενου σταδίου.

6.1.3. Θριάσιο

Το μεγαλύτερο μέρος του Θριάσιου πεδίου ρυθμίζεται από την ΖΟΕ Ασπροπύργου και ΖΟΕ Δήμων. Στο πλησιέστερο της Αθήνας τμήμα (ΖΟΕ Ασπροπύργου) προβλέπονται χρήσεις ΒΙΟΠΑ, Χονδρεμπορίου και Γεωργικής γης.

Οικιστικές περιοχές προβλέπονται γύρω από την πόλη του Ασπροπύργου και σε δύο μικρότερους οικισμούς εκατέρωθεν του Εμπορικού Σταθμού ΟΣΕ.

Υφίσταται μικρή σχετικά διαθεσιμότητα γης και οι αξίες γης είναι χαμηλές σε σχέση με άλλες περιοχές του λεκανοπεδίου.

Η περιοχή του Ασπροπύργου υφίστανται δύο αυθαίρετοι οικισμοί Ρομά της τάξης των 750 ατόμων και επίσης μικτός καταυλισμός εντός Βιομηχανικής Ζώνης που αναφέρεται ως 1.000 ατόμων. Παρουσιάζονται σημαντικά προβλήματα ενσωμάτωσης και αποδοχής. Επίσης σημαντικός αριθμός παλλινოსτούντων και μεταναστών διαμένουν στην περιοχή με στεγαστικά προβλήματα.

Λόγω των παραπάνω δεν κρίνεται σκόπιμη η εξέταση του Θριάσιου Πεδίου ως προς την μετεγκατάσταση του πληθυσμού Ρομά Ελαιώνα.

6.1.4. Βόρεια δυτική ενότητα Πολεοδομικού Συγκροτήματος

Στην ευρύτερη ενότητα Δήμων Αχαρνών, Άνω Λιοσίων, Ζεφυρίου υφίστανται ρυθμιζόμενες πολεοδομικά ζώνες (ΖΟΕ Αχαρνών, ΓΠΣ) και περιοχές χωρίς εγκεκριμένα χωροταξικά σχέδια .

Οι αξίες γης είναι σχετικά χαμηλές. Η ευρύτερη περιοχή συγκεντρώνει υψηλό αριθμό τσιγγάνων, περί τα 9.000 άτομα και εντοπίζονται σημαντικά προβλήματα στεγαστικών συνθηκών, πολεοδομικών προβλημάτων και κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Για το λόγο αυτό δεν κρίνεται κατ' αρχάς, σκόπιμη η εξέταση αυτής της ενότητας ως προς την μετεγκατάσταση του πληθυσμού Ρομά Ελαιώνα.

6.1.5. Πεδιάδα των Μεσογείων

Στο σύνολο της, το πολεοδομικό καθεστώς διέπεται από την ΖΟΕ Μεσογείων και τα αντίστοιχα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια των Δήμων. Οι προβλεπόμενες οικιστικές ζώνες περιβάλλουν τους υφιστάμενους πληθυσμούς. Υφίστανται διαθεσιμότητα γης κυρίως σε περιοχές που δεν έχει ολοκληρωθεί ο πολεοδομικός σχεδιασμός.

Η αξίες γης στην περιοχή είναι σχετικά υψηλές και ανοδικές.

Στην περιοχή υφίσταται αυθαίρετος καταυλισμός αντίστοιχου μεγέθους με την Ορφέως στον Δήμο Κορωπίου κατά μήκος της Αττικής Οδού και μικρές συγκεντρώσεις στον Δήμο Μαρκόπουλο, χωρίς προς το παρόν προβλήματα της κλίμακας του Δήμου Ασπροπύργου ή της Βορειοδυτικής ενότητας του Π.Σ.

Η περιοχή προτείνεται ως πεδίο διερεύνησης του επόμενου σταδίου.

6.2. Εναλλακτικές ως προς τη διαδικασία και τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό της εγκατάστασης

Έχουν ήδη αναφερθεί και στο κεφάλαιο αυτό συνοψίζονται.

6.2.1. Εναλλακτική ολοκληρωμένου λειτουργικού σχεδιασμού

Προτείνεται παράλληλα με τη διαδικασία αναζήτησης θέσης και εκτέλεσης έργων της οργανωμένης εγκατάστασης πλανοδίων, η εκπόνηση Τοπικού Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης.

Προτείνεται επίσης η έναρξη αυτού του προγράμματος να ξεκινήσει από τον καταυλισμό της Ορφέως προετοιμάζοντας τον πληθυσμού ως προς την μετεγκατάστασή του.

6.2.2. Εναλλακτική ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού αντίστοιχων εγκαταστάσεων στην ευρύτερη περιοχή θέσης υποδοχής

Προτείνεται η ενιαία αντιμετώπιση υφιστάμενων θεμάτων στην ευρύτερη περιοχή στην οποία θα ενταχθεί η εγκατάσταση, εφόσον σε αυτήν υφίστανται αντίστοιχα ζητήματα.

6.2.3. Εναλλακτική διαμόρφωσης θετικού πλαισίου, διαβούλευσης με τους εν δυνάμει Ο.Τ.Α. υποδοχής στη διαδικασία αναζήτησης θέσεων

Προτείνεται η διαμόρφωση ενός πλαισίου συνεργασίας μεταξύ Κεντρικής Διοίκησης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που θα περιλαμβάνει στοιχεία των δύο προηγούμενων εναλλακτικών και θα διαμορφώνει ένα πλαίσιο θετικής συνεργασίας και συναίνεσης. Το πλαίσιο αυτό κρίνεται σημαντικό να παρουσιαστεί παράλληλα με τη διαδικασία αίτησης προς τους Δήμους υπόδειξης εκτάσεων εντός των διοικητικών τους ορίων.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Περί στόχου του έργου

Το έργο, δημιουργία οργανωμένης εγκατάστασης πλανοδίων, για την μετεγκατάσταση των Ρομά Ελαιώνα, απευθύνεται σε μια ειδική κοινωνική ομάδα ατόμων με στόχο την κάλυψη προσωρινών τους αναγκών στέγασης. Το πρώτο αυτό βασικό συμπέρασμα συνάγεται από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και την υπηκοότητα των κατοίκων του καταυλισμού της Ορφέως (αλλοδαποί). Ο χώρος Προσωρινής Διαμονής Πλανοδίων της ΚΥΑ 23941/2003 εξυπηρετεί διερχόμενους και επίσης πλανοδίους «μέχρι τη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν στη μόνιμη εγκατάσταση τους».

Βάσει αυτού το νομικού πλαισίου, διαπιστώνεται ότι ο χαρακτήρας της υπό αναζήτησης θέσης είναι της προσωρινής εγκατάστασης μεν, μακρού διαστήματος δε.

Λόγω του προσωρινού χαρακτήρα της εγκατάστασης, των συνθηκών κοινωνικού αποκλεισμού που αντιμετωπίζουν οι Ρομά γενικά και ειδικά η συγκεκριμένη ομάδα, η υποβοήθηση των δυνατοτήτων κοινωνικής τους ενσωμάτωσης που θα τους οδηγήσει στην αποχώρηση από τη νέα εγκατάσταση, συναρτάται από σύνθετα μέτρα συμπληρωματικά της στέγασης.

Τα μέτρα αυτά είναι γνωστά στους αρμόδιους φορείς της ελληνικής πολιτείας, καθώς η ενασχόλησή της τα τελευταία 20 χρόνια με τους Έλληνες Ρομά έχει αναδείξει πολιτικές, μέτρα και πρακτικές σύγχρονης αντίληψης, έχει επίσης αναδείξει αξιόλογα στελέχη, που με ευσυνειδησία και ευρεία αντίληψη, προωθούν αυτές τις δράσεις.

Αναγκαιότητα ολοκληρωμένης αντιμετώπισης

Τα παραπάνω αναφέρονται καθώς η εξεύρεση θέσης μετεγκατάστασης δεν δύναται να αντιμετωπισθεί με μία κτηματολογική αντίληψη αναζήτησης οικοπεδικής έκτασης, καθώς αυτή η λογική είναι αναχρονιστική, δεν συμβαδίζει με την κοινωνική διάσταση του θέματος αλλά ούτε και με την πολεοδομική επιστήμη. Επίσης οδηγεί κατά την άποψή μας σε ένα αποτυχημένο έργο, σε σπατάλη δημόσιου χρήματος και σε σημαντικές αντιδράσεις στην περιοχή υποδοχής της εγκατάστασης.

Συνάγεται το συμπέρασμα ότι απαιτείται η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του έργου στα πλαίσια παράλληλης υλοποίησης ενός Τοπικού Προγράμματος Δράσης που κατά τη σύλληψη του Εθνικού Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης για τους Έλληνες Ρομά, θα αντιμετωπίζει ταυτόχρονα θέματα απασχόλησης, εκπαίδευσης, υγείας και αστικο-δημοτικής κατάστασης.

Αναίρεση της άρνησης αποδοχής της εγκατάστασης

Διαπιστώθηκε κατά την εκπόνηση της μελέτης, σημαντική άρνηση υποδοχής του πληθυσμού από περιφερειακούς Δήμους της Αθήνας και ιδιαίτερα μικρό ποσοστό ανταπόκρισης στη μελέτη, στη διαδικασία ορισμού υπευθύνου επικοινωνίας ανά Δήμο, που ζητήθηκε.

Η άρνηση αυτή είναι λογική, καθώς :

- Από την έρευνα που υλοποιήθηκε στα πλαίσια της μελέτης, αντίστοιχα προβλήματα υφίστανται κυρίως στην περιαστική ζώνη της πόλης σε μικρή ή μεγάλη κλίμακα ενώ το έργο και η παρούσα μελέτη περιορίζεται στην αντιμετώπιση των Ρομά Ελαιώνα.
- Ο καταυλισμός της Ορφέως αναδεικνύεται και προβάλλεται ως μακροχρόνιο ανεπίλυτο πρόβλημα (καύση καλωδίων, παραβατική συμπεριφορά»).
- Η έννοια της μετεγκατάστασης, δημιουργεί δύο ρόλους, τον δήμο Μεταφοράς (Δήμος Αθηναίων) και τον αναζητούμενο/ους Δήμους Υποδοχής του εν λόγω πληθυσμού κάτι στο οποίο οι Δήμοι αντιδρούν καθώς γίνεται αντιληπτό ως «μεταφορά ενός προβλήματος που δεν είναι δικό τους».

Είναι αναγκαία η διεύρυνση της κοινωνικής αποδοχής

Τοπικό Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης

Η λειτουργία ενός Τοπικού Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης που διαμορφώνεται γενικά και εξειδικεύεται τοπικά, κρίνεται απαραίτητη ως προς την εκπλήρωση του κοινωνικού ρόλου της εγκατάστασης και ως προς την αποδοχή του νέου πληθυσμού από τον υφιστάμενο.

Η προετοιμασία, ενίσχυση υφιστάμενων ή και η δημιουργία νέων κοινωφελών λειτουργιών αν απαιτείται για την κάλυψη αναγκών όλων των κατοίκων, η εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της εγκατάστασης και της μη διατάραξης της ζωής του υφιστάμενου πληθυσμού αποτελούν αναγκαία μέτρα.

Ο ολοκληρωμένος χωροταξικός σχεδιασμός.

Θετικό μέτρο είναι επίσης η ενιαία και ολοκληρωμένη επίλυση αντίστοιχων προβλημάτων στην ευρύτερη περιοχή υποδοχής. Συμβάλλει στην αποδοχή της εγκατάστασης, ρυθμίζει συνολικά τα προβλήματα του χώρου και δύναται να υλοποιηθεί αν όχι στα πλαίσια της Περιφέρειας (Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας) όπως θα όφειλε, αλλά τουλάχιστον σε όρια χωρικών ενοτήτων.

Η αναγκαιότητα ολοκληρωμένου σχεδιασμού, εξετάζεται και σχετικά με τον βέλτιστο σχεδιασμό της χωρητικότητας των εγκαταστάσεων. Η επιδίωξη κοινωνικής αποδοχής και η αποφυγή της γκετοποίησης, τείνει στον προσδιορισμό μικρής - μεσαίας κλίμακας εγκαταστάσεων της τάξης των 30 - 50 οικογενειών. Δηλαδή η αποκατάσταση του πληθυσμού της Ορφέως απαιτεί τουλάχιστον 2 και βέλτιστα 3 εγκαταστάσεις. Οπότε και αυξάνεται το πεδίο εφαρμογής του προγράμματος.

Διαμόρφωση θετικού πλαισίου διαβούλευσης, συναίνεσης, αναζήτησης προτάσεων

Στο επόμενο στάδιο της μελέτης, θα ζητηθεί από Δήμους της ΤΕΔΚΝΑ, αλλά και από άλλους δημόσιους φορείς, να προτείνουν εκτάσεις ή δυνατόν εντός ζωνών με επιτρεπόμενη χρήση την κατοικία. Εκτός της διάθεσης της έκτασης, ο Δήμος Υποδοχέας θα ζητηθεί να συναινέσει ως προς την χωροθέτηση της χρήσης εντός των διοικητικών του ορίων.

Η συναίνεση δεν είναι απαραίτητη νομικά για την υλοποίηση του έργου καθώς κατά την ΚΥΑ 2003 ορίζεται ότι εφόσον εντός ενός μηνός δεν προταθεί χώρος από τον Δήμο, τότε αυτός προσδιορίζεται και χωροθετείται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Για την επιτυχή έκβαση της διαβούλευσης, κρίνεται αναγκαία η διατύπωση προς τους Δήμους μέλη της ΤΕΔΚΝΑ, του ολοκληρωμένου πλαισίου υλοποίησης τους προγράμματος το οποίο περιλαμβάνει :

- Λειτουργία ενός Ολοκληρωμένου Τοπικό Πρόγραμμα Δράσης.
- Εξασφάλιση της μη επιβάρυνσης των κοινωφελών λειτουργιών του Δήμου, αντισταθμιστικά οφέλη από την εγκατάσταση για όλους τους κατοίκους.
- Προσδιορισμό του χαρακτήρα και προσέγγιση του μεγέθους και της χωρητικότητας της εγκατάστασης.
- Επίλυση αντίστοιχων θεμάτων Ρομά της ευρύτερης περιοχής.
- Ανάλυση από το Κράτος της υλοποίησης, του κόστους λειτουργίας και εγγύηση της ομαλής λειτουργίας.
- Ισοκατανομή εγκαταστάσεων στη διευρυμένη χωρική ενότητα εφαρμογής του προγράμματος.

Τυπολογία, Προδιαγραφές Χώρου Οργανωμένης Εγκατάστασης Πλανοδίων

Από την προκαταρκτική εξέταση του φυσικού σχεδιασμού του χώρου προκρίνεται τα μεγέθη της ΔΕΠΟΣ 1999 ως μέγιστα για την ανάπτυξη της έκτασης :

Η κατ' αντίστοιχη των πολεοδομικών κανονισμών επιμερισμός του χώρου σε κοινόχρηστους κοινωφελείς / χώρους ανάπτυξης καταλυμάτων σε αναλογία 40/60.

Ο προσδιορισμός της χωρητικότητας σε βέλτιστο αριθμό 30 και μέγιστο 50 νοικοκυριών. Ως μέγιστη μικτή έκταση ανά κατάλυμα / νοικοκυριό 333 τ.μ. (αντιστοιχία 200 τ.μ. οικοπεδική έκταση ανά κατάλυμα). Σε αυτήν την έκταση είναι δυνατόν να αναπτυχθεί η τυπολογία κατοικίας ΔΕΠΟΣ ή εναλλακτικά να αναπτυχθεί τυπολογία αντίστοιχη του παραδοσιακού καταλύματος των κατοίκων του καταυλισμού της Ορφέως.

Από τα παραπάνω συνάγεται η ανάγκη εξεύρεσης συνολικής γης, 30 στρεμμάτων, για τη μετεγκατάσταση των Ρομά του καταυλισμού του Ελαιώνα, σε δύο ή τρεις διαφορετικές θέσεις.

Από τα πολεοδομικά χαρακτηριστικά (συντελεστής δόμησης, χαμηλά κτίρια, εσωτερικές κοινόχρηστες και κοινωφελείς εγκαταστάσεις, κάλυψη αναγκών και διερχομένων πλανοδίων, που ανταποκρίνονται στα κοινωνικά χαρακτηριστικά των κατοίκων η εγκατάσταση και η τυπολογία του χώρου εντάσσεται κατά προτεραιότητα στην περιφερειακή ζώνη της Αθήνας.

Χωρική αναζήτηση

Στον Ελαιώνα, το πολεοδομικό καθεστώς είναι αποτρεπτικό καθώς η χρήση κατοικίας περιορίζεται σε υφιστάμενες πυκνοδομημένες εκτάσεις και σε μικρή έκταση κατά μήκος των βασικών οδικών αξόνων. Οι αξίες γης είναι υψηλές αλλά η διατήρηση του πληθυσμού στην κοντινή θέση είναι θετική. Αποτελεί πεδίο, εξάντλησης δυνατοτήτων, αναζήτησης θέσης.

Το υπόλοιπο της πόλης των Αθηνών είναι πυκνοδομημένο, στις περιοχές που επιτρέπεται η ανάπτυξη της κατοικίας.

Στο Θριάσιο πεδίο λειτουργεί αποτρεπτικά η χωροθέτηση της εγκατάστασης, λόγω της έντασης των υφιστάμενων προβλημάτων του Δήμου Ασπροπύργου με τσιγγάνους της περιοχής είτε σε αμιγής είτε σε μικτούς καταυλισμού σε περιοχή βιομηχανικής ζώνης. Επίσης το μεγαλύτερο τμήμα ρυθμίζεται από την ΖΟΕ Ασπροπύργου με σημαντικές ζώνες Γεωργίας, Βιομηχανίας, Χονδρεμπορίου. Δεν προτείνεται η αναζήτηση θέσης στον Θριάσιο Πεδίο.

Στο Βορειοανατολικό τμήμα της Αθήνας (Αχαρνών, Μενίδι, Νέα Λιόσια), υφίστανται εκτάσεις εκτός πολεοδομικών ρυθμίσεων που η χρήση θα μπορούσε να ενταχθεί. Όμως στην περιοχή

συγκεντρώνεται σημαντικός αριθμός Τσιγγάνων, χωρίς να έχουν αντιμετωπισθεί πολεοδομικά και κοινωνικά θέματα. Δεν αποτελεί βέλτιστη επιλογή.

Τα Μεσόγεια αντιμετωπίζουν αντίστοιχα προβλήματα (κυρίως ο καταυλισμός Αττικής Οδού) χωρίς προς το παρόν όμως να δημιουργούνται αντίστοιχα προβλήματα όπως στον Ασπρόπυργο.

Αποτελεί περιοχή προτεραιότητας στην αναζήτηση εκτάσεων.

Αναθεώρηση θεσμικού πλαισίου.

Διαπιστώθηκε ότι το πλαίσιο της ΚΥΑ 23641/2003 δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις της εγκατάστασης, δεν εντάσσει τον κοινωνικό χαρακτήρα της χρήσης, δεν προσδιορίζει την φύση των κτισμάτων που δύνανται να αναπτυχθούν, δεν συμβαδίζει με τον πλαίσιο χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού.

Αντίστοιχα ο ίδιος ο χωροταξικός σχεδιασμός των ΖΟΕ Αττικής και του Ρυθμιστικού Σχεδίου δεν έχει λάβει υπόψη του την αναγκαιότητα χωροθέτησης αυτών των χρήσεων με αποτέλεσμα να αναζητούνται εκτάσεις με οικιστική χρήση για την ένταξη ενός μικρο-οικισμού με χαρακτήρα ειδικής κοινωνικής υποδομής.

Εμπλεκόμενοι φορείς

Για τη διαμόρφωση του πλαισίου υποστήριξης του έργου, ζητείται η συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, και συμπληρωματικά με τα συναρμόδια υπουργεία για την υλοποίηση του Οργανωμένου σχεδίου Δράσης για τους Έλληνες Ρομά, ιδιαίτερα το ΥΠΕΚΑ για τις θεσμικές ρυθμίσεις και ο ΟΡΣΑ, της Περιφέρειας ως καθ' ύλη αρμόδιας για την προώθηση της διαδικασίας, ΤΕΔΚΝΑ / Δήμοι Αττικής, και ΚΕΔ, ΟΕΚ, Υπουργείο Άμυνας, Υγείας και Πρόνοιας, ως φορείς διαχείρισης δημοσίων εκτάσεων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. ΕΥΣΕΚΤ «Καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης των Ρομά στην Ελλάδα, απολογισμού δράσεων, και εκπόνηση σχεδίου δράσης για την 4^η προγραμματική περίοδο» (Παπαθανασίου - Ευρωδιάσταση), 2009.
- ΔΕΠΟΣ ΑΕ/Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., «Μελέτη Σχεδίου Προγράμματος για την Αντιμετώπιση των Άμεσων Οικιστικών Προβλημάτων των Ελλήνων Τσιγγάνων» (Δ. Εμμανουήλ, Ε. Στρουσοπούλου, Γ.Γεωργίου), 1999
- Τεχνικό Υπόμνημα Ολοκλήρωσης Έργου Δ. Μενεμένης, Νοέμβριος 2002, «Οικισμός Βιοκλιματικής Προκατασκευής για Προσωρινή Διαμονή Τσιγγάνων του Δήμου Μενεμένης».
- Υπουργείο Εσωτερικών (ΥΠΕΣ), «Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων», Ετήσιας Έκθεσης, 2008.
- Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), «Έκθεση και προτάσεις για ζητήματα σχετικά με την κατάσταση και τα δικαιώματα των Τσιγγάνων στην Ελλάδα», 2008.
- Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (ΥΑΚΠ), «Δράσεις του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για Ρομά», 2009
- Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων, Ιούνιος 2002, Ένθετο της ΕΟΔΜ, «Οι Ρομά στην Ελλάδα: Ιστορία και Σημερινή Πραγματικότητα».
- «Μελέτη της Επαγγελματικής Προετοιμασίας και Ένταξης των Ατόμων που κινδυνεύουν από Κοινωνικό αποκλεισμό: Η περίπτωση των Τσιγγάνων», Ινστιτούτο Εκπαιδευτικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΙΕΚΕΠ) Απρίλιος 1999.
- Συνήγορος του Πολίτη, «Συνθέτες δράσεις Συνηγόρου του Πολίτη για την Ομάδα Στόχο (Ρομά)».
- Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ), Δελτίο Τύπου, Μάρτιος 2007, «Επιτροπή Υπουργών Συμβουλίου της Ευρώπης αγνοεί πληροφορίες Επιτρόπου για Ανθρώπινα Δικαιώματα και υιοθετεί εκδοχή ελληνικών αρχών για εξώσεις Ρομά Πάτρας».

ΔΙΕΘΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), Comparative report, Οκτώβριος 2009, 'Housing conditions of Roma and Travelers in the European Union'.
- Peer Review in Social Protection and Social Inclusion and Assessment in Social Inclusion, 'Integrated Programme for the Social Inclusion of Roma' (Greece 2009), Synthesis Report, Will Guy, University of Bristol, < www.peer-review-social-inclusion.eu>
- France, 'Le stationnement des Gens du Voyage, Senat, April 2005.
- France, Novembre 2002, 'Les aires d'accueil des gens du voyage', Préconisations pour la conception, l'aménagement et la gestion,.
- European Roma and Travellers Forum (ERTF), ERTF Charter on the Rights of the Roma.
- Council of Europe, 118th Session of the Committee of Ministers, Strasbourg, 7 May 2008, White Paper on Intercultural Dialogue, 'Living Together As Equals in Dignity'.
- Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ), Δελτίο Τύπου, Ιούνιος 2008, 'Greece: European Court judgment on segregated education of Roma in Greece (Aspropyrgos)'.
- 'General and actual information on Roma issues in Finland', Viveca Arrhenius, Sarita Friman-Korpela, Ministry of Social Affairs and Health.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. ΚΥΑ Γ.Π.23641 / ΦΕΚ/973/Β/15.7.2003. Τροποποίηση της Α5/696/25.4.83 Υγειονομικής Διάταξης για την οργανωμένη εγκατάσταση πλανοδίων.
2. Συνήγορος του Πολίτη. Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ποιότητα Ζωής. Πόρισμα, «Καταυλισμός Τσιγγάνων στην περιοχή του Βοτανικού: Απροθυμία των φορέων της δημόσιας διοίκησης προς εξεύρεση λύσης». Βοηθοί Συνήγοροι του Πολίτη : Ανδρέας Τάκης, Χρύσα Χατζή, Ειδ. Επιστήμονες: Ανδριανή Παπαδοπούλου, Αικατερίνη Φλιάτουρα, Μαρία Βουτσίνου. Απρίλιος 2009.
3. Δήμος Αθηναίων, Δ/νση Σχεδίου Πόλης. Τεχνική Έκθεση. Διερεύνηση χώρων του Δήμου Αθηναίων για οικιστικό πρόγραμμα αποκατάστασης Ρομά. Μάρτιος 2008.

02909731507030008

13797

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 973

15 Ιουλίου 2003

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Εθνικής Άμυνας Θεόδωρο Κοτσώνη.....	1
Τροποποίηση της Φ. 821/3323 Κ/100836/Ζ1/27.9.2002 υπουργικής απόφασης περί συγκρότησης του Συμβουλίου Επιλογής Συντονιστών Εκπαίδευσης	2
Τροποποίηση της Α5/696/25.4.83 Υγειονομικής Διάταξης για την οργανωμένη εγκατάσταση πλανοδίων	3
Καθορισμός αμοιβών των μελών Επιτροπών, και αποζημιώσεων ελεγκτών, αξιολογητών και λοιπών υπαλλήλων, που ορίζονται για την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας 2000-2006	4
Σύσταση και συγκρότηση Συμβουλίου Βιολογικής Γεωργίας.....	5
Ανάθεση έργων στην εταιρεία «ΘΕΜΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε.»,	6
Τροποποίηση του Κανονισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Πρωτοδικείου Κορίνθου.	7
Ορισμός Λειτουργίας Δικαστικού Καταστήματος του Πρωτοδικείου και Εισαγγελίας Πρωτοδικών Θεσπρωτίας καθώς και του Ειρηνοδικείου Ηγουμενίτσας.....	8

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. 91748

(1)

Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Εθνικής Άμυνας Θεόδωρο Κοτσώνη.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) Των άρθρων 81 και 83 παρ. 2 του Συντάγματος.

β) Των άρθρων 16 παρ. 5 και 22 του Ν. 1558/1985 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (ΦΕΚ 137/Α).

γ) Του Ν. 2292/1995 «Οργάνωση και λειτουργία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, διοίκηση και έλεγχος των Ενόπλων Δυνάμεων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 35/Α).

δ) Του Π.Δ 219/2003 «Διορισμός Υπουργών και Υφυπουργών» (ΦΕΚ 184/Α).

ε) Του άρθρου 27 του Ν. 2081/1992 (ΦΕΚ 154/Α), με το οποίο προστέθηκε το άρθρο 29Α στο Ν. 1558/1985, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2α του άρθρου 1 του Ν. 2469/1997 (ΦΕΚ 38/Α).

2. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Στον Υφυπουργό Εθνικής Άμυνας Θεόδωρο Κοτσώνη αναθέτουμε την άσκηση των κατωτέρω αρμοδιοτήτων:

1. Όλα τα θέματα αρμοδιότητας του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, που αναφέρονται στις διαπραγματεύσεις για την κατάρτιση σύμβασης, στις προμήθειες κύριου υλικού, εργολαβίες, εκτελέσεις εργασιών, εκτελέσεις κτιριακών έργων ή εγκαταστάσεων και στην έγκριση των σχετικών δαπανών, μέχρι του ποσού των 11.738.811 ευρώ εκτός από τα θέματα που σχετίζονται με τη συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων και των υπηρεσιών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας γενικότερα στη διοργάνωση και διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων 2004.

2α. Τα αντικείμενα αρμοδιότητας Υπουργού Εθνικής Άμυνας, που σχετίζονται με το Δημόσιο Λογιστικό και την Οικονομική Μέριμνα και Λογιστικό των Ενόπλων Δυνάμεων, που αναφέρονται στα οικονομικά και τον προϋπολογισμό, εκτός εάν τα ως άνω αντικείμενα αναφέρονται σε θέματα που σχετίζονται με τη συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων και του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας γενικότερα στη διοργάνωση και διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων 2004 και περιλαμβάνονται στην από 25.9.2001 Σύμβαση μεταξύ Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και της Ανώνυμης Εταιρείας «Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων Αθήνα 2004». Εξαιρούνται επίσης η κατανομή του προϋπολογισμού και οι μεταφορές πιστώσεων εντός του Υπουργείου.

β. Τα αντικείμενα αρμοδιότητας Υπουργού Εθνικής Άμυνας για τα παρακάτω θέματα:

(1) Κάθε φύσεως αποδοχές και αποζημιώσεις στρατιωτικού και πολιτικού προσωπικού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και προϋποθέσεις καταβολής αυτών.

(2) Χορήγηση βοηθημάτων στους αποστρατευμένους ή αποβιούντες στρατιωτικούς, που δεν δικαιούνται σύνταξη.

(3) Διοικητικές ενέργειες τακτοποίησης συνταξιοδοτικών θεμάτων του στρατιωτικού και πολιτικού προσωπικού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

3. Όλα τα θέματα που αφορούν τις καταστάσεις, την ιεραρχία, τις προαγωγές, των ανωτέρων Αξιωματικών, καθώς και τις καταστάσεις, την ιεραρχία, τις προαγωγές, τις τοποθετήσεις και τις μεταθέσεις των κατωτέρων Αξιωματικών, των Ανθυπαυσιστών και των Μονίμων και Εθελοντών Οπλιτών των Ενόπλων Δυνάμεων, πλην των τοποθετήσεων του Επιτελείου Υπουργού, της Γενικής Διεύθυνσης Εξοπλισμών και της Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικής Βιομηχανίας Έρευνας και Τεχνολογίας και της Υπηρεσίας για την αξιοποίηση και μετεγκατάσταση των στρατοπέδων.

4. Όλα τα σχετικά θέματα με την πολεμική διαθεσιμότητα των αξιωματικών των ανθυπαυσιστών και την πολεμική αποστράτευση των υπαξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων.

5. Τον έλεγχο του προγραμματισμού των διακλαδικών ασκήσεων των Ενόπλων Δυνάμεων και τον συντονισμό του με την Πολιτική Εθνικής Άμυνας και την Στρατιωτική Στρατηγική.

6.α. Όλα τα θέματα που προβλέπονται από τον Στρατιωτικό Ποινικό Κώδικα, τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και την κείμενη νομοθεσία σχετικά με τις ποινικές, αστικές και διοικητικές υποθέσεις του στρατιωτικού προσωπικού.

β. Τις προβλεπόμενες από το Π.Δ. 68/1968 αρμοδιότητες για την διαδικασία απονομής χάρης.

7. Όλα τα θέματα της κείμενης νομοθεσίας σχετικά με τους φόρους.

8. Όλα τα θέματα της κείμενης νομοθεσίας σχετικά με την εθνοφυλακή.

9. Τις ναυτικές εισφορές και ναυλώσεις.

10. Όλες τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από την εκλογική νομοθεσία.

11. Όλα τα θέματα που προβλέπονται από τους νόμους Ν. 1378/83, Ν. 1489/84 και Ν. 1543/85.

12. Όλα τα θέματα σχετικά με τη διενέργεια διαγωνισμού και κατάταξη αξιωματικών οικονομικού, δικαστικών γραμματέων, στρατιωτικών ιερέων και στρατιωτικών διερμηνέων.

Άρθρο 2

Στις παραπάνω αρμοδιότητες του Υφυπουργού περιλαμβάνονται οι κοινοβουλευτικές, εκτός από την νομοθετική πρωτοβουλία, η αρμοδιότητα της πρότασης για την έκδοση ατομικών και κανονιστικών Διαταγμάτων και της συνυπογραφής Κοινών Αποφάσεων με άλλους Υπουργούς ή Υφυπουργούς.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 14 Ιουλίου 2003

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΣΗΜΙΤΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Αριθ. Φ. 821/1605Σ/69699/Ζ1

(2)

Τροποποίηση της Φ. 821/3323 Κ/100836/Ζ1/27.9.2002 υπουργικής απόφασης περί συγκρότησης του Συμβουλίου Επιλογής Συντονιστών Εκπαίδευσης.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1) Την Φ.821/Σ 275/Ζ1 3228/23.8.2001 (ΦΕΚ 1152/5.9.2001/τ.Β') απόφαση του ΥΠ.Ε.Π.Θ. «Συγκρότηση του Συμβουλίου Επιλογής Συντονιστών Εκπαίδευσης, όπως αυτή τροποποιήθηκε με τις Φ.821/160 Π/6681/Ζ1/23.1.2002 (ΦΕΚ 60/24.1.2002/τ.Β') και Φ.821/3323 Κ/100836/Ζ1/27.9.2002 (ΦΕΚ 1316/10.10.2002/τ.Β') όμοιες.

2) Την Υ.57/53279/Δ2/3.6.2003 απόφαση του ΥΠΕΠΘ με θέμα «Ανασυγκρότηση του Κεντρικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΚΥΣΔΕ)».

3) Την Φ. 350/46/41532/Δ1/24.4.2003 απόφαση του ΥΠΕΠΘ με θέμα «Ανασυγκρότηση του Κεντρικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΚΥΣΠΕ)», αποφασίζουμε:

Τροποποιούμε τη Φ.821/Σ 275/Ζ1/3228/23.8.2001 (ΦΕΚ 1152/5.9.2001/τ.Β') απόφαση του ΥΠΕΠΘ, όπως αυτή τροποποιήθηκε με τις Φ. 821/160 Π/6681/Ζ1/23.1.2002 (ΦΕΚ 60/24.1.2002/τ.Β') και Φ.821/3323 Κ/100836/Ζ1/27.9.2002 (ΦΕΚ 1316/10.10.2002/τ.Β') όμοιες και ορίζουμε τα παρακάτω τακτικά και αναπληρωματικά μέλη του Συμβουλίου Επιλογής Συντονιστών Εκπαίδευσης Εξωτερικού σε αντικατάσταση των αντιστοίχων μελών που αναφέρονται στις ανωτέρω αποφάσεις του ΥΠΕΠΘ, ως εξής:

ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ:

Νικηφόρο Δημήτριο, τακτικό αιρετό εκπρόσωπο του ΚΥΣΔΕ ως τακτικό μέλος στη θέση του Δαμιανίδη Δημητρίου.

ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΜΕΛΗ:

Φασφαλή Νικόλαο, αναπληρωματικό αιρετό μέλος του ΚΥΣΠΕ ως αναπληρωματικό μέλος στη θέση του Βούλγαρη Σωτήριου. Ο Φασφαλής Νικόλαος ορίζεται αναπληρωτής του Παπαχαλαράμπους Αναστασίου.

Μεζίκη Βασίλειο, αναπληρωματικό αιρετό μέλος του ΚΥΣΠΕ ως αναπληρωματικό μέλος στη θέση του Ηλιόπουλου Ηλία. Ο Μεζίκης Βασίλειος ορίζεται αναπληρωτής του Γούση Γεωργίου.

Κατά τα λοιπά ισχύουν οι ανωτέρω σχετικές αποφάσεις μας.

Η θητεία των νέων μελών λήγει μαζί με την θητεία των υπολοίπων μελών του Συμβουλίου, δηλ. στις 5.9.2003.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 9 Ιουλίου 2003

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΕΤΡΟΣ Δ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Αριθ. Γ.Π/23641

(3)

Τροποποίηση της Α5/696/25.4.83 Υγειονομικής Διάταξης, για την οργανωμένη εγκατάσταση πλανοδίων.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜ. ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ - ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

α) Τον Α.Ν. 2520/40 «περί υγειονομικών διατάξεων».

β) Την ανάγκη λήψεως μέτρων, για την προστασία της δημόσιας υγείας από την ανεξέλεγκτη εγκατάσταση πλανοδίων.

γ) Την εξυπηρέτηση των αναγκών των πλανοδίων, τροποποιούμε την ανωτέρω διάταξη ως εξής:

δ) Την 341/9.7.2002 απόφαση περί ανάθεσης αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Υγείας και Πρόνοιας Έκτορα Νασιώκα, Ελπίδα Τσουρή και Δημήτριο Θάνο.

ε) Τη ΔΙΚΔ/Φ.1/2/22875/31.10.2001 απόφαση (ΦΕΚ 1480/Β'31.10.2001) περί ανάθεσης αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης Σ. Μπένο και Α. Παπαδήμα.

στ) Την Υ6/31.10.2001 (ΦΕΚ 1484/31.10.2001) απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ σχετικά με τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

1. Απαγορεύεται η ανεξέλεγκτη εγκατάσταση πλανοδίων, σε οποιαδήποτε περιοχή, χωρίς τη σχετική άδεια που προβλέπεται από την απόφαση αυτή.

2. Μέχρι την ρύθμιση των θεμάτων που αφορούν στην μόνιμη εγκατάσταση των ανωτέρω, επιτρέπεται η προσωρινή εγκατάσταση αυτών εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των επόμενων άρθρων.

Άρθρο 2

1. Ο καθορισμός των κατάλληλων χώρων που μπορεί να είναι Δημόσιοι, Δημοτικοί ή Ιδιωτικοί για την προσωρινή εγκατάσταση των πλανοδίων γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ύστερα από πρόταση του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου και εισήγηση επιτροπής που συγκροτείται και αποτελείται από εκπροσώπους της Δ/σης Υγιεινής, της Δ/σης Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος (Χ.Ο.Π) και της Δ/σης Γεωργίας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης της Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.) του Νομού, της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.) του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στα εδαφικά όρια του οποίου πρόκειται να διαμορφωθεί η οργανωμένη μόνιμη κατασκήνωση για την προσωρινή εγκατάσταση των πλανοδίων και εφόσον συντρέχει λόγος της οικείας αρχαιολογικής ή άλλης υπηρεσίας και αρχής.

2. Εφόσον ο Ο.Τ.Α δεν υποβάλει την πρότασή του εντός ενός μηνός, στην περίπτωση αποστολής σχετικής πρόσκλησης από την Περιφέρεια, ο Γενικός Γραμματέας αυτής προχωρεί στις λοιπές ενέργειες του κατά τα ανωτέρω οριζόμενα:

Άρθρο 3

1. Η χωρητικότητα κάθε χώρου, ως προς τον αριθμό των στεγασμάτων και ατόμων, καθορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, με γνώμονα την υγιεινή και αποδεκτή ανθρώπινη διαβίωση.

2. Δεν επιτρέπεται σε κανέναν σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις ή έστω και προσωρινή εγκατάσταση κοντά σε αρχαιολογικούς χώρους, παραλίες, τοπία φυσικής ομορφιάς, ή σε περιοχές που μπορεί να επηρεάσουν τη δημόσια υγεία (πηγές υδροληψίας πόσιμου νερού κ.λπ.).

3. Οι χώροι οργανωμένης εγκατάστασης πρέπει να διαθέτουν τα απαραίτητα έργα υποδομής για την υγιεινή διαβίωση, όπως πόσιμο νερό, αποχέτευση, δοχεία συλλογής

και μέσα αποκομιδής των απορριμμάτων και δυνατότητες ατομικής καθαριότητας σε κοινόχρηστα λουτρά και πλύσεως ιματισμού ως και παροχή ηλεκτρικού ρεύματος.

Οι λεπτομέρειες για τα έργα υγιεινής καθορίζονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από την υγειονομική υπηρεσία, με βάση τις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις και γνώμονα την προστασία της υγείας των πλανοδίων και της δημόσιας υγείας γενικότερα.

4. Τα αποχωρητήρια, λουτρά, εγκαταστάσεις πλύσεως ιματισμού, τυχόν μικρά αναψυκτήρια και βάσεις τοποθέτησης λυομένων, θα τοποθετούνται κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων του Γ.Ο.Κ.

Άρθρο 4

1. Η οργάνωση και εποπτεία της λειτουργίας των εγκριμένων χώρων εγκαταστάσεως, γίνεται από τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα.

2. Για την κάλυψη των εξόδων εγκατάστασης και λειτουργίας των οργανωμένων χώρων κατασκήνωσης, μπορεί να επιβληθούν στους χρήστες αυτών ανταποδοτικά τέλη, με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

3. Τα απαραίτητα έργα υποδομής στους χώρους εγκαταστάσεως πλανοδίων (ύδρευση, λουτρά κ.λπ.) μπορούν να ενταχθούν, σε σχετικά προγράμματα του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας καθώς και άλλων φορέων του δημοσίου ή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 5

Οι υπάρχουσες κατά τη δημοσίευση της απόφασης αυτής, πρόχειρες εγκαταστάσεις πλανοδίων σε διάφορα σημεία, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 3 της παρούσας, παραμένουν μέχρι να καθορισθούν και δημιουργηθούν οι οργανωμένοι χώροι εγκαταστάσεως τους.

Άρθρο 6

1. Η παρούσα διάταξη ισχύει μετά 15 ημέρες από της δημοσίευσής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Ο έλεγχος και η εποπτεία ανατίθεται στα Υγειονομικά και Αστυνομικά όργανα και τη Δημοτική Αστυνομία, εφόσον υπάρχει. Οι παραβάτες της παρούσας διώκονται και τιμωρούνται, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Α.Ν. 2520/40, όπως έχει αντικατασταθεί με το άρθρο μόνο του Ν.290/43, που κυρώθηκε με την 303/46 Π.Υ.Α.Σ. αναπό αλλες διατάξεις Νόμων ή Διαταγμάτων δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή.

3. Η παρούσα απόφαση δεν αναφέρεται στους οργανωμένους χώρους κατασκήνωσης (ΚΑΜΠΙΝΓΚ), που εποπτεύει ο ΕΟΤ, ούτε στα Λαϊκά θέρετρα και τις θερινές κατασκήνωσεις, που καθορίζονται από άλλες διατάξεις.

Δεν ισχύουν οι περιορισμοί της διάταξης για εγκαταστάσεις καλλιεργητών σε αγροτικές περιοχές ή κτηνοτρόφων σε θερινά ή χειμερινά βοσκοτόπια ή γενικά περιγητών.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 3 Ιουλίου 2003

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Ρ. ΖΗΣΗ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Ε. ΝΑΣΙΩΚΗΣ

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου - Κύκλος Ποιότητας Ζωής

ΠΟΡΙΣΜΑ

(ΝΟΜΟΣ 3094/2003 “Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις”, Άρθρο 4 παρ.6)

Θέμα:

«Καταυλισμός Τσιγγάνων στην περιοχή του Βοτανικού: Απροθυμία των φορέων της δημόσιας διοίκησης προς εξεύρεση λύσης»

Βοηθοί Συνήγοροι του Πολίτη: Ανδρέας Τάκης, Χρύσα Χατζή
Ειδ. Επιστήμονες: Ανδριανή Παπαδοπούλου, Αικατερίνη Φλιάτουρα, Μαρία Βουτσίνου

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009

Αθήνα, 29 Απριλίου 2009

Αρ. πρωτ.: 13986.2.14/06

ΠΟΡΙΣΜΑ

Ο Συνήγορος του Πολίτη, έχοντας ολοκληρώσει τη διερεύνηση των αναφορών (υπ' αρ. πρωτ. 13986/2006, 12136/2007, 3017/2008, 7611/2009) σχετικά με τη λειτουργία καταυλισμών Ρομά στην περιοχή του Βοτανικού του Δήμου Αθηναίων και έχοντας διαπιστώσει τα προβλήματα, τα οποία έχουν προκληθεί στην ευρύτερη περιοχή, καθώς και την ανάγκη άμεσης μετεγκατάστασης σε συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης του πληθυσμού, ο οποίος διαβιώνει μέχρι σήμερα σε καταυλισμούς στην ευρύτερη περιοχή, συνοψίζει τα συμπεράσματά του στο παρόν πόρισμα, το οποίο απευθύνεται στον Υπουργό Εσωτερικών σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 6 του Ν. 3094/2003.

I. Το περιεχόμενο των αναφορών, τις οποίες έχει διερευνήσει ο Συνήγορος του Πολίτη

Τα θέματα, τα οποία έχουν απασχολήσει τον Συνήγορο του Πολίτη κατά τη διερεύνηση των ανωτέρω αναφορών, συνοψίζονται στα εξής: α) συνθήκες διαβίωσης στους υφιστάμενους καταυλισμούς, β) δημόσια υγεία και ασφάλεια στην ευρύτερη περιοχή, γ) αυθαίρετη κατάληψη ιδιωτικών και δημοσίων ακινήτων μετά την απομάκρυνση των Ρομά από τον καταυλισμό της οδού Αγίου Πολυκάρπου, δ) στην ανάγκη μετεγκατάστασης του ανωτέρω πληθυσμού σε κατάλληλο χώρο οργανωμένης εγκατάστασης και μέσα σε συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης, και ε) στις παραλείψεις οφειλομένων νόμιμων ενεργειών των αρμοδίων φορέων προς αντιμετώπιση των ανωτέρω θεμάτων.

Οι εν λόγω εγκαταστάσεις βρίσκονται στις παρυφές του Δήμου Αθηναίων προς τους Δήμους Ταύρου και Αιγάλεω. Αποτελούνται από περισσότερους γειτονικούς καταυλισμούς προχείρων παραπηγμάτων από χαρτόνι, λαμαρίνα και λοιπά ευτελή υλικά, όπου φέρεται να κατοικούν περί τα οκτακόσια με χίλια άτομα τσιγγανικής καταγωγής. Η εγκατάσταση στην ανωτέρω περιοχή συνδέεται κατ'αρχήν με το γεγονός ότι κύρια επαγγελματική ενασχόλησή τους είναι η συλλογή απορριμμάτων μετάλλου και η διάθεσή τους στα διάσπαρτα στην περιοχή σιδηρουργεία. Παρά τη μακρόχρονη ήδη παρουσία του εκεί, εν όψει ιδίως του παράνομου της εγκατάστασής του, ο συγκεκριμένος πληθυσμός δεν διαθέτει πρόσβαση σε καμία αναγκαία για την αστική διαβίωση παροχή (λ.χ. ύδρευση, ηλεκτρισμό, αποχέτευση), ούτε απολαμβάνει της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, ιδίως δε υγειονομικής φροντίδας ή υπηρεσιών εκπαίδευσης, με αποτέλεσμα οι συνθήκες διαβίωσης να είναι διαπιστωμένα και κατά κοινή ομολογία άθλιες. Η συνολική κατάσταση εγκυμονεί διαρκώς κινδύνους για την υγεία των ιδίων και τη δημόσια υγεία γενικότερα.

Ιδίως ο κίνδυνος για τη δημόσια υγεία, σε συνδυασμό με την επιμονή του πληθυσμού αυτού σε πρακτικές εξαιρετικά οχληρές και ρυπογόνες (όπως είναι λ.χ. η καύση ελαστικών και καλωδίων), αλλά και ο καταλογισμός σε ορισμένα μέλη του επαναλαμβανομένων παραβατικών συμπεριφορών (ιδίως μικροκλοπές και διαρρήξεις κυρίως σε βιοτεχνίες της ευρύτερης περιοχής) έχουν κατ' επανάληψη δημιουργήσει κλίμα έντασης και αντιπαράθεσης με τους λοιπούς περιοίκους, ιδίως δημότες Ταύρου. Η ενασχόληση του Συνηγόρου του Πολίτη με τα θέματα, τα οποία σχετίζονται με την ύπαρξη και τη λειτουργία καταυλισμών τσιγγάνων στην περιοχή του Βοτανικού της διοικητικής περιφέρειας του Δήμου Αθηναίων, χρονολογείται ήδη από το έτος 2005. Κατά το μεσολάβησαν χρονικό διάστημα ο Συνήγορος του Πολίτη είχε γίνει αποδέκτης αναφορών από κατοίκους της περιοχής για τα ανωτέρω προβλήματα, καθώς

και για την παράλειψη των αρμοδίων αρχών (Δήμος Αθηναίων, Νομαρχία Αθηνών, ΕΛ.ΑΣ κ.λπ.) να προβούν στη λήψη των αναγκαίων μέτρων (βελτίωση συνθηκών διαβίωσης, παροχή υπηρεσιών καθαριότητας, προστασία περιοίκων από τέλεση αξιόποινων πράξεων κλπ.).

Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη, το καλοκαίρι του 2007, δέχτηκε καταγγελίες με θέμα την απομάκρυνση των διαβιούντων σε δημοτικό ακίνητο επί της οδού Αγίου Πολυκάρπου κατά την εκτέλεση εργασιών καθαρισμού, η οποία είχε ανατεθεί από τον Δήμο Αθηναίων σε ιδιώτη επιχειρηματία. Η απομάκρυνση, εκτός από τα ζητήματα νομιμότητας του τρόπου με τον οποίο αυτή συντελέσθηκε, είχε επίσης ως άμεση συνέπεια την κατάληψη ιδιωτικών ακινήτων της ευρύτερης περιοχής (βλ. εργοστάσιο της εταιρείας «BIAMAX»), των οποίων οι ιδιοκτήτες προσέφυγαν στον Συνήγορο του Πολίτη λόγω των παραλείψεων των αρμοδίων αρχών να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα. Επίσης, άλλες ομάδες από τους μέχρι τότε διαβιούντες στον προαναφερόμενο καταυλισμό, μετά την απομάκρυνσή τους κατέλαβαν δημόσια κτήματα της ευρύτερης περιοχής, μεταξύ των οποίων και αρχαιολογικούς χώρους (βλ. κατάληψη χώρου στην περιοχή Ακαδημίας Πλάτωνος).

Περαιτέρω, ο Συνήγορος του Πολίτη εξακολουθεί να δέχεται αναφορές από κατοίκους και επιχειρηματίες της περιοχής, οι οποίοι διαμαρτύρονταν για παραλείψεις των αστυνομικών αρχών να διερευνήσουν καταγγελίες τους για τέλεση αξιόποινων πράξεων (κλοπή, φθορά ξένης ιδιοκτησίας, καύση ελαστικών και μετάλλων εντός του καταυλισμού κλπ.), καθώς και την παντελή έλλειψη λήψης μέτρων για την αστυνόμευση της περιοχής και την πρόληψη της εγκληματικότητας.

II. Ενέργειες και προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη

Κατά τη διερεύνηση των ανωτέρω αναφορών ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε στους αρμόδιους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης (Δήμος Αθηναίων, Νομαρχία Αθηνών), της περιφερειακής διοίκησης (Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Αττικής) και της κεντρικής διοίκησης (Υπουργείο Εσωτερικών), καθώς και στα Αστυνομικά Τμήματα της περιοχής, επισημαίνοντας την κρισιμότητα των ανωτέρω θεμάτων και την επιτακτική ανάγκη λήψης άμεσων μέτρων από τους ανωτέρω φορείς στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους¹.

Συγκεκριμένα :

(α) πρότεινε τη συντονισμένη πρωτοβουλία των ανωτέρω φορέων για την εξεύρεση και τον προσδιορισμό κατάλληλου χώρου μετεγκατάστασης του εν λόγω πληθυσμού υπό όρους ασφάλειας και αξιοπρεπούς διαβίωσης, σύμφωνα με τους συγκεκριμένους όρους και τη διαδικασία της ΚΥΑ 23641/2003 για την εγκατάσταση πλανοδίων,

(β) υποδείκνυε την άμεση λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την ανακούφιση του συγκεκριμένου πληθυσμού και την αποτροπή κινδύνων για τη δημόσια υγεία κατά το μεσοδιάστημα μέχρι τη διενέργεια της ως άνω μετεγκατάστασης, και

(γ) υπογράμμισε ότι τυχόν εξαναγκασμός αυτών, άμεσος ή έμμεσος, να αποχωρήσουν χωρίς προηγούμενη υπόδειξη κατάλληλου χώρου μετεγκατάστασης θα ήταν παράνομη.

Ειδικότερα μετά και την απομάκρυνση των διαβιούντων στον καταυλισμό της οδού Αγίου Πολυκάρπου και την κατάληψη από αυτούς ιδιωτικών και δημοσίων χώρων για την κάλυψη των στεγαστικών τους αναγκών, ο Συνήγορος του Πολίτη επανήλθε. Επεσήμανε στις αρμόδιες αρχές τις υποχρεώσεις τους και την ανάγκη λήψης μέτρων για άμεση

¹ Βλ. μεταξύ των άλλων τα με Α.Π. 13986.06.2.5/20.06.2007, Α.Π. 13986.06.2.9/16.10.2007, Α.Π. 13986.06.2.10/18.10.2007, Α.Π. 252/23.10.2007, 13986.06.2.12/04.02.2008 του Συνηγόρου του Πολίτη.

μετεγκατάσταση των Ρομά σε συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης, καθώς και την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης για όσους είχαν παραμείνει στον καταυλισμό της οδού Ορφέως, μέχρι να δημιουργηθεί κατάλληλος χώρος για την μετεγκατάστασή τους προκειμένου να προστατευθούν τα δικαιώματα τόσο των διαβιούντων στον καταυλισμό, όσο και των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής, αλλά και των ιδιωτών, οι οποίοι είχαν στερηθεί την απόλαυση της ιδιοκτησίας τους από την κατάληψη των ακινήτων τους εξαιτίας της παράλειψης της διοίκησης να λάβει τα απαραίτητα μέτρα. Ο Συνήγορος του Πολίτη επίσης είχε εκφράσει την ανησυχία του, ως προς το ότι η εξαγγελθείσα ανάπλαση της περιοχής του Βοτανικού και η επικείμενη έναρξη των εργασιών στην περιοχή θα αποτελούσαν αφορμή για αυθαίρετη απομάκρυνση των Ρομά από την περιοχή με αθέμιτα μέσα, όπως είχαν επίσης υπάρξει καταγγελίες για προσφορά χρηματικών ποσών σε διαβιούντες στον καταυλισμό της οδού Αγίου Πολυκάρπου από ιδιώτη επιχειρηματία, προκειμένου να αποχωρήσουν από την περιοχή, καθώς και καταγγελίες για προσπάθειες απομάκρυνσής τους από τον Δήμο Αθηναίων.

Ειδικότερα, για την συνολικότερη αντιμετώπιση του ζητήματος, ο Συνήγορος του Πολίτη είχε υποβάλει στην διοίκηση τις εξής προτάσεις:

1. την ανάγκη άμεσης πρωτοβουλίας για την εδραίωση, ενδεχομένως μέσω της συγκροτηθείσας επιτροπής, μιας δομής διαρκούς συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών της Περιφέρειας Αττικής, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών και του Δήμου Αθηναίων, υπό την ευθύνη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής ως εποπτεύοντος τους εμπλεκόμενους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.
2. την ανάγκη υπαγωγής στην προαναφερθείσα δομή συντονισμού και συνεργασίας των γειτονικών δήμων μέσα στην περιφέρεια των οποίων έχουν διασπαρεί οι απομακρυνθέντες από την αρχική τους εγκατάσταση Ρομά, όπως είναι κατ' εξοχήν οι Δήμοι Ταύρου και Αιγάλεω. Με δεδομένο μάλιστα τον κοινό χαρακτήρα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και άλλοι δήμοι της ευρύτερης περιοχής της δυτικής Αττικής αλλά και τυχόν εμπειρία που ορισμένοι εξ αυτών έχουν συσσωρεύσει, θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμη η επέκταση της συνεργασίας και σε αυτούς, ιδίως όσον αφορά την εξεύρεση διαθέσιμων για τη δημιουργία εγκαταστάσεων γαιών. Ιδιαίτερη δε σημασία για την επίλυση του συγκεκριμένου ζητήματος θα είχε η συνδρομή στην συντονισμένη αυτή δράση των Δήμων Ασπροπύργου και άλλων Δήμων, ιδίως αυτών, από τη διοικητική περιφέρεια των οποίων διέρχεται η Αττική Οδός, δεδομένου ότι οι εν λόγω περιοχές διαθέτουν ήδη πραγματικές εγκαταστάσεις Ρομά (λ.χ. Κορωπί), αλλά ταυτοχρόνως και ελεύθερες εκτάσεις, οι οποίες έχουν δημιουργηθεί μετά την υλοποίηση των σχετικών έργων οδοποιίας και ενδεχομένως να προσφέρονται, έστω και προσωρινά, για την οργάνωση τέτοιας εγκατάστασης. Η επαφή με την ΤΕΔΚ θα ήταν αναγκαία για την επίλυση του προβλήματος.
3. Την παράλληλη ανάγκη άμεσης και εντατικής επικοινωνίας με την Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου για τη διαπίστωση τυχόν διαθεσιμότητας κατάλληλων κρατικών γαιών στην ευρύτερη περιοχή καθώς και με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ για τη διαθεσιμότητα οικίσκων ή άλλου υλικού αποκατάστασης αστέγου πληθυσμού.
4. Την ανάγκη εντατικής και συντονισμένης συνεργασίας με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου Αθηναίων, κυρίως δε με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αθηνών για τον σχεδιασμό και υλοποίηση άμεσων μέτρων για τον καθαρισμό του καταυλισμού του Βοτανικού, την εγκατάσταση προσωρινής υποδομής υγιεινής, την παροχή βασικών υπηρεσιών υγείας και την εν γένει προστασία της δημόσιας υγείας καθώς και την ανάσχεση υπερβολών στην ανάπτυξη οχληρών δραστηριοτήτων, μέχρι να πραγματοποιηθεί η μετεγκατάσταση του πληθυσμού του καταυλισμού. Συγκεκριμένα διευκρινίσθηκε ότι αποτελεί υποχρέωση του Δήμου Αθηναίων η

άμεση αποκομιδή του όγκου των στερεών απορριμμάτων που έχουν συγκεντρωθεί εντός του ευρύτερου καταυλισμού, η τοποθέτηση κάδων και χημικών τουαλετών κλ.π.. Επίσης επισημάνθηκε ότι η αναγκαία μέριμνα του Δήμου Αθηναίων για την προστασία της δημόσιας υγείας θα μπορούσε να υλοποιηθεί με την εξεύρεση εναλλακτικής νόμιμης και ρεαλιστικής λύσης στην καύση των καλωδίων, όπως η διάθεση των καλωδίων από τους Ρομά, επί πληρωμή, σε Εταιρία Ανακύκλωσης

5. Την ανάγκη να ληφθούν σοβαρά υπ' όψιν κατά τον προσδιορισμό των κριτηρίων καταλληλότητας του χώρου μετεγκατάστασης τα χαρακτηριστικά του βιοπορισμού των μελών της συγκεκριμένης ομάδας Ρομά, αλλά και οι εν γένει προτιμήσεις τους μεταξύ εναλλακτικών προοπτικών, ώστε όποια λύση προκριθεί να διαθέτει σοβαρές πιθανότητες βιωσιμότητας αλλά και να τονωθεί το αίσθημα υπευθυνότητας και συμμετοχής των προσώπων που οι αποφάσεις αυτές άμεσα αφορούν. Για τον σκοπό αυτό θα ήταν περαιτέρω αναγκαία η διασφάλιση της ομαλής και πειστικής επικοινωνίας μαζί τους.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο διερεύνησης των αναφορών αυτών, κλιμάκιο του Συνηγόρου του Πολίτη, έχουν πραγματοποιήσει επανειλημμένες επισκέψεις στην περιοχή του Βοτανικού. Επίσης οι ανωτέρω ενέργειες και προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη έχουν αποτυπωθεί στις ετήσιες εκθέσεις, τις οποίες συντάσσει ο Συνήγορος του Πολίτη ως φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης από το έτος 2005.

Τα ανωτέρω ζητήματα εξαιτίας της σοβαρότητας και του επείγοντος χαρακτήρα τους, αλλά και λόγω της διαπιστωθείσας καθυστέρησης των αρμοδίων αρχών να προβούν στην λήψη των αναγκαίων μέτρων αναπτύχθηκαν στο από 23.10.2007 έγγραφο², που απηύθυνε ο Συνήγορος του Πολίτη, κ. Γ. Καμίνης προς τον Υπουργό Εσωτερικών, προκειμένου αυτός να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του. Στο έγγραφο αυτό ο Συνήγορος του Πολίτη είχε μεταξύ άλλων προτείνει στον Υπουργό Εσωτερικών να αναλάβει πρωτοβουλία κινητοποίησης και συντονισμού των αρμοδίων φορέων. Όπως είχε επισημανθεί με το ανωτέρω έγγραφο οι ενέργειες αυτές θα έπρεπε να γίνουν υπό την ιδιότητά του Υπουργού ως ιεραρχικά προϊσταμένου της Περιφέρειας Αττικής, εποπτεύοντας τους εμπλεκόμενους οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, αλλά και ως προεδρεύοντος της αρμόδιας για τη στήριξη των τσιγγάνων διυπουργικής επιτροπής, με σκοπό αφενός την εξεύρεση και τον προσδιορισμό κατάλληλου χώρου μετεγκατάστασης των τσιγγάνων του Βοτανικού, αφετέρου την λήψη των άμεσα αναγκαίων και νόμιμων μέτρων για την μέχρι τότε άμβλυνση των υφισταμένων προβλημάτων. Ο Συνήγορος του Πολίτη είχε τονίσει ιδιαιτέρως ότι εξαιτίας της μη συμμόρφωσης του Δήμου Αθηναίων στην αναζήτηση ακινήτου, θα έπρεπε και ο αρμόδιος Υπουργός να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να υποδειχθεί ακίνητο για την μετεγκατάσταση του πληθυσμού αυτού. Ειδικά για το θέμα αυτό -όπως και κατά το παρελθόν η Αρχή μας είχε προτείνει στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας- είχε επισημανθεί ότι η συντονιστική πρωτοβουλία του Υπουργού Εσωτερικών θα έπρεπε να προβλέπει λήψη μέτρων και για άλλους δήμους του λεκανοπεδίου (βλ. περιοχή Δήμου Χαλανδρίου, Ασπροπύργου, κ.α), που υπάρχουν παρόμοια ζητήματα λόγω αυθαίρετης κατάληψης εκτάσεων από τσιγγάνους, οι οποίοι διαβιούν εκεί υπό αντίστοιχες συνθήκες εξαθλίωσης, ώστε οι λύσεις που τυχόν θα προκριθούν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα στο σύνολό του.

III. Ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για την εγκατάσταση πλανοδίων και υποχρεώσεις της διοίκησης

² Βλ. ό.π. το με Α.Π. 252/23.10.2007 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη είχε από την αρχή επισημάνει ότι κανονιστικό θεμέλιο της μέριμνας, την οποία ένα δημοκρατικό κοινωνικό κράτος δικαίου, όπως η χώρα μας, οφείλει να επιδεικνύει απέναντι σε τέτοιες ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες αποτελεί η υποχρέωση προστασίας της αξίας του ανθρώπου (αρ. 2 παρ. 1 και 5 παρ.1 του Συντάγματος και άρθρο 3 ΕΣΔΑ) ασχέτως ιθαγένειας, φύλου, καταγωγής, θρησκευματος κ.λπ.. Επεσήμανε επίσης ότι η επί μακρόν παράλειψη τόσο του Δήμου Αθηναίων, όσο και της Περιφέρειας Αττικής και των υπολοίπων συναρμοδίων να προβούν στις αναγκαίες κατά νόμον ενέργειες για την άρση της κατάστασης αυτής αφενός εκθέτει την κρατική διοίκηση για την αδυναμία της να διασφαλίζει θετικά την αξιοπρέπεια των προσώπων που τελούν υπό την δικαιοδοσία της, αφετέρου εγκυμονεί άμεσους και σοβαρούς κινδύνους όχι μόνον για την υγεία των ιδίων των Ρομά, αλλά και των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, όπως ήδη προαναφέρθηκε, επαναλάμβανε συνεχώς προς τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου Αθηναίων, της Ν.Α. Αθηνών και της Περιφέρειας Αττικής τα εντεινόμενα προβλήματα και τους κινδύνους, υπογραμμίζοντας την ανάγκη εφαρμογής της προβλεπόμενης από τον νόμο διαδικασίας για την επίλυση του ζητήματος και καλώντας τους αρμόδιους φορείς να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπισή του. Ειδικότερα, τα θέματα, τα οποία αφορούν την εγκατάσταση των πλανοδίων πληθυσμών, ρυθμίζονται με την ΚΥΑ 23641/2003 (ΦΕΚ Β' 973/15.07.2003). Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 της ανωτέρω ΚΥΑ προβλέπεται ότι ο καθορισμός του κατάλληλου χώρου για τέτοια εγκατάσταση ανήκει στην αρμοδιότητα του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ύστερα από πρόταση του οικείου Δήμου και εισήγηση Επιτροπής, η οποία αποτελείται από : εκπροσώπους της Διεύθυνσης Υγιεινής, της Διεύθυνσης Χωροταξίας, Οικισμού & Περιβάλλοντος (Χ.Ο.Π) και της Διεύθυνσης Γεωργίας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, της Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμων & Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ), της Τοπικής Ένωσης Δήμων & Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ), του Ο.Τ.Α, στα όρια του οποίου θα δημιουργηθεί και θα λειτουργεί ο χώρος αυτός, καθώς και εκπρόσωπο αρχαιολογικής ή άλλης υπηρεσίας, αν συντρέχει ειδικός λόγος.

Ειδικότερα, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στον Δήμο Αθηναίων και τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής, τις υποχρεώσεις τους, οι οποίες απορρέουν μεταξύ άλλων από τις ανωτέρω διατάξεις, για την εξεύρεση και υπόδειξη κατάλληλου χώρου, καθώς και την διαμόρφωση αυτού προκειμένου να μετεγκατασταθεί ο πληθυσμός αυτός σε συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης. Ο Συνήγορος του Πολίτη τόνισε επίσης ότι σε περίπτωση που ο Δήμος Αθηναίων δεν εκπληρώσει την υποχρέωσή του προς υπόδειξη ακινήτου μέσα στη νόμιμη προβλεπόμενη προθεσμία του ενός (1) μηνός σύμφωνα με το άρθρο 2 της προαναφερόμενης ΚΥΑ, μετά την παρέλευση της νομιμοποιείται ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες προς ανεύρεση κατάλληλου χώρου για την μετεγκατάσταση του ανωτέρω πληθυσμού.

Η Αρχή μας τόνισε ιδιαιτέρως ότι η έξωση ή ο με οποιονδήποτε άλλο έμμεσο τρόπο εξαναγκασμός του πληθυσμού αυτού να απομακρυνθεί, χωρίς να έχει υποδειχθεί προηγουμένως άλλος κατάλληλος χώρος για τη μετεγκατάστασή του, αφενός απλώς θα μετατόπιζε και θα επέτεινε τα υφιστάμενα προβλήματα, χωρίς να τα αντιμετωπίζει, -όπως ήδη συνέβη μετά την απομάκρυνση του πληθυσμού του καταυλισμού της οδού Αγίου Πολυκάρπου στην περιοχή του Βοτανικού, αφ' ετέρου θα ήγειρε ευθέως σοβαρότατα ζητήματα νομιμότητας των σχετικών διοικητικών πράξεων και υλικών ενεργειών. Είναι έτσι δύσκολο να φαντασθεί κανείς πόσο θεμιτή θα ήταν η διεξαγωγή υλικών ενεργειών για την υλοποίηση του ευρύτερου σχεδίου ανάπλασης της περιοχής επί του εδάφους επί του οποίου βρίσκονται οι εξαθλιωμένες κατοικίες-παραπήγματα του συγκεκριμένου πληθυσμού, χωρίς να έχει προηγηθεί η πολλαπλώς επιβεβλημένη μετεγκατάστασή τους υπό τους όρους του νόμου. Άλλο ζήτημα είναι βεβαίως το ενδεχόμενο να εξαναγκασθούν αυτοί αμέσως ή εμμέσως σε «οικειοθελή» αποχώρηση.

Επιπλέον, ο Συνήγορος του Πολίτη επεσήμανε και την προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας, την οποία υφίστανται οι ιδιοκτήτες των ακινήτων, τα οποία έχουν καταληφθεί από τις μετακινούμενες ομάδες· η παρατεινόμενη αδυναμία των κυρίων των ακινήτων να

κάνουν χρήση αυτών ενδέχεται να συνεπάγεται για αυτούς οικονομική ή άλλη ζημία, αναγόμενη στην αδικαιολόγητη καθυστέρηση των εμπλεκόμενων δημοσίων φορέων να προβούν σε νομίμως οφειλόμενες ενέργειές τους και είναι δυνατόν να θεμελιώσει αξιώσεις κατά των ανωτέρω φορέων σύμφωνα με το άρθρο 106 σε συνδυασμό με το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα για την αποζημίωση τους.

V. Ενέργειες της διοίκησης

Κατόπιν των προαναφερόμενων παρεμβάσεων ο Συνήγορος του Πολίτη ενημερώθηκε τελικά από το γραφείο της Γενικής Διευθύντριας της Περιφέρειας Αττικής ότι η απόφαση για την σύσταση της προβλεπόμενης από το άρθρο 2 της ΚΥΑ 23641/2003 Επιτροπής είχε εκδοθεί στις 16.05.2007 και είχε αποσταλεί στους φορείς, οι οποίοι συμμετέχουν ως μέλη προκειμένου αυτοί να ορίσουν τους εκπροσώπους του. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι μετά από επανειλημμένες οχλήσεις προς τους εμπλεκόμενους φορείς για το ζήτημα της μετεγκατάστασης των Ρομά της περιοχής του Βοτανικού (Δήμος Αθηναίων), ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε απάντηση της Γενικής Διεύθυνσης της Περιφέρειας Αττικής, με την οποία η προαναφερόμενη υπηρεσία του κοινοποιούσε το από 05.03.2008 πρακτικό συνεδρίασης της Επιτροπής του άρθρου 2 παρ. 1 της ΚΥΑ 23641/2003 αναφορικά με το θέμα αυτό. Σύμφωνα με την ανωτέρω απόφαση, η Επιτροπή υποχρέωνε τον Δήμο Αθηναίων, μέσα στο όριο του οποίου υπάρχει ο εν λόγω καταυλισμός, λόγω της μη υποβολής από αυτόν μέχρι σήμερα υπόδειξης αντίστοιχου χώρου «να συντάξει μελέτη, η οποία αφού λάβει υπόψη της τις προδιαγραφές της σχετικής υπουργικής απόφασης καθώς και τις λοιπές υγειονομικές παραμέτρους, θα υποδείξει κατάλληλους χώρους προς τη επιτροπή για την μετεγκατάσταση των Ρομά» (βλ. σχετικό δελτίο τύπου του Συνηγόρου του Πολίτη στις 10.04.2008 με θέμα «*Ενδείξεις κινητοποίησης στο θέμα μετεγκατάστασης των Ρομά της περιοχής Βοτανικού - Αναμένεται συνέχεια*», το οποίο έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Συνηγόρου του Πολίτη, www.synigoros.gr).

Αντιθέτως, ο Δήμος Αθηναίων από την δική του πλευρά εξακολουθούσε εσφαλμένως να υποστηρίζει ότι αφενός δεν έχει αρμοδιότητα στην υπόδειξη του κατάλληλου χώρου για τη μετεγκατάσταση των Ρομά, οι οποίοι διαβιούν στην διοικητική του περιφέρεια, αφετέρου ότι κωλύεται να προβεί σε ενέργειες για την άμβλυνση των θλιβερών συνθηκών διαβίωσης στον υφιστάμενο οικισμό επικαλούμενος ότι το ακίνητο αυτό είναι ιδιωτικό και για τον λόγο αυτό απαιτείται ειδική άδεια για την εκτέλεση των απαιτούμενων εργασιών (π.χ. καθαρισμός χώρου κλπ.). Δεδομένου ότι ουδέποτε υπήρξε απάντηση του Δήμου σε οποιοδήποτε έγγραφο του απεστάλη από τον Συνήγορο του Πολίτη για το θέμα αυτό, οι θέσεις του Δήμου μας είναι γνωστές μέσω πρακτικών του Δημοτικού Συμβουλίου, όπου καταγράφονται οι αντιδράσεις του Δημάρχου σε ερωτήματα και επικρίσεις άλλων δημοτικών παρατάξεων. Παρά, όμως, τις ανωτέρω επισημάνσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για την κρισιμότητα της κατάστασης και την αναγκαιότητα λήψης μέτρων, μέχρι τον χρόνο σύνταξης του παρόντος πορίσματος δεν έχει υποδειχθεί ακόμη από τον Δήμο Αθηναίων ακίνητο, στο οποίο θα είναι δυνατόν να εγκατασταθεί ο πληθυσμός αυτός.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, όπως ήδη αναφέρθηκε, έχει επισημάνει προς τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ότι, εφόσον ο Δήμος Αθηναίων εξακολουθεί να αρνείται -έστω και αδικαιολογήτως- να εκπληρώσει την υποχρέωσή του προς υπόδειξη ακινήτου για τη μετεγκατάσταση των πληθυσμών αυτών, παρά το γεγονός ότι έχει ήδη κληθεί από την Περιφέρεια Αττικής, η παρέλευση της προθεσμίας του ενός (1) μηνός, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 2 παρ. 2 της προαναφερόμενης υπουργικής απόφασης, νομιμοποιεί τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες προς ανεύρεση κατάλληλου χώρου για την μετεγκατάσταση του ανωτέρω πληθυσμού. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι η Περιφέρεια Αττικής έχει αποδειχθεί πολύ περισσότερο συνεργάσιμη απ' ότι ο Δήμος, εξακολουθεί μέχρι και σήμερα να μην έχει ενεργοποιηθεί η συγκεκριμένη, αρχικά

ελπιδοφόρος, Επιτροπή, ο δε Γενικός Γραμματέας να μην έχει υποκαταστήσει, όπως απαιτεί η κείμενη νομοθεσία, τον Δήμο Αθηναίων, αναλαμβάνοντας, όπως ρητώς του παρέχεται η εξουσία, την πρωτοβουλία υπόδειξης του αναγκαίου ακινήτου.

IV. Διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη

Η αδράνεια των αρμοδίων φορέων να αντιμετωπίσουν την προ πολλού κρίσιμη κατάσταση προκειμένου να αποφευχθεί περαιτέρω όξυνση των ήδη υφιστάμενων προβλημάτων, δημιουργεί ανησυχία για την περαιτέρω όξυνση της κατάστασης. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επανειλημμένως επισημάνει στους αρμοδίους φορείς ότι η επιτυχής εφαρμογή των επιβαλλόμενων από τις ισχύουσες διατάξεις ενεργειών προϋποθέτει τόσο τη σύμπραξη και τον συντονισμό περισσότερων δημοσίων αρχών, όσο και την επιδίωξη ομαλής επικοινωνίας με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη· η καθυστέρηση των αρμοδίων φορέων να αναλάβουν πρωτοβουλία προς αποτελεσματική επίλυση των προβλημάτων που έχουν ανακύψει, δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο την υλοποίηση του όλου εγχειρήματος.

Επιπλέον, η Αρχή μας εξακολουθεί να θεωρεί ότι οι εξελίξεις, ιδίως λόγω της έναρξης των εργασιών ανέπλασης της ευρύτερης περιοχής Βοτανικού – Ελαιώνα και της εξαγγελθείσας κατασκευής του γηπέδου της «Π.Α.Ε. ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ», καθιστούν επιτακτική την αναγκαιότητα εξεύρεσης και διαμόρφωσης χώρου, προκειμένου να επιτευχθεί η μετεγκατάσταση των Ρομά που εξακολουθούν να διαβιούν στην περιοχή αυτή.. Η καθυστέρηση εξεύρεσης ακινήτου για την μετεγκατάσταση των Ρομά της περιοχής του Βοτανικού, εκτός από την επιδείνωση των υφιστάμενων προβλημάτων, έχει επίσης δημιουργήσει έναν εξαναγκαζόμενο σε διαρκείς μετακινήσεις πληθυσμό αστέγων προς αναζήτηση χώρου εγκατάστασης. Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη είναι υποχρεωμένος να επισημάνει ότι τυχόν απομάκρυνση του εν λόγω πληθυσμού, χωρίς να έχει προηγηθεί η υπόδειξη της μετεγκατάστασής του σε κατάλληλο για αξιοπρεπή διαβίωση χώρο, θα στερείται νομιμότητας και θα εκθέσει για μια ακόμη φορά τη χώρα μας διεθνώς.

Αντιθέτως, η διοίκηση αντί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της, που απορρέουν τόσο από το διεθνές, όσο και από το εθνικό δίκαιο για τη λήψη θετικών μέτρων προς επίλυση κατ' αρχήν του στεγαστικού προβλήματος της συγκεκριμένης ομάδας, απλώς «συμβάλλει» με την παράλειψη των οφειλομένων νόμιμων ενεργειών ή και με πράξεις της ακόμα, όπως οι διενεργηθείσες ή επαπειλούμενες ενέργειες για την απομάκρυνση αυτών από τους κατεληφθέντες χώρους, στην επανάληψη ή κλιμάκωση της έντασης των υφιστάμενων προβλημάτων. Όπως έχει ήδη επισημάνει και στο παρελθόν ο Συνήγορος του Πολίτη η ανωτέρω στάση των αρχών δημιουργεί πλέον εύλογη ανησυχία όχι μόνο για την ικανότητα, αλλά και για την βούληση των αρμοδίων φορέων προς αντιμετώπιση του προβλήματος και εξεύρεση κατάλληλης λύσης. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν μπορεί παρά να επισημάνει ότι η αποχή του Δήμου Αθηναίων από τη στοιχειώδη μέριμνα για τους Ρομά του Βοτανικού, ανακυκλώνει τα φαινόμενα περιθωριοποίησης της ευάλωτης αυτής κοινωνικής ομάδας και εντείνει τον κοινωνικό αποκλεισμό τους. Η αδράνεια της διοίκησης θέτει αντιμέτωπους τους Ρομά με τον λοιπό πληθυσμό της περιοχής, που τους αντιμετωπίζει ως πηγή κοινωνικής όχλησης, εγκληματικότητας και ρύπανσης, αδράνεια που δεν συγχωρείται κατά νόμον ούτε εξαρτάται βεβαίως από το εάν τη ρύπανση και όχληση υφίστανται όχι δημότες του Δήμου Αθηναίων, αλλά κυρίως κάτοικοι του γειτονικού δήμου Ταύρου. Εκτός από τον Συνήγορο του Πολίτη, όργανα διεθνών οργανισμών, όπως προσφάτως και ο Επίτροπος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης, έχουν ζητήσει από τις αρμόδιες αρχές να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες, τόσο για το ζήτημα της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης, όσο και για την εξεύρεση κατάλληλου χώρου μετεγκατάστασής τους. Η επιδεικνυόμενη έλλειψη συνεργασίας των αρμοδίων αρχών προς λήψη πρωτοβουλιών ή αναζήτηση λύσεων καθίσταται ιδιαιτέρως δυσερμήνευτη και περισσότερο ανησυχητική.

Πρέπει να επισημανθεί για μια ακόμη φορά ότι στόχος των παρεμβάσεων του Συνηγόρου του Πολίτη δεν είναι κατ'αρχήν ούτε η υπόδειξη υπαιτίων, ούτε η αναζήτηση ευθυνών, αλλά η εποικοδομητική διαμεσολάβησή του μεταξύ όλων των εμπλεκομένων, για την αποτροπή κινδύνων σε βάρος κάθε δικαιούχου έννομης προστασίας, είτε πρόκειται εν προκειμένω για τους τσιγγάνους, είτε για τους υπόλοιπους κατοίκους, εργαζομένους και ιδιοκτήτες της περιοχής. Στην κατεύθυνση αυτή είχε επιχειρήσει με σειρά ενεργειών της προς όλους τους εμπλεκομένους να συμβάλει η Αρχή μας συντονιστικά στην από κοινού προώθηση των αναγκαίων ενεργειών για την έναρξη της μετεγκατάστασης, υποδεικνύοντας ταυτόχρονα κατά περίπτωση τις συγκεκριμένες προτεραιότητες που φαίνονται να αναδεικνύουν οι περιστάσεις.

Κατόπιν της επί μακρόν απροθυμίας, όπως ανωτέρω καταγράφηκε, των αρμοδίων φορέων να προβούν στις οφειλόμενες ενέργειες για την επίλυση του ιδιαιτέρως σοβαρού και σύνθετου προβλήματος, αλλά και της επίμονης άρνησης του Δήμου Αθηναίων να συνεργασθεί κατά νόμον με την Αρχή μας, ακόμη δε και να απαντήσει έστω σε κάποιο από τα πολλά έγγραφά μας για το ζήτημα αυτό, σε αντίθεση με την πρακτική συνεργασίας του με τον Συνήγορο του Πολίτη για άλλα θέματα αρμοδιότητάς του, ο Συνήγορος του Πολίτη συντάσσει το παρόν πόρισμα σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 6 του Ν. 3094/2003, το οποίο απευθύνει στον Υπουργό Εσωτερικών και κοινοποιεί και στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής, τον Νομάρχη Αθηνών και τον Δήμαρχο Αθηναίων.

Με τιμή,

Ανδρέας Τάκης & Χρύσα Χατζή
Βοηθοί Συνήγοροι του Πολίτη

ΕΚΘΕΣΗ:

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΓΙΑ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΡΟΜΑ

Μάρτιος 2008

Στην παρούσα Έκθεση γίνεται διερεύνηση των δυνατοτήτων που υπάρχουν, εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Αθηναίων, για την ανάπτυξη οικιστικού προγράμματος αποκατάστασης Ρομά, οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι στην περιοχή Ελαιώνα και πρέπει να μετακινηθούν.

Το σύνολο σχεδόν της έκτασης του Δήμου Αθηναίων έχει καθορισμένο σχέδιο πόλεως, είναι διαμορφωμένο και κυρίως **είναι δομημένο με υψηλές πυκνότητες και γενικότερα χαρακτηριστικά κορεσμένου οικιστικού περιβάλλοντος**. Ειδικότερα στοιχεία τεκμηρίωσης των χαρακτηριστικών αυτών παρατίθενται στην ενότητα Δ της παρούσας έκθεσης.

Με βάση τα προαναφερόμενα, η διερεύνηση εντοπίζεται σε **επιμέρους περιοχές** οι οποίες προσδιορίζονται ως εξής:

- A. Σύμφωνα με το ισχύον Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.) προβλέπονται ως περιοχές επέκτασης του ρυμοτομικού σχεδίου της πόλης
- B. Εντάχθηκαν στο σχέδιο με βάση τις διατάξεις του Ν.1337/1983, δηλαδή αποτελούν περιοχές επέκτασης του ρυμοτομικού σχεδίου.
- Γ. Αποτελούν αντικείμενο μελέτης για συνολική πολεοδομική ρύθμιση

Οι περιοχές που περιγράφονται στις ενότητες Α, Β & Γ, σημειώνονται στο διάγραμμα που συνοδεύει την παρούσα Έκθεση

A. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Στην ενότητα αυτή εξετάζονται οι περιοχές οι οποίες προβλέπονται από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Αθηναίων (Υπ. Απ. 255/45/04.01.1988, ΦΕΚ 80/τΔ/1988) ως περιοχές επέκτασης.

Ειδικότερα στην παρ. Α.β. αναφέρονται οι εξής περιοχές επέκτασης:

A1. Νταμάρι Αλεπότρυπας

Η περιοχή Νταμάρι Αλεπότρυπας βρίσκεται στην Άνω Κυψέλη στο 6^ο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων.

Το Γ.Π.Σ. καθορίζει: «την επέκταση του σχεδίου στις περιοχές Νταμάρι της αλεπότρυπας Άνω Κυψέλης με χρήση κοινοχρήστου πρασίνου» και «δημιουργία αθλητικών πολιτιστικών εγκαταστάσεων και πρασίνου».

Επομένως, στη συγκεκριμένη περιοχή σαφώς δεν καθορίζεται χρήση κατοικίας και ως εκ τούτου δεν δύναται να αποτελέσει οικιστικό υποδοχέα.

ΕΚΘΕΣΗ:

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΓΙΑ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΡΟΜΑ

Μάρτιος 2008

A2. Πετραλώννα (ένα ΟΤ)

Η περιοχή βρίσκεται στο 3^ο Δημοτικό Διαμέρισμα, στη συνοικία Πετραλώνων, στο οικοδομικό τετράγωνο που περικλείεται από τις οδούς Ρούμελης, Τρώων και Ανθίου.

Το Γ.Π.Σ. καθορίζει: «την επέκταση του σχεδίου στη συνοικία Πετραλώνων στο Ο.Τ. μεταξύ των δρόμων Ρούμελης, Τρώων και Ανθίου με τον χαρακτηρισμό του σαν κοινόχρηστο χώρο πρασίνου για την ανάδειξη του ~~του~~ αρχαιολογικού χώρου και την αξιοποίηση συνολικά της περιοχής».

Επομένως πρόκειται για περιοχή, με σαφή προορισμό χρήσης - κοινόχρηστο πράσινο.

A3. Τουρκοβούνια (οικισμός «Παπανδρέϊκα»)

Η περιοχή που εξετάζεται βρίσκεται στο 7^ο Δημοτικό Διαμέρισμα, στη γειτονιά Τουρκοβούνια του Δήμου Αθηναίων και αφορά στον οικισμό «Παπανδρέϊκα».

Το Γ.Π.Σ. καθορίζει: «την επέκταση του σχεδίου στα Τουρκοβούνια, προτείνεται τα αυθαίρετα στο Αττικό Άλσος οικισμός «Παπανδρέϊκα» να απομακρυνθούν με στόχο να αποδοθεί το σύνολο της περιοχής για εγκαταστάσεις και χρήσεις ψυχαγωγίας, αθλητικές εγκαταστάσεις, παιδικές χαρές, αναψυκτήριο, επειδή η περιοχή του Αττικού Άλσους είναι υπερτοπικής σημασίας και η αξιοποίηση του συνόλου της είναι ζωτικής σημασίας για την ευρύτερη περιοχή».

Επομένως, στη συγκεκριμένη περιοχή σαφώς δεν καθορίζεται χρήση κατοικίας και ως εκ τούτου δεν δύναται να αποτελέσει οικιστικό υποδοχέα.

A4. Λόφος Κυνοσάργους

Η περιοχή «Λόφος Κυνοσάργους» βρίσκεται στα νότια του Δήμου Αθηναίων, στη συνοικία Δουργούτι (2^ο Δημοτικό Διαμέρισμα).

Το Γ.Π.Σ. καθορίζει: «την ένταξη της περιοχής «Λόφος Κυνοσάργους» στο σχέδιο με κατοικία, κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους».

(Επειδή τμήμα του λόφου έχει ήδη ενταχθεί στο σχέδιο πόλεως, βλ. και ενότητα Β)

A.5 Μαρκόνι – Αγίου Σάββα

Η γειτονιά Μαρκόνι είναι δύο «νησίδες» εντός της ευρύτερης περιοχής Ελαιώνα του Δήμου Αθηναίων (3^ο Δημοτικό Διαμέρισμα).

Το Γ.Π.Σ. καθορίζει: «την επέκταση στις περιοχές αυθαίρετης κατοικίας που βρίσκονται στην περιοχή Ελαιώνα, δηλαδή το Μαρκόνι και του Αγίου Σάββα. Προτείνεται η ένταξη της στο σχέδιο καθώς και η επέκτασή της ώστε να δημιουργηθεί πυρήνας κατοικίας εξασφαλίζοντας και τους κανονικούς χώρους για κοινωνικό εξοπλισμό ...».

(Επειδή η περιοχή έχει ήδη ενταχθεί στο σχέδιο πόλεως, βλ. και ενότητα Β)

ΕΚΘΕΣΗ:

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΓΙΑ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΡΟΜΑ

Μάρτιος 2008

Επίσης από το Γ.Π.Σ. 1988 και την ειδική τροποποίηση του 2007, προσδιορίζεται και ο χαρακτήρας μίας ακόμη περιοχής εκτός σχεδίου στον Προμπονά

A.6 Προμπονάς

Η περιοχή Προμπονά, βρίσκεται στο βορειότερο όριο του Δήμου Αθηναίων (5^ο Δημοτικό Διαμέρισμα) και πρόκειται για μια «νησίδα» έκτασης περίπου 60 στρεμμάτων, η οποία έχει παραμείνει εκτός σχεδίου.

Η περιοχή αποτέλεσε για πολλές δεκαετίες έδρα σημαντικών παραγωγικών μονάδων, η λειτουργία των οποίων σταμάτησε από τη δεκαετία του '80.

Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Αθηναίων (ΦΕΚ 80Δ/4.2.1988) πρότεινε «την οργάνωση των βιομηχανικών, βιοτεχνικών πάρκων του δήμου α) και γ) στον Προμπονά». Με την πρόσφατη (2007) τροποποίηση του Γ.Π.Σ., η εκτός σχεδίου περιοχή Προμπονά, χαρακτηρίστηκε «ΒΙΟ.ΠΑ. προς εξυγίανση» με χρήσεις δεν περιλαμβάνουν την κατοικία.

Και στην περιοχή Προμπονά οι δυνάμει ιδιοκτησίες του Δήμου (εισφορά σε γη, παραχώρηση ιδιοκτησίας Ερυθρού Σταυρού) προορίζονται αποκλειστικά για δημιουργία κοινόχρηστων χώρων.

Όπως προκύπτει από την ανωτέρω ανάλυση δεν υπάρχουν εκτάσεις στην περιοχή του Προμπονά για κάλυψη οικιστικών αναγκών.

B. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΡΥΘΜΙΣΤΕΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ

B.1 Ελαιώνας, Μαρκόνι

Η περιοχή του Ελαιώνα που εμπίπτει διοικητικά στον Δήμο Αθηναίων βρίσκεται στη δυτική πλευρά της πόλης, στο 3^ο Δημοτικό Διαμέρισμα.

Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του 1988 προέβλεπε στον Ελαιώνα την οργάνωση Βιομηχανικών – Βιοτεχνικών Πάρκων. Το Γ.Π.Σ. των 5 Δήμων (Αθηναίων, Αγίου Ι. Ρέντη, Αιγάλεω, Ταύρου, Περιστερίου) τροποποιήθηκε και καθόρισε το σύνολο του Ελαιώνα ως ΒΙΟΠΑ –ΒΙΠΑ προς εξυγίανση.

Το Γ.Π.Σ. του 1988, ειδικότερα για την περιοχή κατά μήκος της Ιεράς Οδού που διατρέχει την περιοχή Ελαιώνα, καθορίζει μεταξύ άλλων τις παρεμβάσεις επιπέδου πόλης: «ανάδειξη και αποκατάσταση του χαρακτήρα της Ιεράς Οδού με τη δημιουργία ζώνης πρασίνου εκατέρωθεν της οδού και δημιουργία Αρχαιολογικού Πάρκου».

Η περιοχή του Ελαιώνα εντάχθηκε στο σχέδιο πόλης με βάση τις προαναφερόμενες κατευθύνσεις του Γ.Π.Σ. Ενώ προγενέστερα εντάχθηκε στο σχέδιο και η περιοχή Μαρκόνι.

Συνολικά στην περιοχή του Ελαιώνα του Δήμου Αθηναίων έχουν καθοριστεί κυρίως επαγγελματικές χρήσεις (βιομηχανία, βιοτεχνία, γραφεία, εμπόριο, κλπ) και μόνο κατά μήκος της Ιεράς Οδού και σε μικρή έκταση –σε συνέχεια του Μαρκόνι) μεταξύ των

ΕΚΘΕΣΗ:

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΓΙΑ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΡΟΜΑ

Μάρτιος 2008

επιτρεπόμενων χρήσεων είναι και η κατοικία. Ως αμιγής κατοικία έχει καθοριστεί η γειτονιά Μαρκόني.

Η ένταξη του Ελαιώνα στο εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο δεν δημιουργεί διαθέσιμες εκτάσεις για ανάπτυξη οικιστικού προγράμματος κατοικίας, καθώς:

- η μοναδική περιοχή αμιγούς κατοικίας - η γειτονιά Μαρκόني είναι μία πυκνοδομημένη προϋφισταμένη περιοχή κατοικίας

- η δυνατότητα χρήσης κατοικίας κατά μήκος του Ιστορικού άξονα της Ιεράς Οδού και σε μικρό τμήμα σε συνέχεια του Μαρκόني, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για την ανάπτυξη οικιστικού προγράμματος διότι ο Δήμος Αθηναίων δεν διαθέτει ιδιοκτησίες σε αυτές τις περιοχές.

Γενικότερα ο Δήμος Αθηναίων αποκτά σταδιακά γη στην περιοχή του Ελαιώνα μέσ για τη δημιουργία κοινοχρήστων χώρων – χώρων πρασίνου, όπως προβλέπεται από το πολεοδομικό σχέδιο της περιοχής.

Όπως προκύπτει από την ανωτέρω ανάλυση δεν υπάρχουν εκτάσεις στην περιοχή Ελαιώνα του Δήμου Αθηναίων για κάλυψη οικιστικών αναγκών.

B.2 Λόφος Κυνοσάργους

Τμήμα του λόφου εντάχθηκε στο σχέδιο πόλεως με χρήση αμιγούς κατοικίας. Το τμήμα του λόφου που παρέμεινε εκτός σχεδίου δεν είναι οικιστικά αξιοποιήσιμο.

Η ένταξη της περιοχής «Λόφος Κυνοσάργους» στο εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο δεν δημιουργεί διαθέσιμες εκτάσεις για χρήση κατοικίας, καθώς πρόκειται για μία πυκνοδομημένη προϋφισταμένη περιοχή κατοικίας.

Ο Δήμος Αθηναίων δεν διαθέτει ιδιοκτησίες στην περιοχή, πλην των ιφιστάμενων δρόμων, ενώ δεν αναμένεται να προκύψει δημοτική γη από εισφορές γής λόγω του πολύ μικρού εμβαδού των ιδιοκτησιών.

Γ. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΓΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

Γ.1 Γουδί

Το Γουδί βρίσκεται στα ανατολικά του Δήμου στο 7^ο Δημοτικό Διαμέρισμα.

Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Αθηναίων (ΦΕΚ 80Δ/4.2.1988) καθορίζει μεταξύ άλλων: «τη δημιουργία Άλσους, Πολιτιστικών Λειτουργιών και Αθλητικών Εγκαταστάσεων στο Γουδί». Το Γ.Π.Σ. τροποποιήθηκε με την υπ. αριθ. 31757/26.7.2004 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 730Δ/16.8.2004) σύμφωνα με την οποία αποχαρακτηρίζεται τμήμα του χώρου αστικού πρασίνου στην περιοχή Γουδί και χαρακτηρίζεται σε χώρο πρασίνου και περίθαλψης.

ΕΚΘΕΣΗ:

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΓΙΑ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΡΟΜΑ

Μάρτιος 2008

Στην περιοχή έχουν καθοριστεί επιμέρους χώροι για αθλητικές εγκαταστάσεις, νοσοκομεία κλπ, αλλά η συνολική ρύθμιση του χώρου ως υπερτοπικό πόλο πρασίνου, αναψυχής κλπ, αποτελεί αντικείμενο μελέτης τόσο κεντρικών φορέων όσο και του Δήμου Αθηναίων.

Σε κάθε περίπτωση, στη συγκεκριμένη περιοχή σαφώς δεν προβλέπεται χρήση κατοικίας και ως εκ τούτου δεν δύναται να αποτελέσει οικιστικό υποδοχέα.

Γ.2 Κουντουριώτικα

Η συνοικία Κουντουριώτικα βρίσκεται στο 7^ο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων και συνορεύει ανατολικά με τους Αμπελοκήπους, νοτιοανατολικά με το Γουδί, νοτιοδυτικά με το Κολωνάκι και το Λυκαβηττό, δυτικά με το Γκύζη, βορειοδυτικά με το Πολύγωνο και βορειοανατολικά με το Γηροκομείο.

Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Αθηναίων (ΦΕΚ 80Δ/4.2.1988) προτείνει ειδική παρέμβαση για την ανάπτυξη της περιοχής, για τη δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων, παιδικού σταθμού, πεζοδρομών και πρασίνου.

Πρόκειται για περιοχή υπό ανάπτυξη, με σκοπό ιδιαίτερα στις εκτάσεις ιδιοκτησίας Δήμου Αθηναίων, να δημιουργηθούν οι ευρύτεροι δυνατοί χώροι πρασίνου, που είναι ζωτικής σημασίας για την πυκνοδομημένη περιοχή των Αμπελοκήπων.

Σε κάθε περίπτωση, στη συγκεκριμένη περιοχή δεν υπάρχουν ουσιαστικά περιθώρια για ανάπτυξη οικιστικού προγράμματος

Δ. ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Πέραν των προαναφερόμενων περιοχών (ενότητες Α, Β, Γ), στην υπόλοιπη έκταση του Δήμου, **ο Δήμος Αθηναίων δεν διαθέτει δημοτικές εκτάσεις κατάλληλες οικιστική ανάπτυξη.**

Οι ιδιοκτησίες που ανήκουν στον Δήμο είτε αποκτήθηκαν για συγκεκριμένη κοινόχρηστη χρήση (πλατεία, πράσινο, δρόμος, κλπ) ή κοινωφελή χρήση (αθλητικά, πολιτιστικά, πρόνοια, κλπ), είτε πρόκειται για μεμονωμένα, μικρής κλίμακας κτίσματα ή διαμερίσματα πολλά εκ των οποίων περιήλθαν στο Δήμο από κληρονομιά για να χρησιμοποιηθούν για συγκεκριμένο σκοπό.

Ο Δήμος Αθηναίων είναι ένας Δήμος κορεσμένος οικιστικά, με μεγάλες ελλείψεις **κοινοχρήστων χώρων – χώρων πρασίνου.** Χαρακτηριστικά αναφέρονται για σύγκριση τα ισχύοντα σταθερότυπα και η υφιστάμενη κατάσταση

ΣΤΑΘΕΡΟΤΥΠΑ

α) Πράσινο γειτονιάς: 1,75τ.μ./κάτοικο

β) πάρκα: 5,50τ.μ./κάτοικο

ΕΚΘΕΣΗ:

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΓΙΑ
ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΡΟΜΑ**

Μάρτιος 2008

Σύνολο: 7,25τ.μ./κάτοικο

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

α) πράσινο γειτονιάς: 1,57τ.μ./κάτοικο

β) πάρκα: 5,27τ.μ./κάτοικο

σύνολο: 6,84τ.μ./κάτοικο

Από την ανάλυση που προηγήθηκε προκύπτει το συμπέρασμα ότι, τόσο στο εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο, όσο και στις επεκτάσεις του, είτε πρόκειται για τις ήδη ενταγμένες περιοχές είτε για εκείνες που επίκειται η ένταξή τους, δεν υπάρχουν περιοχές του Δήμου στις οποίες να προβλέπεται η χρήση της κατοικίας και να μην πρόκειται για υφιστάμενη – διαμορφωμένη κατοικημένη περιοχή και επιπλέον οι περιοχές αυτές δεν αποτελούν ιδιοκτησία του Δήμου Αθηναίων.

Από την διερεύνηση που προηγήθηκε προκύπτει ότι, εντός των ορίων του Δήμου Αθηναίων, δεν υφίσταται έκταση για την εφαρμογή ενός οικιστικού προγράμματος αποκατάστασης, όπως επίσης δεν υπάρχουν περιθώρια επεκτάσεων για ανοικοδόμηση.

Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ
ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΕΩΣ

ΕΛΛΗ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

